

370.114  
ด 291 ๗  
1.3

ผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียน  
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

ศศิธร บรรลือสินธุ์

20 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2530

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177341

ผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียน  
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์

บทคัดย่อ

ของ

ศศิธร บรรลือสินธุ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2530

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญู  
กตเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน  
เทศบาลท่าอิฐ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 320 คน ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามความกตัญญูกตเวที  
ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 80 คน สัมภาษณ์ความสนใจในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง  
แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย ได้นักเรียนจำนวน 40 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน ให้กลุ่มหนึ่ง  
เป็นกลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยการใช้ตัวแบบ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ  
สอนกลุ่มละ 12 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที แล้วเปรียบเทียบผลการทดลองความกตัญญูกตเวที โดยการ  
ใช้ตัวแบบกับวิธีสอนแบบปกติ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้ t-test เครื่องมือที่ใช้ในการ  
ทดลอง คือ แบบสอบถามความกตัญญูกตเวที เป็นแบบเลือกตอบ และตัวแบบสไลด์การ์ตูนประกอบ  
คำบรรยายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคุณธรรมด้านความกตัญญู  
กตเวทีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณธรรมด้าน  
ความกตัญญูกตเวทีสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF MODELING ON GRATITUDE OF PRATHOM SUKSA III  
STUDENTS AT THA-IT MUNICIPAL SCHOOL  
IN CHANGWAT UTTARADIT

AN ABSTRACT

BY

SASITHON BUNLUSINTU

Presented in partial fulfillment of the requirements  
for the Master of Education degree  
at Srinakharinwirot University

April 1987

The purpose of this experimental research was to study the effect of modeling on gratitude of Prathom Suksa III students at Tha-it Municipal School in Changwat Utharadit.

The subjects were selected from 320 Prathom Suksa III students at Tha-it Municipal School in the academic year 1986. There were 80 students getting score from gratitude questionnaire lower than 25th percentile. The experimenter interviewed this group to make sure that they were willing subjects of the experiment, and then the experimenter rangomed 40 students from the group. The subjects were devided into an experimental group and a control group, each group consisted of 20 students. The experimental group was taught with modeling on gratitude and the control group was taught with conventional instruction. The time spent on each group was 12 thirty-minute periods. After the experiment, data from both groups were analyzed with t-test. The instruments were check list gratitude questionnaire and slide modeling constructed by the experimenter.

The results were as follows: the gratitude of the experimental group and the control group were statistically higher than before the experiment at .01 level of significance. The gratitude of the experimental group was higher than of the control group at .01 level of statistical significance.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

ดร. น

ประธาน

ดร. น

ประธาน

ทอ. น

กรรมการ

ทอ. น

กรรมการ

วิทย์ ทอ. น

กรรมการ

## ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทองหล่อ วิภาวรินทร์ ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมากและขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ชม ภูมิภาค ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษกร เพ็ชรวิวรรธน์ ที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณอาจารย์มนตรี ผลาวงศ์ ที่กรุณาให้ผู้วิจัยใช้เครื่องฉายสไลด์ตลอดระยะเวลาของการทดลอง และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ที่กรุณาเป็นกรรมการร่วมสอบปากเปล่า

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วิมล เกตุโกมล อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ราตรี กล้ายชม ที่ให้การดูแลและช่วยเหลือ ขอขอบพระคุณอาจารย์สุพัชรินทร์ แก้วโกลน ที่กรุณาช่วยตรวจภาษาในแบบสอบถามความถูกต้องทุกเวที ขอขอบพระคุณอาจารย์สายชล เกษศรี อาจารย์พงษ์สิทธิ์ มงคลนุกุล อาจารย์วินัย แก้วโกลน คุณพรชัย จิรันพญา และคุณวิทยา ไชยสาร ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการบันทึกเสียงและตรวจทานบทสไลด์ประกอบคำบรรยาย ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำชั้นประถมนปีที่ 3 และคณาจารย์ของโรงเรียนเทศบาลท่าอิฐทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอระลึกถึงน้ำใจ และความช่วยเหลือของคุณสมุทรร สีส่อน ผู้เป็นที่รักและเพื่อนแท้ได้ให้กำลังใจต่อผู้วิจัยตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยมีความอดทน และมีความพยายามจนประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบพระคุณคุณประเทส วิเศษสา และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ได้ช่วยเหลือในการทำวิจัยฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณพระโยชน์ที่หนึ่งที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ อุทิศแด่มารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งท่านเปรียบเสมือนดวงใจ เป็นพลังให้ผู้วิจัยฟันฝ่าอุปสรรคในการศึกษาครั้งนี้จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ศศิธร บรรลือสินธุ์

## สารบัญ

| บทที่ |                                                        | หน้า |
|-------|--------------------------------------------------------|------|
| 1     | บทนำ .....                                             | 1    |
|       | ภูมิหลัง .....                                         | 1    |
|       | ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....                   | 5    |
|       | ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า .....                      | 5    |
|       | ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ..                            | 5    |
|       | นิยามศัพท์เฉพาะ .....                                  | 6    |
| 2     | เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ..... | 9    |
|       | เอกสารเกี่ยวกับความกตัญญูทเวที่ .....                  | 9    |
|       | งานวิจัยเกี่ยวกับความกตัญญูทเวที่ .....                | 18   |
|       | เอกสารเกี่ยวกับตัวแบบและการใช้ตัวแบบ ..                | 19   |
|       | งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตัวแบบ .....             | 26   |
|       | สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า .....                        | 29   |
| 3     | วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ....                      | 30   |
|       | ประชากร .....                                          | 30   |
|       | กลุ่มตัวอย่าง ..                                       | 30   |
|       | เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง .....                       | 30   |
|       | การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง .....               | 31   |
|       | ลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถามความกตัญญูทเวที่ ..        | 33   |
|       | เกณฑ์การให้คะแนน .....                                 | 33   |
|       | แบบแผนการทดลอง .....                                   | 33   |

| บทที่                                 | หน้า |
|---------------------------------------|------|
| วิธีดำเนินการทดลอง .....              | 34   |
| การวิเคราะห์ข้อมูล . . . . .          | 35   |
| สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ..... | 36   |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....          | 39   |
| การวิเคราะห์ข้อมูล .....              | 39   |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....            | 40   |
| 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ .....  | 44   |
| จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....   | 44   |
| สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า .....       | 44   |
| กลุ่มตัวอย่าง .....                   | 44   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง .....      | 45   |
| การดำเนินการทดลอง .....               | 45   |
| สรุปผลการศึกษาค้นคว้า .....           | 46   |
| อภิปรายผล ..                          | 46   |
| ข้อเสนอแนะ .....                      | 50   |
| บรรณานุกรม .....                      | 52   |
| ภาคผนวก .....                         | 57   |

## บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการสอน  
    โดยใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการสอนแบบปกติ ..... 40
- 2 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง  
    การสอนโดยใช้ตัวแบบ ..... 41
- 3 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง  
    การสอนแบบปกติ ..... 42
- 4 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอน  
    โดยใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติ ..... 43

บทนำ

ภูมิหลัง

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ที่มีความเจริญมาแต่โบราณ มีวัฒนธรรมและระเบียบประเพณีอันดีงามของตัวเองอยู่หลายสิ่งหลายประการ และที่สำคัญประการหนึ่งก็คือความกตัญญูทวาทิ การรู้คุณและตอบแทนบุญคุณนี้เป็นสิ่งที่คนไทยเรายึดถือปฏิบัติกันมาช้านาน ความกตัญญูทวาทิเป็นคุณธรรมสำคัญที่ทำให้เกิดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว และก่อให้เกิดความสงบสุขแก่สังคมโดยรวม ทั้งยังคุ้มครองผู้ประพฤติปฏิบัติไม่ให้ไปในทางที่ชั่วในทางที่เสื่อม คนที่มีความกตัญญูทวาทิจึงเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี เป็นคนที่มีค่า (พระราชดำรัสของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรชายา ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร 2529 : 13)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จริยศึกษาคืออยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนั้น มีจุดประสงค์ทั่วไปว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัยให้เป็นผู้มีคุณธรรม โดยกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้คุณธรรม 30 ประการ เพื่อปลูกฝังความคิดให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้สงบ อารมณ์แจ่มใส ส่งเสริมความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมตามวัย ซึ่งจริยศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้เน้นความสำคัญของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวาทิ โดยจัดไว้เป็นคุณธรรมลำดับที่ 16 ปรากฏในแผนการสอนที่ 14 เรื่องความกตัญญูทวาทิ และคุณธรรมด้านความกตัญญูทวาทินี้ ยังได้บรรจุไว้ในมวลประสบการณ์การสอน จริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งบูรณาการในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ชีวิตในบ้าน นอกจากนี้ กลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทวาทียังได้แทรกไว้ในบทเรียนที่ 12 เรื่องสุวรรณสาม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แผนการสอนที่ 12 และแผนการสอนที่ 9 กระทรวงศึกษาธิการต่างก็ให้ความสำคัญของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวาทิได้บรรจุไว้ในแผนการสอนทั้งสิ้น ชม ภูมิภาค กล่าวว่า ความกตัญญูทวาทิ เป็นคุณธรรมที่สร้างความสงบสุข

แก่สังคม เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน การรู้จักความเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับที่ดี การให้ต้องเป็นการให้ซึ่งผู้รับรู้ว่าเป็นการให้ที่สำคัญ ผู้รับต้องรู้สึกว่าการให้ที่เขาได้รับนั้นเป็นของสำคัญมาก และจะต้องรู้สึกมีพันธะที่จะต้องตอบแทนในสิ่งที่ได้มา ครบครันและโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการปลูกฝังให้เกิดความเข้าใจในคุณธรรมประการนี้ ทั้งความหมายและความสำคัญของคุณธรรมนี้ ต่อตนเองและสังคมโดยรวม ต้องมีการยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อคุณธรรมนี้และจะต้องนำไปปฏิบัติจนเป็นปกติวิสัย (ชม ภูมิภาค 2525 : 110 - 111) เช่นเดียวกับ สุชีฟ ปญฺญานภาพ กล่าวไว้ว่า หลักการของคุณธรรมข้อที่ว่าด้วยความกตัญญูทวาทนีสอนให้วางตนชอบต่อบุคคลในสังคม คุณธรรมเกี่ยวกับการรู้จักคุณและรู้จักตอบแทนคุณผู้อื่น ถือเป็น "มงคล" และเป็นสิ่งที่มีค่า ถ้าปลูกฝังให้เด็กก็สามารถทำเยาวชนของประเทศชาติให้รู้แลตนเอง สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตนเอง เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ได้ (สุชีฟ ปญฺญานภาพ 2524 : 24 - 25)

จากความสำคัญของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวาทนี ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน คือ ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี 2524) ได้ศึกษาวัฒนธรรมทางจิตใจของไทยทำด้าน คือ ความซื่อสัตย์ การสัจมาตรวะต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูทวาทนี และการยึดบาปบุญ วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ (วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ 2525) ได้ทดลองสอนความกตัญญูทวาทนี แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และ จลวยศรี มีใจเย็น (จลวยศรี มีใจเย็น 2526) ได้ทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน ความกตัญญูทวาทนีของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ก็ได้ประกาศเชิญชวนให้ประชาชนชาวไทยร่วมใจกันปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ค่านิยมพื้นฐานประการที่ 4 คือ การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ซึ่งคุณธรรมด้านความกตัญญูทวาทนีก็จัดเป็นคุณธรรมประการหนึ่ง และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติก็ให้ความสำคัญโดยริเริ่มและส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนจัดงานวันแม่แห่งชาติ ขึ้นทุกวันที่ 12 สิงหาคม นอกจากนี้ยังได้เผยแพร่บทความเรื่อง "ไปภูเขางานวันแม่แห่งชาติ" อีกด้วย อนึ่ง ความกตัญญูทวาทนีเป็นคุณธรรมที่สำคัญในสังคมไทยที่ทุกสถาบัน ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา รัฐ พยายามถ่ายทอด

คุณธรรมนี้ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สั่งมาทั้งหลายของไทย ล้วนแต่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูท่วที่เป็นพื้นฐานสำคัญ และทั้งยังเป็นไปเพื่อรักษาและส่งเสริมคุณธรรมข้อนี้ ดังจะเห็นได้ว่า แม้แต่สังคมที่ยังมีพิธีการต่าง ๆ ที่คอยกระตุ้นความรู้สึกให้เป็นผู้กตัญญูรู้คุณให้คงอยู่ เช่น พิธีบวช พิธีไหว้ครู พิธีจัดงานศพ เป็นต้น (สุพัตรา สุภาพ 2520 : 10)

ผู้วิจัยสนใจที่จะหาข้อมูลเบื้องต้นว่านักเรียนประสงค์จะแสดงความกตัญญูท่วที่ต่อบุคคลใดอย่างไร จึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งในการศึกษาคครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาคุณธรรมด้านความกตัญญูท่วที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งความกตัญญูท่วที่ที่สามารถศึกษาได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจคือ การใช้ตัวแบบ (Modeling) การใช้ตัวแบบเป็นวิธีการขั้นพื้นฐานของพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพและสังคมในวงการศึกษาด้านการแนะแนวและจิตวิทยาได้แนะนำให้ใช้ตัวแบบนี้มาใช้เป็นกลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ โดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะให้เลียนแบบจากตัวแบบนั้นสังเกตพฤติกรรม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 70) ดังผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบกับการปลูกฝังคุณธรรม เช่น พรหมเพรา นิตมร (พรหมเพรา นิตมร 2523) ได้เปรียบเทียบคุณธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของผู้่านกลุ่มอายุต่าง ๆ คือ กลุ่มอายุ 3 - 5 ปี กลุ่มอายุ 6 - 8 ปี และกลุ่มอายุ 9 - 11 ปี จากการอ่านหนังสือการ์ตูนที่มีตัวละครเป็นกน และหนังสือการ์ตูนที่มีตัวละครเป็นสัตว์ ประเสริฐศรี เอื้อนกรินทร์ (ประเสริฐศรี เอื้อนกรินทร์ 2524) ได้ทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ นอกจากนี้ยังมีการทดลองของ แบนกูรา และ แมคโดนัล (Bandura and McDonald. 1963) และการทดลองของ โคแวน และคนอื่น ๆ (Cowan and others. 1969) ซึ่งทำการทดลองโดยสร้างตัวแบบให้เด็กเลียนแบบในรูปของคุณค่าทางศีลธรรม รวมถึงการทดลองของ ซัลลิแวน (Sullivan. 1970) ซึ่งทดลองสร้างตัวแบบให้แก่เด็กในรูปของการให้เด็กใช้สติปัญญาตัดสินในเรื่องต่าง ๆ ที่สร้างเป็นปัญหาขึ้น ผลของการค้นคว้า

วิจัยของทุกท่านที่กล่าวมานี้สอดคล้องกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกันว่า กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาทดลองจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ได้พบเห็นจากตัวแบบมาก่อน และการใช้ตัวแบบสามารถที่จะปลูกฝังคุณธรรมในด้านต่าง ๆ ได้ เนื่องจากยังไม่มีผลงานวิจัยใด ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่มาก่อนเลย ทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดขึ้นว่า การใช้ตัวแบบที่เป็นสโลว์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย จะเป็นตัวแบบที่ดีในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทวด เพราะนอกจากการ์ตูนจะมีคุณค่าในการสร้างความสนใจ และช่วยส่งเสริมผลการเรียนรู้ด้านปัญญาธรรม (Cognitive Domain) แล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนการ์ตูนจะสอดแทรกลงไปในการ์ตูนได้ก็คือคุณธรรมต่าง ๆ (ชม ภูมิภาค ม.ป.ป. : 143 - 144) สำหรับในเรื่องตัวแบบที่เป็นการ์ตูนนี้ เด็กทุกคนจะมีตัวเอกในการ์ตูน เรื่องใด เรื่องหนึ่งประทับอยู่ในความทรงจำ และความประทับใจนั้นจะยังคงอยู่จนกระทั่งพ้นวัยมาเป็นผู้ใหญ่ (การ์ตูนเพื่อพัฒนาเด็ก 2523 : 1) เช่น บิ๊บบี้ ลูกช้างที่พยายามสร้างปมด้อยของตนให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา บ๊อบบอยกลาสีเรือผู้ซื่อสัตย์ต่อความรัก และสุนัขป๊อปปี้หมาอวดฉลาด ปีทแมน (Pittman. 1958 238) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของการ์ตูนพบว่า การ์ตูนมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจและบุคลิกภาพของเด็กให้เป็นไปในทางที่ต้องการได้ และเด็กในช่วงอายุระหว่าง 5 - 10 ปี คือ ก่อนวัยเรียนในระดับอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นช่วงที่เด็กจะเลียนแบบได้ง่ายและเป็นวัยที่เหมาะสมสำหรับการเลียนแบบจากตัวแบบต่าง ๆ (สวนา พรทัศน์กุล 2525 : 17 และ 25) ผู้วิจัยจึงทำการทดลองกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการใช้ตัวแบบมาเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยการใช้ตัวแบบเป็นสโลว์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย และจัดทำโปรแกรมการสอนเรื่องความกตัญญูทวดที่ ในการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าการสอนวิธีใดที่จะก่อให้เกิดความตั้งใจที่จะแสดงความกตัญญูทวดที่ได้ดีกว่ากัน

### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคูณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้ตัวแบบ
2. เพื่อศึกษาคูณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบคูณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับการสอนแบบปกติ

### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้ตัวแบบและการสอนแบบปกติเกี่ยวกับคูณธรรมด้านความกตัญญูทเวที และจะเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและผู้อำนวยการโรงเรียนในการใช้ตัวแบบที่เป็นสื่อกลางกระตุ้นประกอบคำบรรยาย เกี่ยวกับคูณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนในระดับอื่น ๆ

### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการทดลองสอนโดยใช้สื่อกลางกระตุ้นประกอบคำบรรยายเป็นตัวแบบ เพื่อศึกษาผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคูณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
2. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ประจำปีการศึกษา 2529 จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาจากการวัดด้วยแบบสอบถามความกตัญญูทเวที ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ 25 ลงมา
3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามความกตัญญูทเวที ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ 25 ลงมา ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 40 คน และเลือกแบบสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน

#### 4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี

4.1.1 การสอนโดยการใช้ตัวแบบ

4.1.2 การสอนแบบปกติ

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความกตัญญูทดแทน

#### 5. ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการทดลอง

5.1 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการสอนโดยการใช้ตัวแบบรวมจำนวน 12 ครั้ง  
ครั้งละ 30 นาที

5.2 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการสอนแบบปกติ รวมจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ  
30 นาที

#### 6. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

6.1 แบบสอบถามความกตัญญูทดแทน

6.2 โปรแกรมการใช้ตัวแบบ ซึ่งสอนโดยการใช้สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย  
เรื่องความกตัญญูทดแทน

6.3 โปรแกรมการสอนเรื่องความกตัญญูทดแทน ซึ่งสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ

#### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ตัวแบบ (Model) หมายถึง ตัวละครซึ่งแสดงพฤติกรรมความกตัญญูทดแทนที่ เสนอ  
ในรูปของสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย จำนวน 9 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับความกตัญญูทดแทน

2. คุณธรรมด้านความกตัญญูทดแทน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวกับการแสดงความ  
เคารพนับถือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการ  
ตอบแทน บิคารมารดา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง โดยวัดได้จากระดับความตั้งใจที่จะกระทำ  
พฤติกรรม จากแบบสอบถามความกตัญญูทดแทน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้จำกัดขอบข่ายพฤติกรรมแสดงความกตัญญูทดแทนไว้ดังนี้

## 2.1 กตัญญูทวดที่ต่อบิดามารดา ได้แก่

2.1.1 การแสดงความเคารพนับถือ ได้แก่ การกราบไหว้ การอยู่ในโอวาท การเคารพรักใคร่ ไว้ใจและเชื่อถือในผู้มีพระคุณ

2.1.2 การปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การปฏิบัติตามคำตักเตือน การปฏิบัติต่อบิดามารดาด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นทีที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูลและบิดามารดา ทำให้บิดามารดาสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อบิดามารดา

2.1.3 การให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยทำงานบ้าน การช่วยแบ่งเบาภาระของบิดามารดา การไม่ละทิ้งบิดามารดาในคราวที่บิดามารดาเดือดร้อน ลำบาก

2.1.4 การแสดงออกโดยการตอบแทน ได้แก่ การชักนําคคนอื่นให้นิยม ยินดีในการทำความดีตอบแทนบิดามารดา

## 2.2 กตัญญูทวดที่ต่อครูอาจารย์ ได้แก่

2.2.1 การแสดงความเคารพนับถือ ได้แก่ การใช้คำพูดที่ไพเราะ เช่น การกล่าวคำขอบทูล กล่าวคำขอโทษ การเคารพรักใคร่ ไว้ใจ และเชื่อถือในครูอาจารย์

2.2.2 การปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การขยันหมั่นเพียรต่อหน้าที่ การปฏิบัติต่อครูอาจารย์ด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นทีที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่โรงเรียนและครูอาจารย์ การทำให้ครูอาจารย์สุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อครูอาจารย์

2.2.3 การให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยหิ้วหรือถือของหนัก การไม่ละทิ้งครูอาจารย์ในคราวที่ครูอาจารย์เดือดร้อน ลำบาก

2.2.4 การแสดงออกโดยการตอบแทน ได้แก่ การชักนําคคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำความดีตอบแทนครูอาจารย์

## 2.3 กตัญญูทวดที่ต่อญาติพี่น้อง ได้แก่

2.3.1 การแสดงความเคารพนับถือ ได้แก่ การไปเยี่ยมเยียนในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การเคารพรักใคร่ ไว้ใจ และเชื่อถือในญาติพี่น้อง

2.3.2 การปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การปฏิบัติตามคำแนะนำ การปฏิบัติต่อญาติพี่น้องด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นทีที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และญาติพี่น้อง การทำให้ญาติพี่น้อง สุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อญาติพี่น้อง

2.3.3 การให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยทำความสะอาดสิ่งของหรือ  
ภาชนะต่าง ๆ การไม่ละทิ้งญาติพี่น้องในคราวที่ญาติพี่น้องเดือดร้อน ลำบาก

2.3.4 การแสดงออกโดยการตอบแทน ได้แก่ การชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี  
ในการทำคุณความดีตอบแทนญาติพี่น้อง

3. การสอนโดยใช้ตัวแบบ หมายถึง การสอนที่ผู้เรียนเลียนแบบจากตัวแบบ โดย  
การสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้ตัวแบบเป็นสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย  
ที่มีการเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความกตัญญูทวดที่ โดยจัดเป็นโปรแกรมการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์  
แล้วนำไปสอนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง และให้นักเรียนอภิปรายด้วย

4. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธี  
บรรยาย เล่าเรื่อง หรือเล่านิทานประกอบ ชักถาม และสรุปโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความกตัญญู  
ทวดที่

## เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### เอกสารเกี่ยวกับความกตัญญูทเวท

#### 1. ความหมาย

ความกตัญญูทเวท แบ่งออกได้เป็น 2 ภาค คือ

ความกตัญญู คือ ความรู้สึกในบุญคุณหรือประโยชน์หรือความดีของผู้อื่นที่มีต่อตน

กตเวท คือ การกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ตอบแทน โดยหวังจะให้ผู้รับมีความปลื้มใจ การตอบแทนไม่จำเป็นต้องตอบแทนด้วยการกระทำ หรือตอบแทนด้วยสิ่งของเสมอไป อาจตอบแทนด้วยวาจาหรือคำพูดก็ได้ (แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2524 : 99)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2493 :

#### 6) ให้ความหมายไว้ว่า

กตัญญู หมายถึง รู้อุปการะคุณที่ท่านทำให้ การรู้คุณท่าน

กตเวท หมายถึง สนองคุณท่าน ประกาศคุณท่าน การตอบแทนผู้มีอุปการะคุณ

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 58) ให้ความหมาย ความกตัญญูทเวทไว้ในคู่มือครูจริยศึกษาว่า

กตัญญู แปลว่า ผู้รู้อุปการะที่คนอื่นกระทำแก่ตน หมายถึง คนที่รู้คุณคน คือ ได้รับอุปการะช่วยเหลือจากท่านผู้ใด ก็ซาบซึ้งในพระคุณของท่านผู้นั้น และจดจำพระคุณของท่านผู้นั้น

กตเวท แปลว่า ผู้ประกาศบุญคุณที่ท่านมีแก่ตน ให้ปรากฏแก่คนอื่น

ประกาศคุณ หมายถึง การสนองทดแทนและความยกย่องนับถือต่อผู้มีพระคุณ

ความกตัญญูทเวท คือ คนรู้คุณและสนองคุณเป็นคนมีจิตใจสูง ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ ได้รับยกย่องว่าเป็นคนดี ความกตัญญูทเวทเป็นเหตุให้เกิดความรักใคร่เอ็นดู มีความไว้วางใจและความสรรเสริญ นำมาซึ่งความสุขความเจริญ ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงคริสต์ว่าเป็น

เครื่องหมายของคนดี ดังบาลีพุทธภาษิตที่ว่า นิमितฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญกตเวทิตา "ความกตญฺญกตเวทิตา เป็นเครื่องหมายแห่งคนดี"

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย  
2520 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

ความกตญฺญ คือ ความรู้สึกสำนึกในอุปการคุณหรือความดีที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา อันแสดงออกมาจากความนึกคิดของแต่ละคน (มโนกรรม)

กตเวทิตะ คือ การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณต่อความดีที่ผู้อื่นทำนั้น โดยการแสดงออกทางการกระทำและคำพูด (กายกรรมและวจีกรรม)

ดังนั้น ความกตญฺญกตเวทิตะจึงหมายถึง "ความรู้สำนึกในบุญคุณและตอบแทนต่อคนอื่นและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ"

ลัทธิชาวลัทธิ พุทธธรรม และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี (ลัทธิชาวลัทธิ พุทธธรรม และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี 2524 : 5) กล่าวไว้ว่า ความกตญฺญกตเวทิตะ หมายถึง การรู้จักบุญคุณและตอบแทนผู้มีพระคุณในเมื่อมีโอกาสหรือกำลังพอที่จะทำได้

ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2525 : 102 - 103) ได้ให้ความหมายว่า  
กตญฺญ แปลว่า รู้คุณคน หมายความว่า ใครทำอะไรให้ก็ไม่ลืม ระลึกถึงบุญคุณ  
ไต่อยู่เสมอ

กตเวทิตะ แปลว่า แทนคุณคน หมายความว่า ตอบแทนบุญคุณของท่าน หรือสนองคุณท่าน รวมความว่า กตญฺญกตเวทิตะ หมายความว่า ผู้อุปการคุณที่ท่านทำแล้วและตอบแทน ท่านว่า คนที่ดีต้องมีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมาย ถ้าไม่มีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมาย ก็ยังรู้ไม่ได้ว่าเป็นคนดี

เท่าที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า ความกตญฺญกตเวทิตะ หมายถึง ความรู้บุญคุณ และตอบแทนผู้มีพระคุณ และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคุณธรรมด้านความกตญฺญกตเวทิตะว่า หมายถึง ธรรมะที่แสดงถึงการแสดงความเคารพนับถือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง

โดยวัดได้จากระดับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม การแสดงความเคารพนับถือ การปฏิบัติตาม คำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน

## 2. ผู้มีบุญคุณและสิ่งที่มีบุญคุณ ได้แก่

### 2.1 บุพการี คือ บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน ได้แก่

2.1.1 บิดามารดา

2.1.2 ครูอาจารย์

2.1.3 ญาติพี่น้อง

2.1.4 เพื่อน

2.1.5 ผู้เป็นประมุขของประเทศ

2.1.6 พระศาสนา และสาวกในศาสนาที่ตนนับถือ

### 2.2 สถาบันและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.2.1 ครอบครัว

2.2.2 โรงเรียน

2.2.3 สาธารณสมบัติ

2.2.4 ประเทศชาติ

2.2.5 ศาสนา

2.2.6 พระมหากษัตริย์

2.2.7 ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติ เช่น ต้นไม้ แม่น้ำ ภูเขา ลำธาร

สัตว์ พืช ฯลฯ

การที่เราต้องกตัญญูทวดที่ต่อบุคคล สถาบัน และสิ่งแวดล้อมก็เพราะสิ่งดังกล่าวมีคุณประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. มีอุปการคุณโดยธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ลำธาร แม่น้ำ ภูเขา เนื่องจากให้ความร่มเย็นเป็นสุข เป็นแหล่งให้ผลิตผลทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเป็นอาหารแก่มนุษย์

2. มีอุปการคุณโดยหน้าที่ เช่น บิคารมารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง เพราะท่านมีคุณธรรม คือ เมตตากรุณา อุปการะเลี้ยงดูเรามา ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์สอนให้รู้สิ่งดีชั่วในชีวิต

3. ความสำคัญของความกตัญญูทเวที่ มีดังนี้

3.1 ความกตัญญูทเวที่ เป็นคุณธรรมที่สร้างความสงบสุขแก่สังคม

3.2 ความกตัญญูทเวที่ เป็นพื้นฐานของคุณธรรมทั้งปวง

3.3 ความกตัญญูทเวที่ เป็นคุณธรรมที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์

3.4 ความกตัญญูทเวที่ เป็นคุณธรรมที่นำมาซึ่งความเจริญแก่ตน ครอบครัว สังคม

ประเทศชาติ และมนุษยชาติ

4. วิธีแสดงความกตัญญูทเวที่ อาจแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ตามควรแก่ฐานะหน้าที่ดังต่อไปนี้

4.1 ฐานะของบุตรธิดาต่อบิคารมารดา

4.2 ฐานะของศิษย์ต่อครูอาจารย์

4.3 ฐานะของมนุษยชาติต่อพระผู้เป็นเจ้า

4.4 ฐานะของสมาชิกครอบครัวต่อพี่น้องและญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว

4.5 ฐานะของนักเรียนต่อโรงเรียน

4.6 ฐานะของพลเมืองต่อประเทศชาติ

4.7 ฐานะของศาสนิกชนต่อศาสนา

4.8 ฐานะของพสกนิกรต่อพระมหากษัตริย์

4.9 ฐานะผู้ใช้สอยและได้รับประโยชน์ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติ

(สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย 2520 : 9 - 12)

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 52 - 53) ได้กล่าวถึงผู้มีบุญคุณ สิ่งที่มีบุญคุณ และวิธีตอบแทนไว้ในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

บิดา - มารดา เป็นผู้ให้ชีวิตแก่เรา เลี้ยงดูเราด้วยความรัก ความเมตตา ไม่มีใครเสมอเหมือน เราต้องตอบแทนคุณด้วยการเคารพ เชื่อฟัง ประพฤติตนอยู่ในโอวาทคำสั่งสอน เมื่อท่านแก่ชราต้องเลี้ยงท่านเป็นการตอบแทน

ครู - อาจารย์ เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ เพื่อให้เราเติบโตเป็นคนที่มี วิชาความรู้ความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพในวันข้างหน้า ฉะนั้นเราต้องตอบแทนพระคุณท่านโดย การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอน แสดงความเคารพอ่อนน้อม รับใช้ท่านตามโอกาส ไม่ หลบหลีกบุญคุณของท่าน

บ้านและครอบครัว ให้ความสุขกายสบายใจ ฉะนั้นเราต้องคอยระวังรักษา ความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ทำลายให้ชำรุดทรุดโทรม หรือก่อความไม่สงบสุขขึ้น ภายในครอบครัว ต้องให้ความรักความร่วมมือกับสมาชิกทุกคน

โรงเรียน เป็นสถานให้การศึกษาแก่เด็กเรียนทุกคน ถ้าไม่มีโรงเรียนเราก็ ไม่มีสถานที่ศึกษาหาความรู้จึงนับว่าเราได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมาก ซึ่งเราอาจตอบแทนได้ โดยการบำรุงรักษาทำความสะอาด ไม่ทำให้ห้องเรียนอาคารเรียน ตลอดจนบริเวณโรงเรียน สกปรกเลอะเทอะ ต้องคอยดูแลให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันอันยิ่งใหญ่ที่มีคุณค่าเราทุกคน เราอยู่ ใต้อย่างมีความสุขเพราะเรามีชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นหลัก เป็นที่พึ่งทางจิตใจ ฉะนั้น เราต้องตอบแทนบุญคุณโดย

1. ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ประพฤติตนเป็น พลเมืองดี มีจริยธรรม บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
2. ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาด้วยความเลื่อมใส ไม่ลบหลู่และละเลยต่อ การเป็นศาสนิกชนที่ดี
3. ถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์และพระบรมราชวงศ์ด้วยการ เคารพพระเกียรติ ถวายอาภักขา และพร้อมใจกันปฏิบัติตามพระราชประสงค์อันมุ่งความเจริญ และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ลำธาร แม่น้ำ ภูเขา ถนน สัตว์เลี้ยง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าประโยชน์ต่อเราเป็นอย่างมาก เพราะให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่เรา ให้ผลผลิตทางเกษตรทางอุตสาหกรรม รวมทั้งอาหารแก่เรา ฉะนั้นเราต้องตอบแทนคุณโดยไม่ทำลายสิ่งเหล่านี้ การตัดต้นไม้ ทำลายป่าทำให้แม่น้ำลำธารตื้นเขินและสกปรก เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เราต้องช่วยกันต่อต้านการกระทำดังกล่าวด้วย

นภา กัลยาณสูตร (นภา กัลยาณสูตร 2521 : 169) ได้กล่าวไว้ว่า คนกตัญญูคือ

1. ผู้ที่รู้จักบุญคุณคน
2. เป็นที่นับถือยกย่องของคนทั่วไป
3. เป็นคนที่จะได้รับความสุขความเจริญ
4. เป็นคนที่น่าคบค้าสมาคม
5. คนที่มีแต่ความสุข

นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอประเภทและพฤติกรรมของความกตัญญูที่ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 150 - 151)

### ประเภทและพฤติกรรมของความกตัญญูที่

ประเภทที่ 1 ความกตัญญูที่ต่อบุคคล ได้แก่ บุพการี ครูอาจารย์ และผู้อื่นที่ช่วยประโยชน์ให้

#### พฤติกรรม

- 1.1 แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น
- 1.2 ชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ
- 1.3 ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรง ไม่มีลับลมคมใน หรือมีสิ่งใดแอบแฝงอยู่

#### เบื้องหลัง

- 1.4 ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อนลำบาก
- 1.5 เคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม
- 1.6 ไม่ทำตนให้เป็นທີ່เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และผู้มีพระคุณ

1.7 ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจ อิ่มใจ และไม่กิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ  
ประเภทที่ 2 ความกตัญญูทเวที่ต่อสัตว์

พฤติกรรม

- 2.1 ไม่ประพฤติเหี้ยมโหดต่อสัตว์ที่มีบุญคุณ
- 2.2 ใช้ด้วยความกรุณาปราณี ไม่ใช้เกินกำลัง
- 2.3 ไม่ปล่อยให้ออกยากอดโรย
- 2.4 บำรุงเลี้ยงดูให้เป็นสุข ให้ได้กินได้นอน พักผ่อนตามวาระ
- 2.5 ให้การดูแลและรักษาไม่ทอดทิ้งเมื่อเจ็บป่วย
- 2.6 ไม่ผลักไสไล่ส่งหรือทำลาย เมื่อสัตว์นั้นไม่สามารถทำประโยชน์ให้ได้

ประเภทที่ 3 ความกตัญญูทเวที่ต่อสถาบันและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน  
ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และส่วารณสมบัติ

พฤติกรรม

- 3.1 จงรักภักดีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 3.2 เชิดชูชาติ และรักษาเกียรติของประเทศชาติ
- 3.3 ทำนุ-บำรุงศาสนา
- 3.4 หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมีหลักฐานและประเทศชาติ

รุ่งเรือง

- 3.5 รักษาและสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
- 3.6 เพิ่มเติมและบำรุงทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้น
- 3.7 รักษาเกียรติยศ และนำชื่อเสียงมาสู่ครอบครัว โรงเรียน และประเทศชาติ
- 3.8 แสดงความเคารพต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา

พระราชวรมุณี (พระราชวรมุณี 2523 : 128 - 130) ได้กล่าวถึงความกตัญญูทเวที่ไว้ว่า ความกตัญญูทเวที่มีหลักการที่สำคัญ คือ ยอมรับการกระทำความดีของผู้อื่น การแสดงออกให้เห็นว่ามองเห็นคุณค่า และความสำคัญแห่งการกระทำความดีงามของบุคคลอื่น ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อหนุนแก่บุคคลนั้นในฐานะที่เคยพิสูจน์กันว่าเป็นผู้มีความดี สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องจะเอาใจใส่คอยช่วยเหลือ

การแสดงความกตัญญูทเว่นั้น อาจแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. ความกตัญญูทเวที่ เนื่องด้วยความกตัญญู หรือความช่วยเหลือส่วนบุคคล
2. ความกตัญญูทเวที่ เนื่องด้วยความกตัญญู หรือความช่วยเหลือส่วนรวม

ส่วนวิธีแสดงความกตัญญูทเวที่มี 2 อย่าง คือ

1. ตอบแทนด้วยผลประโยชน์ทางวัตถุ
2. ตอบแทนด้วยความกตัญญูทเวที่สูงที่สุด คือ ทำผู้มีพระคุณผู้ไม่มีคุณธรรมให้ตั้งอยู่ในคุณธรรม เช่น ไม่มีศีล ทำให้มีศีล ไม่มีปัญญา ทำให้มีปัญญา เป็นต้น

ในการตอบแทนผู้มีพระคุณนั้นถ้าไม่ได้อยู่บนพื้นฐานแห่งความถูกต้องถึงงาม หรือหลักศีลธรรม

แล้วก็ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นความกตัญญูทเวที่ เพราะเป็นการช่วยให้ผู้มีพระคุณทำความผิดหรือให้บาป หรือการกระทำนั้นมีผลกระทบต่อกันที่ ซึ่งมีผลต่อส่วนรวม ดังนั้น การที่เราต้องกตัญญูทเวที่ต่อบุคคล สถาบัน และสิ่งแวดล้อมก็เพราะสิ่งดังกล่าวมีคุณประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. มีอุปการคุณโดยธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ลำธาร แม่น้ำ ภูเขา เนื่องจากให้ความร่มเย็นเป็นสุข เป็นแหล่งให้ผลิตผลทางเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเป็นอาหารแก่มนุษย์

2. มีอุปการคุณโดยหน้าที่ เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ เพราะท่านมีคุณธรรม คือ เมตตากรุณา อุปการะเลี้ยงดูเรามา ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ สอนให้รู้สิ่งที่ดีในชีวิต หากต้องเลือกระหว่างความกตัญญูทเวที่ส่วนบุคคลกับความกตัญญูทเวที่ต่อส่วนรวมแล้วความกตัญญูทเวที่ต่อส่วนรวมย่อมมีความสำคัญกว่า

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าความกตัญญูทเวที่เป็นคุณธรรมที่สำคัญที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ด้วยความสงบสุข โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามทั้งหลายของคนไทยล้วนแต่มีความกตัญญูทเวที่เป็นพื้นฐานสำคัญ และทั้งยังเป็นไปเพื่อรักษาและส่งเสริมคุณธรรมข้อนี้ให้คงมีอยู่ต่อไปอีกด้วย จากการศึกษาค่านิยมไทยของ สุนทรี โคมิน และ สนิท สมักรการ (สุนทรี โคมิน และ สนิท สมักรการ 2522 : 334) พบว่า คุณธรรมที่คนไทยให้ความสำคัญที่สุดคือความกตัญญูทเวที่ รวมทั้งความเกรงใจต่อผู้มีพระคุณ ต่อผู้ใหญ่อีกด้วย ซึ่งแตกต่างจากคุณธรรมของคนในสังคมตะวันตก นอกจากนี้ ลำยอง วิมุกตะลพ (ลำยอง วิมุกตะลพ 2521 : 13)

ยังได้กล่าวไว้ว่า แม้แต่ในวรรณคดีไทยก็มักมีเนื้อความสอนให้รู้พระคุณของ อนุภากร และยกย่องผู้มีความกตัญญูทเวที่อยู่เสมอ คนไทยที่อ่านวรรณคดีที่มีเนื้อความดังกล่าว จึงมีความตั้งใจซาบซึ้งในคุณธรรมอันนี้ และนิยมปฏิบัติตามกันมา จนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ

การปลูกฝังความกตัญญูทเวที่นี่จะต้องเริ่มจากบ้าน คือ บิดามารดาจะต้องเป็นครูคนแรก ในการอบรมสั่งสอนคุณธรรมขั้นนี้แก่ลูกหลาน ต้องทำตัวอย่างที่ดีให้เด็ก เห็นตัวอย่างที่ดีอยู่เสมอหรือการแสดงด้วยคำพูดที่ไพเราะ เช่น การกล่าวคำขอบคุณ หรือการแสดงการระทอผู้ทำประโยชน์หรือความดีให้ สิ่งเหล่านี้จะเป็นบันไดขั้นต้นของการปลูกฝังความกตัญญูทเวที่ และเมื่อเด็กไปโรงเรียนทางโรงเรียนก็สามารถที่จะแทรกคุณธรรมขั้นนี้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมอีกทางหนึ่ง (กรมการศาสนา 2521 : 16)

ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2525 : 111) ได้กล่าวถึงสู่ทางในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ควรสอนด้วยการยกตัวอย่างชีวิตจริงในเรื่องนี้ให้ชัดเจน ให้นักเรียนได้คิดและอภิปรายกันให้เข้าใจ มิใช่ท่องจำไปเฉย ๆ หากตัวอย่างในชีวิตจริง ยังไม่มีตัวอย่างเพียงพอ ก็อาจใช้ิทานหรือชาดกต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้ศึกษาพิจารณา ช่วยกันอภิปรายและวิเคราะห์ให้เข้าใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิด หรือเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความกตัญญูทเวที่ถูกต้อง ทำให้เห็นความสำคัญของคุณธรรมนี้ ห่วงต่อตนเองและสังคม

จากความสำคัญของคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการปลูกฝังคุณธรรมขั้นนี้ให้แก่นักเรียนดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงคาดว่า การสอนโดยการใช้ตัวแบบจะเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้เสริมสร้างคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ได้ เพราะจากการศึกษาวิจัย ถ้าได้เสริมสร้างคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่แก่เด็กในช่วงอายุระหว่าง 5 - 10 ปี คือ ก่อนวัยเรียนในระดับอนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพราะเป็นช่วงอายุที่เด็กจะเลียนแบบได้ง่าย และเป็นวัยที่เหมาะสมสำหรับการเลียนแบบจากตัวแบบต่าง ๆ เด็กมักจะสนใจเลียนแบบและยกย่องตัวแบบที่มีพฤติกรรมที่ทำแล้วได้รับผลดีตอบแทนมากกว่าตัวแบบที่มีพฤติกรรมทำแล้วเป็นผลเสียต่อตนเอง (สวนา พรพัฒน์กุล 2525 : 17 และ 29) ประกอบกับมีการอภิปรายเป็นกลุ่มในหมู่เด็กด้วยกันเอง ภายใต้การแนะนำของครู ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้คิดและยอมรับเหตุผลด้วย และมีความคิด ความรู้สึกที่ดีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่จะได้เป็นแนวทางในการสอนของครูอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

## งานวิจัยเกี่ยวกับความกตัญญูทเว

วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ (วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ 2525 : 70 - 71) ได้ทำการวิจัย โดยการทดลองสอนความกตัญญูทเวให้แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนประมาณ 20 คน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความกตัญญูทเวที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดามีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความกตัญญูทเวที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องความกตัญญูทเวที่แตกต่างจากกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ที่ทัศนคติต่อการแสดงความกตัญญูทเวที่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดามีทัศนคติต่อการแสดงความกตัญญูทเวที่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการแสดงความกตัญญูทเวที่ดีกว่ากลุ่มที่สอน โดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มเด็กที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความกตัญญูทเวที่ต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ฉลวยศรี มีใจเย็น (ฉลวยศรี มีใจเย็น 2526 : 57) ได้ทำการวิจัยโดยการทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการทดลองพบว่า คะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวของเด็กนักเรียนหลังการเรียนโดยวิธีแสดงบทบาทสมมุติกับวิธีเรียนตามปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากข้อมูลที่ได้แสดงว่าพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวของเด็กนักเรียนที่เรียนโดยวิธีแสดงบทบาทสมมุติสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สามารถเสริมสร้างให้เกิดในเด็กได้ และสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการสอนโดยการใช้นิทานเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์

## เอกสารเกี่ยวกับตัวแบบและการใช้ตัวแบบ

### ความหมายของตัวแบบ (Models)

ตัวแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นบรรทัดฐานได้ เป็นแบบหรือตัวอย่างที่น่ามาให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและเพื่อเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ ตัวแบบมีหลายลักษณะ เช่น ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริง ได้แก่ ตัวแบบที่มนุษย์เป็นผู้แสดงแบบ ฯลฯ ตัวแบบรูปสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบภาพยนตร์ ตัวแบบทางโทรทัศน์ ฯลฯ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 70)

### ความหมายของการใช้ตัวแบบ (Modeling)

การใช้ตัวแบบ เป็นกลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 70 อ้างอิงมาจาก Bandura and Menlove. 1968) สำหรับกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบนั้น แบนดูรา (Bandura. 1977) กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน อันเกิดขึ้นจากการที่บุคคลได้เห็นพฤติกรรมอันเกิดจากการเลียนแบบหรือเกิดจากการเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งเป็นเครื่องประกันความผิดพลาด อันอาจเกิดได้มากจากลองถูกลองผิด ในการเรียนรู้ทางสังคม ตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก ผู้เรียนจะลดการลองถูกลองผิดลง โดยการใช้องค์สังเกตจากตัวแบบเป็นเกณฑ์ในการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบนี้ มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ

1. กระบวนการให้ความใส่ใจ (Attentional Process) ผู้เรียนจะเกิดการใส่ใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจนถึงขนาดยึดเอาเป็นตัวแบบในการเรียนรู้ได้ สิ่งนั้นจะต้องตรงกับความต้องการ มีลักษณะเด่นชัด จนสามารถทำให้สังเกตเห็นได้ เมื่อนั้นการเลียนแบบจะเกิดขึ้น แต่การเลียนแบบจะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของผู้สังเกต ความซับซ้อนและความชัดเจนของตัวแบบ ตลอดจนพื้นฐานหรือประสบการณ์เดิมของผู้สังเกตด้วย อันได้แก่ อารมณ์ การรับรู้ การเสริมแรงหรือรางวัลที่เคยได้รับ

2. กระบวนการจำ (Retentional Process) ผู้สังเกตตัวแบบจะพยายามจำพฤติกรรมการตอบสนองของตัวแบบในแต่ละครั้งแล้วจะสร้างสัญลักษณ์ต่าง ๆ ขึ้นเพื่อช่วยให้จำ

พฤติกรรมนั้น ๆ ได้ ในบางครั้งสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นอาจออกมาในรูปของภาษาหรือมโนภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของตัวแบบ การตอบสนองของผู้สังเกตจึงคล้ายคลึงกับตัวแบบมาก โดยอาศัยกระบวนการจำนี้ (การจำเป็นสัญลักษณ์หรือภาษา ซึ่งทำให้เข้าใจได้ง่าย) โดยทั่วไปแล้วกระบวนการจำจะเกิดขึ้นจากการฝึกหัด การทำตามตัวแบบหรือการคิดและการเปลี่ยนเป็นสัญลักษณ์

3. กระบวนการแสดงพฤติกรรม (Motor Reproductional Process) พฤติกรรมที่ผู้เรียนรู้แสดงออก จะเป็นการรวบรวมการตอบสนองของตัวแบบโดยละเอียดทุกขั้นตอน ซึ่งช่วยให้เข้าใจและเกิดการเรียนรู้ถึงกำเนิดข้อจำกัดและข้อบกพร่องของพฤติกรรมของตัวแบบ จากนั้นความสามารถทางกายโดยเฉพาะของผู้เรียนรู้ การประสานงานของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของเขา จะช่วยในการดัดแปลงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจะช่วยทำให้เกิดการตอบสนองที่เหมาะสม ทั้งนี้ผู้เรียนรู้จะสังเกตพฤติกรรมของตนเองเทียบกับตัวแบบและจะติดตามผลของการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย ถ้าได้ผลเป็นที่พอใจ การเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของความรู้ที่เกิดขึ้นและการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคมนั้น การแสดงพฤติกรรมมักจะต้องเลือกตอบสนองจากความรู้ที่ได้รับมา การเลือกตอบสนองจะเลือกเอาแต่พฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดผลอันเป็นที่พอใจ พฤติกรรมใดทำให้เกิดความพึงพอใจ ผู้สังเกตจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้นไว้ อาจนำมาดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้

กระบวนการทั้งหมดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้จากตัวแบบจะประสบความสำเร็จก็ด้วยการสังเกตพิจารณาตัวแบบ โดยให้ความสนใจอย่างแท้จริง สร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาแทน พฤติกรรมของตัวแบบได้อย่างเหมาะสม สามารถจำความรู้และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ และเลือกตอบสนองพฤติกรรมนั้นโดยเลือกเอาแต่พฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์เป็นที่พอใจหรือให้รางวัล

#### อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต

ผู้สังเกตจะได้รับการเรียนรู้อย่างไรและเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของตัวแบบ 3 ประการที่มีต่อผู้สังเกต (Shaw and Costarizo. 1970 citing Bandura. 1965) ซึ่งแบนดูรา (Bandura) เป็นผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ผลของตัวแบบ (Modelling Effects) ผู้สังเกตหรือผู้เรียนจะพยายามรวบรวมแบบแผนของตัวแบบต่าง ๆ ไว้ จากนั้นนำไปประเมินหรือประกอบกับประสบการณ์เดิมของตนเอง แล้วเลือกเอาแต่พฤติกรรมที่ติดตาเอาว่า จะได้รับการตอบสนองที่พอใจหรือจะได้รางวัลมาเป็นพฤติกรรมของตนเอง ถ้าตัวแบบดี มีการแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจนและตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนหรือผู้สังเกตย่อมจะเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง หรืออาจเกิดขึ้นในทำนองที่ตรงกันข้าม องค์ประกอบที่สามารถควบคุมอิทธิพลจากตัวแบบได้ คือ ระดับของแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความสนใจในตัวแบบ ความสามารถในการรับรู้ของผู้สังเกต การรวบรวมแบบแผนของพฤติกรรมและรางวัลหรือเครื่องล่อให้เกิดพฤติกรรม (Incentive) ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดการตอบสนองเอาไว้แล้ว

2. ผลของการขัดขวางและการส่งเสริมพฤติกรรม (Inhibitory and Disinhibitory Effects) ในข้อนี้ แบบทูลรา เน้นถึงรางวัลและการลงโทษซึ่งจะเป็นเครื่องเสริมแรงในพฤติกรรมตอบสนองเกิดขึ้นหรือขัดแย้งไป ถ้าพฤติกรรมของตัวแบบได้รับรางวัลหรือการยอมรับของสังคมก็จะเป็นการเสริมแรงแต่ถ้าได้รับการลงโทษ การเสริมแรงก็จะเป็นไปในทางขัดขวางการเรียนรู้ของผู้สังเกตพฤติกรรมนั้น ๆ จะไม่เกิดขึ้น

3. ผลของความสะดวกในการตอบสนอง (Response Facilitation Effects) จากการสังเกตถ้าพฤติกรรมของตัวแบบแสดงให้เห็นว่าสะดวกและคล่องตัวในการที่ผู้เรียนจะทำตามพฤติกรรมของตัวแบบ พฤติกรรมดังกล่าวก็ย่อมจะเกิดขึ้น

#### บุคคลที่เด็กเลียนแบบ

สวานา พรพัฒน์กุล (สวานา พรพัฒน์กุล 2525 : 2 - 7) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อย ๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้นั้นจะได้แก่ บุคคลใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องดูแลเด็กแทนพ่อแม่ด้วย เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเด็กจะไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้นความสำคัญของครูในการเป็นตัวอย่างจึงสำคัญพอ ๆ กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นตัวอย่างที่ดี แต่ต้องไม่แสวงแสดงบทบาทของตัวแบบให้แก่เด็ก

2. เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นตัวแบบที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็ก อาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่

3. เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแบบนั้น ตรงตามความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชาย เนื่องจากความสนใจแตกต่างกัน แม้ในเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วยกัน ความสนใจก็จะแตกต่างกันไปอีก เช่น เด็กหญิงบางคนสนใจ เลียนแบบการทำงานในบ้านของพ่อแม่ แต่บางคนอาจจะสนใจศิลปะการแสดงต่าง ๆ ที่ตนได้พบใน รายการโทรทัศน์ และพยายามเลียนแบบนั้นก็ได้

4. เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชาย ย่อมจะมีผู้กล้าหาญ ที่ตนยกย่อง และพอใจจะเลียนแบบตามผู้กล้าหาญของตน ตัวแบบอาจมาจากเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้ ตัวแบบของเด็กมักได้แก่ บุคคลที่อายุมากกว่า

5. เลียนแบบจากตัวละคร ซึ่งเป็นตัวละครในนิยายในภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นต้น สำหรับการเลียนแบบของผู้ใหญ่ การเลียนแบบจะเป็นการถ่ายทอดพฤติกรรมทางสติปัญญา การเลียนแบบจะไม่ออกมาในลักษณะตรง ๆ แต่จะมีการดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมเสียก่อน

### วิธีการใช้ตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 70 - 89) กล่าวว่า วิธีการใช้ตัวแบบ โดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกต หรือผู้ประสงค์จะให้ เลียนแบบจากตัวแบบนั้นสังเกตพฤติกรรม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกต จะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์

วิธีการใช้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้ ประกอบด้วย

#### 1. การคัดเลือกตัวแบบ

1.1 ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่า เป็นตัวอย่างที่ดี เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะ เลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแบบและผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกตควรจะมีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจของผู้สังเกตและจะช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน ฯลฯ

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน ทั้งนี้เพราะว่าหากพฤติกรรมที่จะเลียนแบบไม่สลับซับซ้อน การเลียนแบบก็จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ถึงความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ และจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

## 2. วิธีการใช้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะ

2.1 เสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ตัวแบบ และให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่นเดียวกับตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้อินทรีย์รู้ว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว จะได้รับการเสริมแรง สิ่งเร้าประเภทนี้จะใช้สัญลักษณ์  $S^D$  ผลจากการเสนอตัวแบบควบคู่กับ  $S^D$  และการเสริมแรงจะช่วยให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพ

2.3 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง การเสริมแรงทางบวกและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback) (Bornsten, Bellack and Hersen. 1977)

## ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการใช้ตัวแบบ

### 1. ข้อดีของวิธีการใช้ตัวแบบ

1.1 จะทำให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์บ่อย ๆ เกิดขึ้น และบ่อย ๆ มีความถี่สูงขึ้น และจะคงทนถาวรยิ่งขึ้น เมื่อให้การเสริมแรงแก่อินทรีย์ภายหลังที่อินทรีย์สามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่นเดียวกับตัวแบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.2 จะทำให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

1.3 จะช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

1.4 ช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วให้มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

## 2. ข้อจำกัดของวิธีการใช้ตัวแบบ

2.1 หากใช้การใช้ตัวแบบอย่างเดียวในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ การเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์อาจจะมีได้ช้า ด้วยเหตุนี้ควรใช้การใช้ตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับและสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง เพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการจะสร้างหรือสอนนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Bornsten, Bellack and Hersen. 1977)

2.2 การคัดเลือกตัวแบบ ตลอดทั้งกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ ผู้คัดเลือกตัวแบบและกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวนี้ เพราะมันจะทำให้เสียเวลาในการทดลองโดยไม่จำเป็น (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 87 - 88)

## การสร้างตัวแบบเพื่อการเลียนแบบ

การเลียนแบบของเด็กเป็นการเริ่มต้นของการพัฒนาทางบุคลิกภาพของเขา ตัวแบบต่าง ๆ ที่เขาได้มาจะมาระอบกันเข้าเป็นบุคคลหรือตัวของเขาเองในอนาคต ถ้าเด็กโชคดีก็ได้รับตัวแบบที่ดีมา แต่ถึงสิ่งที่ไม่ดีหรือตัวแบบไม่ดีแต่น่าสนใจมากกว่า เขาก็จะทำตามสิ่งนั้น ดังนั้นแบบที่จะปล่อยผ่านมามีเด็กควรจะเป็นแบบที่ดี ซึ่งตัวแบบนั้นจะมีอิทธิพลที่จะช่วยสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กต่อไป (สวนา พรหมกุล 2525 : 2 - 7)

ตัวแบบอาจสร้างขึ้นได้โดยใช้คำพูด การเขียน การแสดงด้วยภาพหรืออาจใช้ร่วมกันทั้งภาษาและภาพ การแสดงด้วยภาพ อาจสร้างตัวแบบในลักษณะของภาพยนตร์ โทรทัศน์ และโสตทัศนวัสดุอื่น ๆ โสตทัศนวัสดุเหล่านี้จะเป็นสื่อที่สำคัญในการช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และจะเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

(Bandura and Walter. 1963 49) ซึ่งในปัจจุบันสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์มาก เพราะชีวิตมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา และการสื่อสารโดยทางคำพูด มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลน้อยกว่าการสื่อสารโดยใช้สื่อทัศนูปกรณ์ และจากการวิจัยของนักเทคโนโลยีทางการศึกษาหลายคนสรุปตรงกันว่า เด็กมีความสนใจและชอบดูภาพการ์ตูน การ์ตูนมีคุณสมบัติที่จะดึงดูดและเร้าความสนใจของเด็กได้มาก ความสะกดตาของการ์ตูนจะทำให้ไม่เบื่อหน่ายและเข้าใจได้ดีกว่า การ์ตูนเป็นภาพสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวแทนของบุคคล แนวความคิด หรือสถานการณ์และสร้างขึ้นสำหรับจูงความคิดของคน (สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ 2506 : 53) สามารถถ่ายทอดเรื่องยาก ๆ ที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมขึ้นมา ทั้งยังเป็นการสื่อความหมายด้วยภาพและถ้อยคำในคราวเดียวกันอย่างกลมกลืน (การ์ตูนเพื่อพัฒนาเด็ก 2523 : 11)

จากการวิจัยเรื่องสไลด์ประกอบเทปบันทึกเสียงของ ฮอล (รวีพันธ์ งามแจ้ง 2520 : 2 อ้างอิงมาจาก Hall. 1971) พบว่า การใช้สไลด์ประกอบเทปบันทึกเสียงในห้องปฏิบัติการได้ผลดีมาก สามารถฉายทวนซ้ำได้ หยุดภาพได้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำได้นาน ส่วน แฮส และแพคเกอร์ (Hass and Packer. 1964 47) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสไลด์ในด้านการสอนไว้ดังนี้

1. สามารถรวบรวมจุดสนใจของผู้เรียนได้
2. ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียนได้ดี
3. เป็นการช่วยเสริมบทเรียน
4. ทดสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้
5. สามารถฉายให้ดูซ้ำได้ทันทีที่ต้องการ
6. ใช้เสนอบทเรียนใหม่ต่อไป
7. ครูและนักเรียนสามารถทำงานร่วมกันได้

ส่วนในทางด้านจิตวิทยา การเรียนรู้สื่อกาตูนวัตถุ มีคุณค่าดังนี้ (สำเภา วราภรณ์

1. ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและต้องการเรียนในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การอ่าน การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจินตนาการ ทักษะการแก้ปัญหา และความซาบซึ้งในคุณค่า
2. ทำให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องสมบูรณ์ และก่อให้เกิดความคิดรวบยอดที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของผู้เรียนด้วย
3. ช่วยเข้าให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และช่วยให้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สไลด์ประกอบคำบรรยายและหลักการเกี่ยวกับภาพการ์ตูน ดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการสร้างสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยายโดยมีการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมทัศนคติที่เป็นแกน (Theme) ของเรื่องก็จะกล่าวละเอียดใน เรื่องการสร้างเครื่องมือต่อไป

#### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตัวแบบ

##### งานวิจัยในต่างประเทศ

✓ ฮิคส์ (Hick. 1965 97) ได้ใช้ตัวแบบประเภทสัญลักษณ์เพื่อศึกษาพฤติกรรม การเลียนแบบที่เกิดจากการได้เห็นตัวแบบที่ก้าวร้าว (Aggressive Models) โดยให้เห็นตัวแบบ จากภาพยนตร์ เขาได้ศึกษาเด็กอายุ 3 ปี 5 เดือน - 6 ปี 4 เดือน จำนวน 60 คน ชาย 30 คน หญิง 30 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้เห็นตัวแบบเป็นผู้ใหญ่ชาย กลุ่มที่ 2 ให้เห็นตัวแบบเป็นผู้ใหญ่หญิง กลุ่มที่ 3 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กชายวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 4 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กหญิงวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองปรากฏว่า เด็กจะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุด เมื่อเห็นตัวแบบที่เป็นเด็กชายวัยเดียวกัน และก้าวร้าวน้อยที่สุด เมื่อเห็นตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ชาย

แบนดูรา กรูเซค และ เมนเลฟ (Bandura, Grusec and Menlove. 1966) ได้ศึกษาผลของชมเชยการสร้างสัญลักษณ์ที่มีต่อการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ให้กับเด็กในระดับอายุ 6 - 8 ปี จำนวน 72 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กชาย 36 คน และเด็กหญิง 36 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูตัวแบบจากภาพยนตร์ซึ่งฉายให้เห็นวิธีการเล่นของเล่นต่าง ๆ ของตัวแบบด้วยวิธีการ

ที่แปลกและใหม่กว่าที่ เด็ก ๆ เคยเล่นกัน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกจะได้รับคำแนะนำให้เรียกชื่อการกระทำทุกอย่างของตัวแบบ กลุ่มที่สองจะต้องนับตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5 ไปพร้อม ๆ กันในขณะที่ดูตัวแบบนั้น และกลุ่มที่สามให้ดูตัวแบบแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แล้วให้ผู้สังเกตแสดงวิธีการเล่นตามที่ได้ดูมา ผู้ถูกทดลองแต่ละกลุ่มจะได้รับรางวัลเมื่อแสดงได้เหมือนตัวแบบ แต่อีกครึ่งหนึ่งจะไม่ได้รับรางวัลเลย ผลการศึกษพบว่า เด็กกลุ่มหนึ่งที่ฝึกให้ เรียกชื่อการกระทำของตัวแบบจะสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ดีกว่ากลุ่มที่สองที่ต้องนับตัวเลขและกลุ่มที่สามที่ให้ดูแต่ตัวแบบอย่างเดียว ทั้งนี้ผลของสามกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $F = 2.18, P < .025$ ) สำหรับ เด็กชายจะสามารถเลียนแบบได้ดีกว่าเด็กหญิง แต่พบว่าการให้รางวัลและการไม่ให้รางวัลไม่ให้ผลที่ต่างกัน อย่างใด

✓ มิดลาร์สกี และคนอื่น ๆ (Midlarsky. 1973 . 321 - 328) ได้ศึกษาผลของตัวแบบและรางวัลต่อการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Altruistic Behavior) โดยศึกษาเด็กหญิงเกรด 6 จำนวน 72 คน ให้เห็นตัวแบบ 3 ชนิด ได้แก่ ตัวแบบที่เอื้อเฟื้อ ตัวแบบที่เป็นกลาง และตัวแบบที่ละโมภ ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ให้ผู้ถูกทดลองเล่นเกมสล็อตอย่างหนึ่ง เมื่อเล่นชนะจะได้รับรางวัลเป็นสิ่งของซึ่งมีค่าเท่ากับเงิน 4 เซนต์หลายชิ้น เมื่อผู้ทดลองแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อตามที่ต้องการ ผู้ทดลองก็จะให้รางวัลเป็นคำพูดยกย่อง ผลการทดลองปรากฏว่า ตัวแบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่อง มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้ เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

### งานวิจัยในประเทศ

กาญจน์ แก้วทอง (กาญจน์ แก้วทอง 2522 : 34 - 35) ได้ทดลองใช้แม่แบบซึ่งเป็นสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 19 ภาพ กับกลุ่มวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช ซึ่งมีอายุ 13 - 16 ปี โดยเปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่ได้ดู "แม่แบบ" กับกลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนตามปกติ ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าแม่แบบมีผลต่อการปรับพฤติกรรมของเด็กได้

✓ ประเสริฐศรี เอื้อนกรินทร์ (ประเสริฐศรี เอื้อนกรินทร์ 2524 : 52 - 53) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของ เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปได้ว่าการใช้แม่แบบมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลได้ และผลจากการทดลองครั้งนี้ก็ปรากฏว่า ผู้ได้รับแม่แบบเกี่ยวกับความซื่อสัตย์มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามปทัสฐานของสังคมมากขึ้น แสดงว่าเทคนิค "แม่แบบ" ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล จึงมีผลให้ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้ได้รับแม่แบบสูงขึ้น

✓ สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย 2525 : 34 - 35) ได้ทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็น "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของ เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมได้นำคะแนนครั้งแรกและครั้งหลังมาวิเคราะห์เช่นกัน ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ กัญญา ประสงค์เจริญ (กัญญา ประสงค์เจริญ 2526 : 33) ได้ศึกษาถึงผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาวิสัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ ผลปรากฏว่าการเรียนรู้โดยการใช้นี้เทคนิคแม่แบบนักเรียนในกลุ่มควบคุมจะมีวิสัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การใช้เทคนิคแม่แบบนี้มีแนวโน้มทำให้เกิดการพัฒนาวิสัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบได้มากกว่าการสอนตามปกติ

ทัดจิมา ระเบียบดี (ทัดจิมา ระเบียบดี 2529 : 46) ได้ศึกษาถึงผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" โดยใช้สไลด์การ์ตูน เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกจากแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลงานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ แบนดูรา (Bandura. 1977 : 40 - 50) ที่กล่าวว่า ตัวแบบนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก การใช้ตัวแบบโดยวิธีการต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ จึงเป็นการเร้าที่ทำให้เด็กยอมรับพฤติกรรมนั้น ๆ มาปฏิบัติได้อย่างดียิ่ง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้ตัวแบบเป็นสื่อองค์การบูรณาการประกอบคำบรรยายที่มีพฤติกรรมแสดง ความกตัญญูต่อเวที ได้แก่ การแสดงความเคารพนับถือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน ไปทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นกรณีปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูต่อเวที อันเป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมคุณลักษณะของ เด็กให้มีชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข และผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพิจารณาใช้ตัวแบบเพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

#### สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. นักเรียนจะมีคุณธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยการ  
ใช้ตัวแบบ
2. นักเรียนจะมีคุณธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้ตัวแบบ จะมีคุณธรรมด้านความกตัญญูต่อเวที  
สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

## วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

### ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาจากการวัดด้วยแบบสอบถามความถูกต้องทวิภาคีตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ทั้งนี้จำนวนนักเรียนทั้งหมด 320 คน

### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 40 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

1. นำแบบสอบถามความถูกต้องทวิภาคีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 8 ห้องเรียน จำนวน 320 คน ตอบแบบสอบถามความถูกต้องทวิภาคี
2. คัดเลือกนักเรียนที่มีคุณธรรมด้านความถูกต้องทวิภาคีต่ำ โดยได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 80 คน จัดเป็นกลุ่มที่มีคุณธรรมด้านความถูกต้องทวิภาคีต่ำ
3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียน จำนวน 80 คน ที่มีคุณธรรมด้านความถูกต้องทวิภาคีต่ำ เพื่อสอบถามความสนใจและความพร้อมในการเข้ารับการทดลอง
4. สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่มีความพร้อมในการเข้ารับการทดลอง ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียน 55 คน ให้เหลือจำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ
3. แบบสอบถามความถูกต้องทวิภาคี

## การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. การสร้างตัวแบบ ลักษณะเป็นสไลด์สีภาพการ์ตูน ขนาด 2" × 2" ใช้ฉายด้วยเครื่องฉายสไลด์อัตโนมัติประกอบคำบรรยาย จำนวน 9 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างความขึ้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษากลวิธีการใช้ตัวแบบ (Modeling) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและสร้างตัวแบบในการทดลอง

1.2 ศึกษาขอบข่ายเนื้อหาของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนขอบข่ายเนื้อหาในการสร้างตัวแบบ

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้สไลด์ที่สมบูรณ์แบบเพื่อศึกษาหาเทคนิคและวิธีการเสนอตัวแบบ

1.4 สร้างและคัดเลือกเรื่องที่จะใช้เป็น เรื่องตัวแบบตามแนวทางที่กำหนดไว้ในนิยามศัพท์เฉพาะ

1.5 ตรวจ แก้ไข ปรับปรุง เรื่องตัวแบบโดยผู้เชี่ยวชาญทางภาษาและผู้เชี่ยวชาญทางการแนะแนว

1.6 เขียนบท Script สำหรับสร้างสไลด์ตัวแบบ จากเรื่องตัวแบบที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้ว

1.7 ตรวจสอบความเหมาะสมของบทสไลด์ที่สร้างขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีทางการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางภาษาและการแนะแนว

1.8 ถ่ายทำภาพสไลด์ประกอบบทที่ตรวจแก้ไขแล้ว

1.9 ตรวจสอบความเหมาะสมของภาพสไลด์ โดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.10 บันทึกเสียงประกอบสไลด์

1.11 ทดลองใช้สไลด์ตัวแบบ (Pilot Study) ก่อนนำไปทดลองจริง โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไข โดยนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางภาษาและผู้เชี่ยวชาญทางการแนะแนวพร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีทางการศึกษา อีกครั้งหนึ่ง

## 2. แบบสอบถามความกตัญญูทเวที่

แบบสอบถามความกตัญญูทเวที่ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาความรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับความกตัญญูทเวที่ จากหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูทเวที่

2.2 สืบแหล่งข้อมูลโดยใช้วิธี Critical Incident Technique จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ พบว่าบุคคลที่นักเรียนแสดงความกตัญญูทเวที่เป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ บิดามารดา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง ตามลำดับ นอกจากนี้ได้หาองค์ประกอบของคุณลักษณะ (Traits) ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในความกตัญญูทเวที่

2.3 นำพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงความกตัญญูทเวที่ จากข้อ 2.2 มาแจกแจงความถี่ และนำพฤติกรรมที่มีความถี่มากมาเป็นแนวทางในการ

2.4 สร้างแบบสอบถามความกตัญญูทเวที่ โดยเพิ่มข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และนำแบบสอบถามความกตัญญูทเวที่ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผล และการแนะแนวเป็นผู้พิจารณาเพื่อปรับปรุง และคัดเลือกข้อความให้มีภาษารัดกุม และเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 นำแบบสอบถาม จำนวน 46 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 100 คน จากโรงเรียนเทศบาลวัดไผ่ล้อม โรงเรียนเทศบาลวัดหนองผา และโรงเรียนเทศบาลวัดท้ายตลาด

2.6 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้เทคนิค 25% สูง - 25% ต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาจัดเรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดมายังคะแนนต่ำสุด แล้วแยกนักเรียนออกเป็น 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อของทั้งสองกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร  $t$ -test

2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว จำนวน 23 ข้อ มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความกตัญญูทเวที่ โดยใช้สูตร Coefficient Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่น

### ลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามความกตัญญูเวที เป็นแบบสอบถามวัดความตั้งใจที่จะกระทำ ไม่แน่ใจหรือไม่กระทำ สร้างเป็นสถานการณ์ที่มีความหมายต่อผู้ตอบ คือ เป็นสถานการณ์ที่ผู้ตอบมีโอกาสได้ประสบในชีวิตหรือได้รับรู้ และเป็นสถานการณ์ที่ไม่เกินความจริง สำหรับการตอบแบบสอบถามนี้มีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ คือ "กระทำ" "ไม่แน่ใจ" และ "ไม่กระทำ" โดยให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่า ตรงกับความตั้งใจที่จะกระทำ ไม่แน่ใจ หรือไม่กระทำ ของนักเรียนอย่างไร

### เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามมี 2 ลักษณะ คือ การกระทำทางบวก และการกระทำทางลบ

การกระทำทางบวก คือ การกระทำที่สมควรกระทำ

|                             |          |   |
|-----------------------------|----------|---|
| ผู้ตอบเลือกคำตอบว่า "กระทำ" | ให้คะแนน | 2 |
| "ไม่แน่ใจ"                  | ให้คะแนน | 1 |
| "ไม่กระทำ"                  | ให้คะแนน | 0 |

การกระทำทางลบ คือ การกระทำที่ไม่สมควรกระทำ

|                             |          |   |
|-----------------------------|----------|---|
| ผู้ตอบเลือกคำตอบว่า "กระทำ" | ให้คะแนน | 0 |
| "ไม่แน่ใจ"                  | ให้คะแนน | 1 |
| "ไม่กระทำ"                  | ให้คะแนน | 2 |

ดังนั้น ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามนี้มาก แสดงว่าเป็นผู้มีความกตัญญูเวทีสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามน้อย แสดงว่าเป็นผู้มีความกตัญญูเวทีต่ำ

### แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (พจน์ สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ 2519 : 202 - 203)

| กลุ่ม | สอบก่อน  | ทดลอง    | สอบหลัง  |
|-------|----------|----------|----------|
| R E   | $T_{e1}$ | X        | $T_{e2}$ |
| R C   | $T_{c1}$ | $\sim X$ | $T_{c2}$ |

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

|                  |     |                                                          |
|------------------|-----|----------------------------------------------------------|
| R                | แทน | การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม                             |
| E                | แทน | กลุ่มทดลอง                                               |
| C                | แทน | กลุ่มควบคุม                                              |
| $T_{e1}, T_{e2}$ | แทน | การสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มทดลองตามลำดับ  |
| $T_{c1}, T_{c2}$ | แทน | การสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมตามลำดับ |
| X                | แทน | การสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ                                 |
| $\sim X$         | แทน | การสอนแบบปกติ                                            |

### วิธีดำเนินการทดลอง

1. นำแบบสอบถามความกตัญญูทเวทีไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 320 คน แล้วคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

2. นำนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา มาสัมภาษณ์ถึงความสนใจและความพร้อมในการเข้ารับการทดลอง

3. สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่สมัครใจเข้ารับการทดลอง จำนวน 40 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย และสุ่มแยกเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน

4. ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีสอนต่างกันดังนี้

4.1 กลุ่มทดลอง ดำเนินการสอนโดยการใช้ตัวแบบความกตัญญูทเวที ตามโปรแกรมที่วางไว้ ลักษณะการใช้ตัวแบบแต่ละครั้งประกอบด้วย การเสนอตัวแบบ การอภิปรายและการสรุป การสอนใช้เวลาทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที

4.2 กลุ่มควบคุม ดำเนินการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมที่วางไว้ ลักษณะการสอนแบบปกติแต่ละครั้งประกอบด้วย การบรรยาย การเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และการสรุปเรื่องความกตัญญูทเวที โดยมีเนื้อหาและตัวอย่างเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง การสอนใช้เวลาทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที

5. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบ (Posttest) นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามความกตัญญูทเวที ซึ่งเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

6. นำข้อมูลจากการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความกตัญญูทเวทีก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน

2. เปรียบเทียบคะแนนความกตัญญูทเวทีก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน

3. เปรียบเทียบคะแนนความกตัญญูทเวทีหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

## สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

### 1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 :

71)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ  $\bar{X}$  แทน คะแนนเฉลี่ย

$\Sigma X$  แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$N$  แทน จำนวนคน

1.2 ค่าความแปรปรวน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ

2524 : 75)

$$S^2 = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ  $S^2$  แทน ความแปรปรวน

$\Sigma X$  แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\Sigma X^2$  แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$N$  แทน จำนวนคน

### 2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความถี่ของความคิดเห็น โดยใช้สูตร (ล้วน

สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 187)

$$T = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

|       |             |     |                                 |
|-------|-------------|-----|---------------------------------|
| เมื่อ | T           | แทน | ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ          |
|       | $\bar{X}_H$ | แทน | คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง          |
|       | $\bar{X}_L$ | แทน | คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ          |
|       | $S_H^2$     | แทน | คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง     |
|       | $S_L^2$     | แทน | คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ     |
|       | $n_H$       | แทน | จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง |
|       | $n_L$       | แทน | จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ |

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความกตัญญูทเวที โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

|       |          |     |                                       |
|-------|----------|-----|---------------------------------------|
| เมื่อ | $\alpha$ | แทน | ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น       |
|       | n        | แทน | จำนวนข้อของเครื่องมือวัด              |
|       | $S_1^2$  | แทน | คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ            |
|       | $S_c^2$  | แทน | คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ |

### 3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ศึกษาความแตกต่างระหว่างความกตัญญูทเวที ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 99)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความถี่ที่ถูกทเวทในในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (ฉ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 96)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left( \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

|       |             |     |                                |
|-------|-------------|-----|--------------------------------|
| เมื่อ | $\bar{X}_1$ | แทน | คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง       |
|       | $\bar{X}_2$ | แทน | คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม      |
|       | $n_1$       | แทน | จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง      |
|       | $n_2$       | แทน | จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม     |
|       | $s_1^2$     | แทน | ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มทดลอง  |
|       | $s_2^2$     | แทน | ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มควบคุม |

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

##### 1. การตรวจสอบพื้นฐาน

เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการสอนแบบปกติ

##### 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

2.2 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

2.3 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติ

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการสอนแบบปกติ

| กลุ่มตัวอย่าง | N  | $\bar{X}$ | $S^2$ | t     |
|---------------|----|-----------|-------|-------|
| กลุ่มทดลอง    | 20 | 17.55     | 5.10  | -1.39 |
| กลุ่มควบคุม   | 20 | 18.55     | 5.31  |       |

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอน โดยการใช้ตัวแบบ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอน โดยการใช้ตัวแบบ

| กลุ่มตัวอย่าง | N  | $\bar{X}$ | $s^2$ | t       |
|---------------|----|-----------|-------|---------|
| ก่อนทดลอง     | 20 | 17.55     | 5.10  | 11.73** |
| หลังทดลอง     | 20 | 34.00     | 30.63 |         |

\*\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่าจะแนบเฉลี่ยของคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอนโดยการใช้ตัวแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนโดยการใช้ตัวแบบเรื่องความกตัญญูทเวที ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีสูงขึ้น

3. เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

| กลุ่มตัวอย่าง | N  | $\bar{X}$ | $S^2$ | t      |
|---------------|----|-----------|-------|--------|
| ก่อนทดลอง     | 20 | 18.55     | 5.31  | 7.85** |
| หลังทดลอง     | 20 | 28.00     | 28.32 |        |

\*\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนแบบปกติเรื่องความกตัญญูทเวทีทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีสูงขึ้น

4. เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอน โดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงใน ตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอน โดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติ

| กลุ่มตัวอย่าง | N  | $\bar{X}_D$ | $S_D^2$ | t       |
|---------------|----|-------------|---------|---------|
| กลุ่มทดลอง    | 20 | 16.45       | 39.31   | 3.58 ** |
| กลุ่มควบคุม   | 20 | 9.75        | 30.83   |         |

\*\* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนโดยการใช้ตัวแบบเรื่องความกตัญญูทวดที่ ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติเรื่องความกตัญญูทวดที่

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

#### จุดมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการสอน โดยใช้ตัวแบบ
2. เพื่อศึกษาคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังการสอน โดยใช้ตัวแบบกับการสอนแบบปกติ

#### สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. นักเรียนจะมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่สูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบ
2. นักเรียนจะมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่สูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบ จะมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดที่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

#### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 40 คน โดยสุ่มมาจากนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามความกตัญญูทวดที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา แล้วแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย แล้วสุ่มโดยการจับสลากให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

## เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. โปรแกรมการสอนโดยใช้ตัวแบบ เรื่องความกักตุนกตเวที
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความกักตุนกตเวที
3. แบบสอบถามความกักตุนกตเวที

## การดำเนินการทดลอง

1. ช้เลือกกลุ่มตัวอย่าง ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ ทุกคน ตอบแบบสอบถามความกักตุนกตเวที แล้วนำคะแนนของนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 80 คน สุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย จับฉลากให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม และเก็บคะแนนความกักตุนกตเวทีของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนโดยใช้ตัวแบบกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการสอนโดยใช้ตัวแบบเรื่องความกักตุนกตเวที ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามโปรแกรมการสอนแบบปกติเรื่องความกักตุนกตเวที โดยใช้เวลาสอนดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองสอนทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ เวลา 9.00 น. - 9.30 น. จำนวน 12 คาบ คาบละ 30 นาที ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2530 ถึงวันที่ 6 มีนาคม 2530

2.2 กลุ่มควบคุมสอนทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ เวลา 13.00 น. - 13.30 น. จำนวน 12 คาบ คาบละ 30 นาที ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2530 ถึงวันที่ 6 มีนาคม 2530

3. หลังจากการสอนโดยใช้ตัวแบบให้แก่กลุ่มทดลองและการสอนแบบปกติให้แก่กลุ่มควบคุมแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มตอบแบบสอบถามความกักตุนกตเวทีอีกครั้งหนึ่ง และเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความกักตุนกตเวทีก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

## สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

### 1. การตรวจสอบพื้นฐาน

เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการสอนแบบปกติ พบว่า คุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าก่อนการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีไม่แตกต่างกัน

### 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการสอนโดยการใช้ตัวแบบ พบว่า การสอนโดยการใช้ตัวแบบ เรื่องความกตัญญูทเวที ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ พบว่า การสอนแบบปกติ เรื่องความกตัญญูทเวที ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 เปรียบเทียบคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอนโดยการใช้ตัวแบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติ พบว่า การสอนโดยการใช้ตัวแบบทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

## อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลห้วยอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์ ปราบกฏผลการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยการใช้ตัวแบบเรื่องความกตัญญูทเวที่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองของ มิคลาสกี และคนอื่น ๆ (Midlarsky and Others. 1973 321 - 328) ซึ่งได้ศึกษาผลของตัวแบบและรางวัลต่อการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Altruistic Behavior) ผลการทดลองปรากฏว่าตัวแบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่องมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้เด็กเกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ และผลการทดลองของ ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ 2524 : 50 - 52) ได้ทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการใช้แม่แบบมีผลทำให้ผู้เลียนแบบมีความซื่อสัตย์สูงขึ้นภายหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย 2525 : 34 - 35) ได้ทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็นแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้ตัวแบบเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เด็กมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะเด็กในช่วงอายุระหว่าง 5 - 10 ปี คือ ก่อนวัยเรียนในระดับอนุบาลศึกษาจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นช่วงที่เด็กจะเลียนแบบได้ง่าย และเป็นวัยที่เหมาะสมสำหรับการเลียนแบบจากตัวแบบต่าง ๆ (สวนา พรพัฒน์กุล 2527 : 17) และสอดคล้องกับแนวความคิดพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1977 2) ที่กล่าวว่า มนุษย์สามารถเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น ดังนั้นพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์จึงมีอิทธิพลมาจากการสังเกตพฤติกรรมและผลของการแสดงพฤติกรรมจากบุคคลอื่น และจากการวิจัยของนักเทคโนโลยีทางการศึกษาหลายคนสรุปตรงกันว่า เด็กมีความสนใจและชอบดูภาพการ์ตูน การ์ตูนเป็นภาพสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวแทนของบุคคล แนวความคิด หรือสถานการณ์ และสร้างขึ้นสำหรับจูงความนึกของชน (สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ 2506 : 53) สามารถถ่ายทอดเรื่องยาก ๆ ที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมขึ้นมา

ทั้งยังเป็นการสื่อความหมายด้วยภาพและถ้อยคำในคราวเดียวกันอย่างกลมกลืน (การ์ตูนเพื่อพัฒนาเด็ก 2523 : 11) นอกจากนี้ สุมณ อมรวิวัฒน์ (สุมณ อมรวิวัฒน์ 2505 : 35) ได้เสนอแนะการสอนที่ลัทธิธรรมว่า ควรใช้อุปกรณ์การสอนช่วย เพื่อโยงธรรมทั้งหลายให้เป็นรูปธรรมที่ผู้เรียนจะเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น

2. นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ เรื่องความกตัญญูทเวที่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันยา ประสงค์เจริญ (กันยา ประสงค์เจริญ 2526 : 29) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบโดยกลุ่มทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนตามปกติ ซึ่งได้มีการศึกษาผลการเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อกลุ่มควบคุมและหลังการสอนตามปกติ ปรากฏผลว่าภายหลังการทดลองแล้ว กลุ่มควบคุมมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อผู้อื่นสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ เรื่องความกตัญญูทเวที่เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงขึ้นกว่าเดิม ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสอนด้วยตนเอง โดยสอนตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ นักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนเรื่องความกตัญญูทเวอย่างมีระบบ คือ มีผู้สอนโดยตรง มีจุดมุ่งหมายในการสอน มีเนื้อหาและมีโครงสร้างที่แน่นอน นักเรียนได้เข้ารับการทดลองด้วยความสนใจ และส่วนใหญ่มุ่งความตั้งใจที่จะพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ซึ่งผู้วิจัยสังเกตจากการซักถาม การตอบคำถาม และการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ เรื่องความกตัญญูทเวที่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงขึ้น

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้ตัวแบบมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองของ หัตถิมา ระเบียงคี่ (หัตถิมา ระเบียงคี่ 2529 : 48) ที่ศึกษาผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" โดยใช้สไลด์การ์ตูน เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่น

ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร พบว่าเทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ถูกทดลองให้สูงขึ้นได้ และผลของการทดลองของ ศรีนยา ชัยเพียรเจริญกิจ (ศรีนยา ชัยเพียรเจริญกิจ 2530 : 44) ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบมีการประหยัคสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยการใช้ตัวแบบเป็นวิธีการเรียนการสอนที่วิธีการหนึ่ง ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เพราะการสอนโดยการใช้ตัวแบบเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ของเด็กโดยเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Bandura. 1979 22 - 29) ผู้วิจัยได้ใช้การแสดงออกของตัวแบบทั้งหมดนำเสนอในรูปแบบสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย ซึ่งตัวละครในเรื่องความกตัญญูทเวที่เป็นตัวแบบที่จัดให้มีเพศและวัยคล้ายคลึงกับนักเรียน เพื่อจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจจนถึงขนาดยึดเอาเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ และตัวแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยายนี้ เพื่อให้นักเรียนเก็บจำในรูปของสัญลักษณ์ นักเรียนมีโอกาสใช้ประสาททางการรับรู้ร่วมกันทั้งทางการเห็นและการได้ยิน จึงช่วยให้เกิดจินตนาการได้มาก ทำความเข้าใจ และเก็บจำได้ดี ภายหลังจากการดูสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยายแล้ว นักเรียนยังมีมโนภาพของเรื่องราวอยู่ในความทรงจำ และแปลงเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาด้วยการอธิบาย ซึ่งทำให้มีการจดจำได้ง่ายขึ้น ตัวแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้แสดงให้เห็นทั้งพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ และการไม่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการมีหรือไม่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ด้วย จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าการสร้างตัวแบบเพื่อต้องการให้เกิดการเลียนแบบนั้น จะต้องแสดงให้เห็นพฤติกรรมนั้น ๆ ทำให้ตัวแบบได้รับผลตอบสนองในทางที่ดี จึงจะเป็นการช่วยให้เกิดการเลียนแบบได้มาก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้การจูงใจแก่นักเรียน โดยการให้รางวัล เพื่อกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม การเลียนแบบที่พึงประสงค์ กระธินกักร สติธิตักดิ์ (กระธินกักร สติธิตักดิ์ 2522 : 46 - 51)

ทดลองพบว่า การเสริมแรงแก่ตัวแบบและเด็ก ส่งเสริมการเลียนแบบได้ดีที่สุด การไม่ให้การเสริมแรงเลยก่อให้เกิดการเลียนแบบน้อยที่สุด

จากผลการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยการใช้ตัวแบบสามารถปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่ของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ

### ข้อเสนอแนะ

#### 1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยการใช้ตัวแบบและการสอนแบบปกติเรื่องความกตัญญูทวดเทวี่ สามารถปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่ให้เพิ่มขึ้นในเด็กและเยาวชนได้ จึงเป็นแนวทางให้ครูแนะแนว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเลือกใช้วิธีการสอนโดยการใช้ตัวแบบหรือวิธีการสอนแบบปกติวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่ได้ และในด้านการเรียนการสอน ควรจะสอนถึงการนำคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่ไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับคุณธรรมด้านอื่น ๆ ด้วย

#### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรนำการสอนโดยการใช้ตัวแบบไปทดลองสอนเรื่องความกตัญญูทวดเทวี่ในระดับชั้นที่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อดูว่าผลของการมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่ในระดับชั้นใดจะได้ผลดีกว่ากัน ทั้งนี้ เพื่อหาวิธีการปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในทุกระดับชั้น

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบหรือตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะของครอบครัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว เพศ เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี่กับคุณธรรมด้านอื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

## 2.4 ติดตามผลการแสดงออกทางด้านคุณธรรมก้ำนความกตัญญูทเวที่หลังจากได้รับ การปลูกฝังแล้ว

บรรณานุกรม

### บรรณานุกรม

กรรณิการ์ สิทธิศักดิ์ อิทธิพลของตัวแบบ และการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมการเลียนแบบของเด็ก  
ระดับอนุบาล ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522,  
56 หน้า อัดสำเนา

กันยา ประสงค์เจริญ ผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความรู้สึกับผิดชอบ  
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 85 หน้า อัดสำเนา  
กาญจน์ แก้วทอง การใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่น  
ในสถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2522, 86 หน้า อัดสำเนา

การศาสนา, กรม กองวัฒนธรรม ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย 2521, 172 หน้า

✓ ฉลวยศรี มีใจเย็น การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญู  
กตเวทียของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2526, 114 หน้า อัดสำเนา

ชม ภูมิภาค ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2525, 331 หน้า  
\_\_\_\_\_ . เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา สำนักพิมพ์ประสานมิตร ม.ป.ป., 334 หน้า

✓ หัตถิมา ระเบียงคี ผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นใน  
ตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร  
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นภา กัลยาณสุต การสร้างชุดการสอนเรื่อง "ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อ และความสามัคคี"  
สำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่สอง วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย 2521, 254 หน้า อัดสำเนา

✓ ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ การทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์  
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 71 หน้า อัดสำเนา

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น  
2527, 262 หน้า

พจน์ สะเพียรชัย การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2519, 210 หน้า

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ราชบัณฑิตยสถาน 1053 หน้า

พริ้มเพรา นิตมร การเปรียบเทียบคุณธรรมความดี เพื่อแผ้วแผ่ของผู้่านกลุ่มอายุต่าง ๆ  
จากการอ่านหนังสือการ์ตูนที่มีตัวละครเป็นคน และหนังสือการ์ตูนที่มีตัวละครเป็นสัตว์

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 125 หน้า อัดสำเนา  
วิทัศน์ งามแจ้ง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในวิชาหลักการสอนในระดับประกาศนียบัตร

วิชาการศึกษา โดยใช้สไลด์เทปอัดโน้ตและโปรแกรมสไลด์เทปอัดโน้ต ปริญญาณิพนธ์  
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 125 หน้า อัดสำเนา

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช  
2524, 296 หน้า

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี กรอบครีวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทาง  
จิตใจของไทย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร  
2524, 155 หน้า

ลำยอง วิมุกตะลน "ความกตัญญูทเวทีในวรรณคดีไทย" วัฒนธรรมไทย 17(9) : 13 - 18  
กันยายน 2521

✱ วิริยาภรณ์ ชับชลทรัพย์ การทดลองสอนความกตัญญูทเวทีแก่ เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา  
แตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2525, 85 หน้า อัดสำเนา

ศรีธัญญา ชัยเพียรเจริญกิจ ผลเรใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา  
ปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร  
วิโรฒ ประสานมิตร 2530 135 หน้า อัดสำเนา

ศึกษาธิการ, กระทรวง คู่มือจริยศึกษา กันยายน 2520, 110 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย โรงพิมพ์ศาสนา

2523, 157 หน้า

\_\_\_\_\_ . แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับทดลอง 2523, 605 หน้า

ส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก, กลุ่ม การทุนเพื่อพัฒนาเด็ก 2523, 258 หน้า อักสำเนา

สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ คู่มือการใช้สื่อทัศนวัสดุ โครงการพัฒนาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ 2506, 422 หน้า

สวนา พรพัฒน์กุล อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาทางด้านความคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กรไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 3 ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, ไม่ปรากฏเลขหน้า

สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, สภา "แนวการสอนจริยศึกษาเรื่องความกตัญญูแก่ชาติ"

คู่มือจริยศึกษาภาคปฏิบัติเรื่องแนวการสอนจริยศึกษา 2520, 77 หน้า

สำเภา วราภรณ์ "สื่อมวลชนกับการศึกษา" วารสารเศรษฐศาสตร์ มิถุนายน - กันยายน 2524

สุชีพ ปุณฺณภาพ หนังสือเรียนสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2524 วัฒนาพานิช 2524, 48 หน้า

X สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย การทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็น "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปรินฎาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2525, 61 หน้า อักสำเนา

สุนทรี ไกมิน และ สนิท สมัตถการ ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการ

สำรวจวัด สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2522, 355 หน้า

สุพัทธรา สุภาพ สังคมและวัฒนธรรมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2520, 194 หน้า

สมุล อมรวิวัฒน์ "การใช้สิ่งแวดล้อมในการสอนศีลธรรม" ศูนย์ศึกษา พฤษภาคม 2505, 97 หน้า

โสมสวัสดิ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 14 สิงหาคม 2529, 20 หน้า

Bandura, A. "Influence of Models Reinforcement Contingencies on the Acquisition of Imitative Responses," Journal of Personality and Social Psychology. I - 589 - 595, June, 1965.

Bandura, A. Social Learning Theory. New Jersey, Prentice-Hall, 1977. 247 p.

Bandura, A., J.E. Grusec, and F.L. Menlove. "Observational Learning as a Function of Symbolization and Incentive Set," Child Development. 37 499 - 506, September, 1966.

Bandura, A. and R.H. Walters. Social Learning and Personality Development. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1963b. 329 p.

\* Bornsten, M.R., A.S. Bellack and M. Herson. "Social-Skills Training for Unassertive Children: A Multiple Baseline Analysis." Journal of Applied Behavior Analysis. 10 . 183 - 185, 1977.

Hass, Kenneth B. and Harry R. Packer. Preparation and Use of A-V Aids. India New Delhi, (Private). Ltd., 1964. 369 p.

Lyness, Paul I. What Boys and Girls Like the Newspapers. Editor and Publishing IXXXIII 18, November, 1950.

Midlarsky, E. Bryan, J.H. Brickman and P. Aversive. "Approval Interactive Effects of Modeling Reinforcement on Altruistic Behavior," Child Development. p. 44, 1973.

Pittman, David J. "Mass Media and Juvenile Delinquency," Juvenile Delinquency. New York, Philosophical Library, Inc., 1958.

}

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

โปรแกรมการสอนโดยใช้ตัวแบบเรื่องความกตัญญูทเวที

และ

โปรแกรมการสอนแบบปกติเรื่องความกตัญญูทเวที

## รายละเอียดของสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยายเรื่องความกตัญญูทเวที

1. ความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา : การแสดงความเคารพนับถือ  
เรื่อง พญานกแขกเต้า จำนวนสไลด์ 19 ภาพ ใช้เวลา 8 นาที
2. ความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา : การปฏิบัติตามคำสั่งสอน  
เรื่อง บทเรียนของปาน จำนวนสไลด์ 23 ภาพ ใช้เวลา 11 นาที
3. ความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา : การให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทน  
เรื่อง ผู้สำนึกผิด จำนวนสไลด์ 24 ภาพ ใช้เวลา 10 นาที
4. ความกตัญญูทเวทีต่อครูอาจารย์ : การแสดงความเคารพนับถือ  
เรื่อง ไปหาครู 2 ครั้ง จำนวนสไลด์ 22 ภาพ ใช้เวลา 9 นาที
5. ความกตัญญูทเวทีต่อครูอาจารย์ : การปฏิบัติตามคำสั่งสอน  
เรื่อง กวางน้อย จำนวนสไลด์ 19 ภาพ ใช้เวลา 9 นาที
6. ความกตัญญูทเวทีต่อครูอาจารย์ : การให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทน  
เรื่อง หัวหน้าจ้อน จำนวนสไลด์ 26 ภาพ ใช้เวลา 12 นาที
7. ความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง : การแสดงความเคารพนับถือ  
เรื่อง ดอกไม้แด่ย่าพร จำนวนสไลด์ 25 ภาพ ใช้เวลา 12 นาที
8. ความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง : การปฏิบัติตามคำสั่งสอน  
เรื่อง อยู่กับยาย จำนวนสไลด์ 21 ภาพ ใช้เวลา 10 นาที
9. ความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง : การให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทน  
เรื่อง วันเกิดของแฉ้ม จำนวนสไลด์ 16 ภาพ ใช้เวลา 8 นาที

โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                                                               | ตัวแบบ                                          | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.       | ปฐมนิเทศ                                                                             | -                                               | 1. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการสอน โดยการใช้ตัวแบบ                                                                                                                                                                                                            |
| 2.       | การสร้างความรู้ความ<br>คุ้นเคย                                                       | -                                               | 1. เพื่อให้นักเรียนทำความรู้จักกัน<br>2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแนะนำเพื่อให้<br>นักเรียนคนอื่น ๆ รู้จักได้<br>3. เพื่อให้นักเรียนตั้งใจฟังในสิ่งที่เพื่อน ๆ พูด<br>4. เพื่อให้นักเรียนบอกวัตถุประสงค์ของการ<br>สร้างความคุ้นเคยได้                                     |
| 3.       | ความกตัญญูต่อเวที<br>ต่อบิคารมารดา :<br>การแสดงความรัก<br>การแสดงความ<br>เคารพนับถือ | การแสดงความรัก<br>เคารพนับถือ<br>(พญานกแขกเต้า) | 1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมการแสดง<br>ความรักเคารพนับถือต่อบิคารมารดา<br>2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่<br>แสดงความรักเคารพนับถือต่อบิคารมารดาได้<br>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่<br>แสดงถึงการแสดงความรักเคารพนับถือต่อบิคาร<br>มารดาได้ |
| 4.       | ความกตัญญูต่อเวที<br>ต่อบิคารมารดา :<br>การปฏิบัติตาม<br>คำสั่งสอน                   | การปฏิบัติตาม<br>คำสั่งสอน (บทเรียน<br>ของปาน)  | 1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติ<br>ตามคำสั่งสอนและพฤติกรรมปฏิบัติตาม<br>คำสั่งสอนของบิคารมารดา<br>2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่<br>แสดงถึงการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ                                                                       |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                                                                         | ตัวแบบ                                                                | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5.       | ความกตัญญูทเวที<br>ต่อบิดามารดา :<br>การให้ความ<br>ช่วยเหลือ และ<br>การแสดงออก<br>โดยการตอบแทน | การให้ความช่วยเหลือ<br>และการแสดงออก<br>โดยการตอบแทน<br>(ผู้สำนึกผิด) | <p>ตัวแบบที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ<br/>บิดามารดาได้</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเอง<br/>ที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดา<br/>มารดาได้</p> <p>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมการให้ความ<br/>ช่วยเหลือต่อบิดามารดาและประโยชน์ของ<br/>การแสดงความช่วยเหลือนี้</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่<br/>ให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดาได้</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่<br/>แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อบิดา<br/>มารดาและประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำ<br/>นั้นได้</p> <p>4. เพื่อให้นักเรียนชักนำคนอื่นให้ยินยอมดีในการ<br/>ทำคุณงามความดีตอบแทนบิดามารดา</p> |
| 6.       | ความกตัญญูทเวที<br>ต่อครูอาจารย์ :<br>การแสดงความ<br>เคารพนับถือ                               | การแสดงความเคารพ<br>นับถือ<br>(ไปหาครู 2 ครั้ง)                       | <p>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมการแสดง<br/>ความไม่เคารพต่อครูอาจารย์ และพฤติกรรม<br/>แสดงความเคารพต่อครูอาจารย์</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่<br/>แสดงถึงความไม่เคารพต่อครูอาจารย์และ</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                                                                          | ตัวแบบ                                                                | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.       | ความกตัญญูทเวที<br>ต่อครูอาจารย์ :<br>การปฏิบัติตาม<br>คำสั่งสอน                                | การปฏิบัติตาม<br>คำสั่งสอน<br>(กว้างน้อย)                             | <p>พฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงถึงความเคารพ<br/>ต่อครูอาจารย์</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเอง<br/>ที่แสดงถึงการแสดงความเคารพต่อครู<br/>อาจารย์ได้</p> <p>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมปฏิบัติตาม<br/>คำสั่งสอนของครูอาจารย์ และประโยชน์<br/>ของการปฏิบัติตามคำสั่งสอนนี้</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่มี<br/>การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์ได้</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่<br/>แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู<br/>อาจารย์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการ<br/>กระทำนั้นได้</p> |
| 8.       | ความกตัญญูทเวที<br>ต่อครูอาจารย์ :<br>การให้ความ<br>ช่วยเหลือ และ<br>การแสดงออกโดย<br>การตอบแทน | การให้ความช่วยเหลือ<br>และการแสดงออก<br>โดยการตอบแทน<br>(หัวหน้าจ้อน) | <p>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมการให้ความ<br/>ช่วยเหลือต่อครูอาจารย์</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่<br/>แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อครู<br/>อาจารย์ได้</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่<br/>แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อครูอาจารย์ได้</p>                                                                                                                                                                                                                                                        |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                                                 | ตัวแบบ                                                                | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 9.       | <p>ความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง :</p> <p>การแสดงความเคารพนับถือ</p>   | <p>การแสดงความเคารพนับถือ (ตอกไม้แด่ย่าพร)</p>                        | <p>4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ชักนำคนอื่นให้ยินยอมใน การทำคุณความดีที่ตอบแทนครูอาจารย์</p> <p>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมของการ แสดงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้อง</p> <p>2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้บอกพฤติกรรมของตัวแบบที่ แสดงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้องได้</p> <p>3. เพื่อให้เด็กเรียนบอกการกระทำของตนเอง ที่แสดงถึงการแสดงความเคารพนับถือต่อ ญาติพี่น้องได้</p>         |
| 10.      | <p>ความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง :</p> <p>การปฏิบัติตาม คำสั่งสอน</p>  | <p>การปฏิบัติตาม คำแนะนำ (อยู่กับยาย)</p>                             | <p>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมปฏิบัติตาม คำสั่งสอนของญาติพี่น้องและประโยชน์ของ การปฏิบัติตามคำสั่งสอนนี้</p> <p>2. เพื่อให้เด็กเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของญาติพี่น้องได้</p> <p>3. เพื่อให้เด็กเรียนบอกการกระทำของตนเองที่ แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของญาติ พี่น้องได้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของญาติพี่น้องได้</p> |
| 11.      | <p>ความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง :</p> <p>การให้ความ ช่วยเหลือ และ</p> | <p>การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออก โดยการตอบแทน (วันเกิดของแม่)</p> | <p>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมการไม่ ให้ ความช่วยเหลือต่อญาติพี่น้องและพฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือต่อญาติพี่น้อง</p> <p>2. เพื่อให้เด็กเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่</p>                                                                                                                                                                                               |

| ครั้งที่ | หัวข้อ      | ตัวแบบ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------|-------------|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 12.      | ปัจฉิมนิเทศ | -      | <p>แสดงถึงการไม่ให้ความช่วยเหลือต่อญาติพี่น้อง และพฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อญาติพี่น้องได้</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อญาติพี่น้องได้</p> <p>4. เพื่อให้นักเรียนชักนำคนอื่นให้นิยามยินดีในการทำคุณความดีตอบแทนญาติพี่น้อง</p> <p>1. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงการแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อบิดามารดา ต่อครูอาจารย์ ต่อญาติพี่น้อง โดยการแสดงความเคารพนับถือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน</p> |

หมายเหตุ การสอนแต่ละครั้งใช้เวลา 30 นาที

## โปรแกรมการสอนโดยใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 1

หัวข้อ ปฐมนิเทศ

เวลา 30 นาที

ตัวแบบที่ใช้ -

ความคิด ความกตัญญูทเวที เป็นคุณธรรมที่สำคัญมากสำหรับสังคม นักเรียนควรแสดงความ  
รวมยอด กตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้องด้วยการแสดงความเคารพ  
นับถือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการ  
ตอบแทน

การใช้ตัวแบบ เป็นกลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยครูเสนอ  
ตัวแบบเป็นสไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เพื่อให้นักเรียนได้เลียนแบบจากตัวแบบ  
โดยสังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกตจะ  
ทำให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจความหมายของคำว่า "กตัญญูทเวที"
  2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในอุปการคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง
  3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสดงความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง
  4. เพื่อให้นักเรียนได้รู้ถึงลำดับขั้นตอน วิธีการของการใช้ตัวแบบโดยสังเกตจาก สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย

สื่อการสอน 1. ภาพบุคคลในครอบครัว

2. ภาพครู

3. ภาพญาติพี่น้อง

กิจกรรม ก. ชี้นำ

การเรียนรู้ 1. ครูแนะนำตัวเอง

การสอน 2. ครูอธิบายลำดับขั้นตอน วิธีการของการใช้ตัวแบบ

3. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบดังนี้

3.1 การที่คนเรามีชีวิตอยู่ในโลกอย่างสะดวกสบาย เช่นนี้ นักเรียนต้องอาศัย  
ผู้ใดบ้าง

3.2 นักเรียนสามารถอยู่ตามลำพังโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นได้หรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. บุคคลที่เราต้องอาศัยพึ่งพามีใครบ้าง

2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องในชีวิตของนักเรียน

3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าผู้มีพระคุณได้แก่ผู้ใดบ้าง อย่างไร

4. เมื่อนักเรียนยอมรับว่าบิดามารดา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้องมีบุญคุณต่อ

นักเรียนแล้ว นักเรียนควรแสดงการกระทำอย่างไรตอบแทนต่อบุคคลเหล่านี้  
ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

5. ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันบอกความหมายของความกตัญญูต่อเวที

ค. ขั้นสรุป

1. ครูสรุปความหมายของความกตัญญูต่อเวที

2. ครูสรุปโยงถึงบุคคลผู้มีพระคุณทั้ง 3 ท่าน (บิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง)

นักเรียนสามารถแสดงความกตัญญูต่อเวทีได้ด้วยการกระทำอย่างไรบ้าง

ประเมินผล 1. สังเกตจากการยกตัวอย่างของนักเรียน

2. นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องหรือไม่

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 2

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ       | การสร้างความคุ้นเคย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| เวลา         | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| ตัวแบบที่ใช้ | -                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| จุดมุ่งหมาย  | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้ให้นักเรียนทำความรู้จักกัน และเปิดเผยตนเอง</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนแนะนำเพื่อนให้นักเรียนคนอื่น ๆ รู้จักได้</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                           |
| อุปกรณ์      | กระดาษ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| กิจกรรม      | 1. ครูแนะนำตัวเอง (ยกตัวอย่าง)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| การเรียนรู้  | 2. ครูให้นักเรียนนับ 1 - 10 และให้นักเรียนที่เหลือนับ 1 - 10 จนครบจำนวนคน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| การสอน       | <p>แล้วให้นักเรียนที่นับเลขเดียวกันจับคู่กัน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>3. ครูให้นักเรียนแต่ละคู่ซักถามข้อมูลส่วนตัวซึ่งกันและกันแล้วจดลงในกระดาษที่ครูแจกให้ โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที</li> <li>4. เมื่อหมดเวลา ครูให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาหน้าชั้นเรียน ผลัดกันแนะนำคู่ของตนให้นักเรียนคนอื่น ๆ รู้จัก</li> <li>5. ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมครั้งนี้</li> </ol> |
| ประเมินผล    | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตการซักถามของนักเรียนแต่ละคู่</li> <li>2. นักเรียนแนะนำเพื่อนหน้าชั้นเรียนได้</li> <li>3. สังเกตการตั้งใจฟังของนักเรียนขณะที่เพื่อนพูด</li> </ol>                                                                                                                                                                                                       |

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 3

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ       | ความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| เวลา         | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| ตัวแบบที่ใช้ | การแสดงความรักความเคารพนับถือ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| ความคิด      | การแสดงความรักความกตัญญูทเวที กระทำได้ด้วยการแสดงความรักความเคารพนับถือ ได้แก่                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| รวมยอด       | การกราบไหว้ การอยู่ในโอวาท การเคารพธงชาติ ไว้วางใจและเชื่อถือในผู้มีพระคุณ                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| จุดมุ่งหมาย  | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความรักความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดาด้วยการแสดงความรักความเคารพนับถือ</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการแสดงความรักความเคารพนับถือต่อบิดามารดา</li> </ol>                                                                                               |
| สื่อการสอน   | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "พญานกเขมรเต้า"                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| กิจกรรม      | ก. ชื่นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| การเรียนรู้  | ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามนักเรียนว่า ก่อนที่นักเรียนจะออกจากบ้านไป                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| การสอน       | โรงเรียน นักเรียนมีการกระทำใดที่แสดงถึงการแสดงความรักความเคารพนับถือต่อบิดามารดาบ้าง                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|              | ข. ชื่นสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. กระจายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "พญานกเขมรเต้า" ให้ให้นักเรียนดูพร้อมทั้งให้คิดตามไปด้วย</li> <li>2. เมื่อนักเรียนดูสไลด์ตัวแบบจบแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง</li> <li>3. ครูถามนักเรียนว่าถ้านักเรียนเป็นตัวละครเอก (นกหนุ่ม) นักเรียนจะมีการกระทำอย่างไร และจะไม่กระทำอย่างไร</li> </ol> |
|              | ค. ชื่นสรุป                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|              | ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า การแสดงความรักความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดาด้วยการแสดงความรักความเคารพนับถือ นักเรียนสามารถกระทำได้อย่างไรบ้าง                                                                                                                                                                                                                      |

- ประเมินผล
1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจของนักเรียนในการดูสไลด์ตัวแบบ
  2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
  3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงความเคารพนับถือต่อบิดามารดา

ตัวอย่างบทสไลด์การสอนโดยการใช้ตัวแบบ  
 บทสไลด์ตัวแบบความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา - การแสดงความเคารพนับถือ  
 เรื่อง "พญานกแขกเต้า"

|          | ภาพ                                                                       | คำบรรยาย                                                                                                                                                                             |
|----------|---------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                                                                                                                |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                           | ดนตรี                                                                                                                                                                                |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย<br>เรื่อง พญานกแขกเต้า              | ดนตรี                                                                                                                                                                                |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรลือสินธุ์                                         | ดนตรี                                                                                                                                                                                |
| ภาพที่ 5 |                                                                           | พญานกแขกเต้า                                                                                                                                                                         |
| ภาพที่ 6 |                                                                           | นานมาแล้ว มีพญานกแขกเต้าตัวหนึ่งปกครองฝูงนก<br>บริวารอยู่ในป่าใหญ่ ใกล้ชายฝั่งทะเลด้วยความ<br>ผาสุก ถึงแม้พญานกแขกเต้าจะแก่เฒ่าแล้ว ควร<br>จะได้พักผ่อน แต่ด้วยความสำนึกในหน้าที่ของ |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                          |
|-----------|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 6  | (ต่อ) | หัวหน้าฝูง พญานกแขกเต้าจึงยังลงบินนำหน้าหา<br>ฝูงบริวารไปหากินอยู่ทุกวัน                                                                                                                          |
| ภาพที่ 7  |       | พญานกแขกเต้าต้องบินเร็วเพื่อหาฝูงบริวารไป<br>หาอาหารในที่ไกล ๆ และกลับคืนรังให้ทัน<br>ตะวันตกดิน <del>ตัว</del> ออกแรงบินเกินกำลังวังชา                                                           |
| ภาพที่ 8  |       | ทูตต้องปะทะกับสายลมแรงและแสงแดดแผดกล้า<br>เป็นประจำ ในที่สุดทั้งพญานกและภรรยาก็คายอ<br>สนธิ์ ต้องสละตำแหน่งหัวหน้าฝูง และอาศัยลูก<br>ซึ่งยังหนุ่มแน่นหาอาหารเลี้ยงพ่อแม่ทั้งชีวิตไป<br>วันหนึ่ง ๆ |
| ภาพที่ 9  |       | ลูกพญานกสืบทอดตำแหน่งหัวหน้าฝูง แต่พญานก<br>หนุ่มมีนิสัยแข็งกร้าว อวดดี ดื้อรั้น ไม่ยอมทำ<br>ความเคารพหรือเชื่อฟังผู้ใด                                                                           |
| ภาพที่ 10 |       | อยู่มาวันหนึ่ง ลูกพญานกออกหาอาหาร ไปพบ<br>มะม่วงสีทอง ซึ่งมีรสหวานปานน้ำผึ้ง ผลมะม่วง<br>ทั้งโคและหนัก แต่ลูกพญานกก็อุตส่าห์คาบมาจนถึง<br>รังจนได้                                                |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 11 |     | พอพญานกได้ลิ้มรสชาติมะม่วงเพียงคำเดียวก็ใจหายวาบ จำได้ว่าเป็นรสชาติมะม่วงที่ขึ้นอยู่บนเกาะมหาภักย์อย่างแน่นนอน มะม่วงนี้อร่อยปานใด พญานกก็กินไม่ลง เพราะนึกถึงภัยที่อาจเกิดขึ้นแก่ลูกรักด้วยความห่วงลูก พญานกจึงห้ามลูกว่า                                                                                                                  |
| ภาพที่ 12 |     | "ลูกรัก เจ้าอย่าไปกินมะม่วงนี้อีกเลยนะ" พญานกกล่าวย้ำต่อไปว่า "เพื่อชีวิตของเจ้า ขอให้ถือว่าครั้งนี้เป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้ายที่กินมะม่วงนี้ อย่าไปกินอีกเป็นอันขาด มะม่วงชนิดนี้หวานจัดและอร่อยมาก ดังนั้นเมื่อกินแล้วมักจะเพลินจนกินอึดมากเกินไป ซากลับเจ้าจะง่วง บินไม่ไหว และจะตกทะเลตาย                                              |
| ภาพที่ 13 |     | แล้วพญานกก็เล่าความหลังของตนให้ลูกฟัง "ตัวเฒ่าเองเมื่อสมัยยังหนุ่ม เคยไปกินมะม่วงที่เกาะมหาภักย์นี้มาก่อนครั้งหนึ่งแล้ว พอได้ชิมรสชาติแสนอร่อย พ่อก็มองเห็นภัยที่อาจตามมา พ่อพยายามระมัดระวังไม่ปล่อยตัวให้กินจนอึดเกินไป และเร่งเร้านำฝูงบริวารกลับรังอย่างปลอดภัย หลังจากวันนั้นพ่อไม่เคยย้อนกลับไปกินอีก จึงรอดชีวิตมาได้จนเท่าทุกวันนี้ |
| ภาพที่ 14 |     | "ส่วนนกแขกเต้าตัวอื่น ๆ ที่เห็นแก่กิน ติດใจในรสชาติมะม่วงพากันย้อนกลับไปกินอีก จึงตกทะเลตายไปเสียมาก เจ้าจงเชื่อพ่อเถิด ลูกรัก อย่าไปที่เกาะนี้อีกเลย                                                                                                                                                                                       |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 15 |     | ถึงแม้ลูกพญานกจะมีร่างกายแข็งแรง ปรวดเปรี้ยว แต่ก็ยังมีนิสัยคื้อน อวดดี มีความประมาท ไม่เคารพเชื่อฟังคำของพญานก เชื่อว่าตนจะต้องสามารถรักบาทนเองให้ปลอดภัยได้                                                                                                                                                              |
| ภาพที่ 16 |     | จึงไม่เชื่อคำเตือนของพ่อ ย้อนกลับไปกินมะม่วงแสนอร่อยที่เกาะมหาภัยอยู่เื่อง ๆ                                                                                                                                                                                                                                               |
| ภาพที่ 17 |     | พญานกห่วงใยลูกมาก คอยตักเตือนห้ามปราม ซ้ำแล้วซ้ำอีก แต่ลูกพญานกก็ไม่ยอมเชื่อฟัง กลับตอบพ่อทุกครั้งว่า "พ่อย่าเป็นห่วงลูกเลย ลูกดูแลรักษาตัวเองได้"                                                                                                                                                                         |
| ภาพที่ 18 |     | ในที่สุด วันหนึ่งลูกพญานกออกไปหากิน พ่อแม่รอ คอยลูกอยู่ที่รัง รอแล้วรออีก แต่ลูกก็ไม่กลับมาอีกเลย<br>"เราคงจะไม่ได้เห็นลูกหัวค้อนของเราอีกแล้ว" พญานกกล่าวแก่ภรรยาอย่างเศร้าสลดใจ                                                                                                                                          |
| ภาพที่ 19 |     | เมื่อชาตลูกผู้คอยหาอาหารมาเลี้ยงดู พ่อนกแม่นกผู้เฒ่าและพิการก็พลอยอดอาหาร และถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา<br>นิทานเรื่องนี้มีอยู่ในสุกษาคถา ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเล่า ณ พระเชตวันาราม เมืองสาวัตถี เพื่อแสดงโทษของการว่ายากสอนยาก การไม่อยู่ในโอวาท ชาคความเคารพและเชื่อฟังในคำสอนของบิดามารดา ชีวิตจึงจมลงด้วยความเศร้า |

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 4

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ความกตัญญูทวดที่ต่อบิดามารดา                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| เวลา          | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ตัวแบบที่ใช้  | การปฏิบัติตามคำสั่งสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| ความคิดรวบยอด | การแสดงความกตัญญูทวดที่ กระทำได้ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การปฏิบัติตามคำตักเตือน การปฏิบัติต่อบิดามารดาด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นคนเสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และบิดามารดา การทำให้บิดามารดาสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อบิดามารดา                                                                                   |
| จุดมุ่งหมาย   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกการกระทำของตนที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดาด้านการปฏิบัติตามคำสั่งสอน</li> <li>2. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกการกระทำของตนที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา</li> <li>3. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา</li> </ol> |
| สื่อการสอน    | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยายเรื่อง "บทเรียนของปาน"                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| กิจกรรม       | ก. ชื่นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| การเรียนรู้   | ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามนักเรียนว่า บิดามารดาได้ มอบบรมสั่งสอนนักเรียนในเรื่องใญ่บ้าง อย่างไร                                                                                                                                                                                                                                             |
| การสอน        | <p>ข. ชื่นสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูฉายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "บทเรียนของปาน" ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้คิดตามไปด้วย</li> <li>2. เมื่อนักเรียนดูสไลด์การ์ตูนตัวแบบจบแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการกระทำของตัวละครในเรื่อง (ปาน) ว่า</li> </ol>                                                          |

- การไม่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ไม่มีผลอย่างไร
- ปานปฏิบัติต่อมารดาด้วยความเชื่อตรงหรือไม่ อย่างไร
- ปานทำให้มารดาสุขใจ อิ่มใจด้วยการกระทำอย่างไร

3. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองว่านักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดาหรือไม่อย่างไร และนักเรียนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดาหรือไม่อย่างไร จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร

4. ครูให้นักเรียนบางคนรายงานผลการสำรวจตนเอง

#### ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า ถ้านักเรียนประพฤติปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของบิดามารดา ได้แก่การปฏิบัติตามคำตักเตือน การปฏิบัติต่อบิดามารดาด้วยความเชื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นที่ยึดถือเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และบิดามารดาการทำให้บิดามารดาสุขใจ อิ่มใจและไม่คิดร้ายต่อบิดามารดา นักเรียนจะได้รับประโยชน์อย่างไร

ประเมินผล 1. สังเกตความสนใจในการทูลสไลด์ตัวแบบของนักเรียน

2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา และประโยชน์ของการปฏิบัติตามคำสั่งสอน

ตัวอย่างสไลด์การสอนโดยการใช้ตัวแบบ  
บทสไลด์ตัวแบบความถูกต้องทเวทีต่อบิตามารคว - การปฏิบัติตามคำสั่งสอน  
เรื่อง "บทเรียนของปาน"

|          | ภาพ                                                                           | คำบรรยาย                                                                                   |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                      |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                                      |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบ<br>คำบรรยายเรื่อง<br>บทเรียนของปาน              | ดนตรี                                                                                      |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรลือสินธุ์                                             | ดนตรี                                                                                      |
| ภาพที่ 5 |                                                                               | บทเรียนของปาน                                                                              |
| ภาพที่ 6 |                                                                               | แม่พลอยเป็นหญิงท้าว สามีตายจากไปเมื่อสามปีก่อน<br>นางจึงอยู่กับลูกชายวัย 10 ขวบ เพียงสองคน |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                             |
|-----------|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 7  |     | ลูกชายของแม่พลอยชื่อปาน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลใกล้บ้าน ปานเป็นเด็กแข็งแรง แต่มีนิสัยเกเร คือ รื้อ ไม่ชอบฟังคำสั่งสอนของใคร ไม่ชอบไปโรงเรียน                   |
| ภาพที่ 9  |     | เงินทุกบาททุกสตางค์ที่แม่พลอยหามาได้จากการขายขนม ส่วนหนึ่งนางจะเก็บเอาไว้เพื่อใช้เป็นทุนการศึกษาของปาน                                                                               |
| ภาพที่ 10 |     | แม่พลอยรักและตามใจปานมาก แฝ่อบรมสั่งสอนให้ปานเป็นเด็กดี มีความกตัญญูต่อผู้ที่อุปการะ ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ลักขโมยเงินทองสิ่งของของผู้อื่น           |
| ภาพที่ 11 |     | ปานได้ยินแม่พลอยอบรมในเรื่องเช่นนี้ทุกวัน ๆ จึงไม่ใส่ใจคำพูดของแม่พลอยมากนัก ปานถูกตามใจมาตั้งแต่เล็ก ๆ จึงทำให้ปานมีนิสัยคือ รื้อ เกเร ขมเพื่อนที่ไม่ดี และหนีโรงเรียนบ่อย ๆ        |
| ภาพที่ 12 |     | เย็นวันหนึ่ง หลังจากแม่พลอยกลับจากขายขนมมาถึงบ้านแล้ว แม่พลอยล้วงเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อออกมานับ ก่อนจะเก็บซ่อนไว้ในตู้เสื้อผ้าเช่นทุกวัน โดยที่นางไม่ทราบว่ามิสสายตากำลังจ้องมองอยู่ |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                            |
|-----------|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 13 |     | เจ้าของสายตาผู้้นก็คือปาน ถูกขายของนางนั่นเอง<br>"ถ้ามีเงินมาก ๆ เราจะชวนเจ้าตังไปเที่ยวให้สนุกทั้งวัน<br>เลย" ปานคิดในขณะที่แม่พลอยกำลังเพลินอยู่กับการ<br>นับเงินที่หามาได้จากเฝ้าผักไม้แรงของนาง |
| ภาพที่ 14 |     | ตอนสายวันรุ่งขึ้น ปานแต่งตัวเสร็จ ก็หัวกระเป๋าทิ้งมือ<br>เดินทางไปจากบ้านท่าท้าวคล้ายกับจะไปโรงเรียนเช่นทุกวัน<br>แม่พลอยมองตามหลังลูกชายคนเดียวของนางด้วยสายตาที่<br>ฉายแววภาคภูมิใจ และเป็นสุข    |
| ภาพที่ 15 |     | แต่ชั่วครู่ต่อมา ประมาทว่าแม่ได้ออกไปขายขนมแล้ว ปานก็<br>ย้อนกลับมาที่บ้านอีก เปิดประตูแล้วตรงไปที่ตู้เสื้อผ้าซึ่งแม่<br>พลอยเก็บซ่อนเงินเอาไว้                                                     |
| ภาพที่ 16 |     | "วันนี้เจ้าตังคงไม่ถูกเราฉกแล้ว เราจะเลี้ยงขนมมันให้<br>อ้มเลย" ปานคิดพร้อมกับหยิบเงินบาทหนึ่งออกมาจากตู้<br>เสื้อผ้าโยกใส่ลงในกระเป๋าทิ้งแล้วคว้ากระเป๋<br>าทิ้งมือเดินทางไปจากบ้านอย่างรวดเร็ว    |
| ภาพที่ 17 |     | ปานรีบตรงไปที่บ้านของตังซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนนัก<br>"ไ้ปาน ... วันนี้ไม่ไปโรงเรียนหรือ"<br>ตังร้องทักในทันทีที่เห็นปานเดินเข้ามาแต่ไกล                                                          |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 17 | (ต่อ) | "ไปโรงเรียนก็หมดสนุกนะซี ... วันนี้เรามีเงินเยอะแยะเลย ไปเที่ยวสวนสนุกกันไหมล่ะ" ปานเอ่ยชวนในขณะที่ถึงพั๊กหน้ารับอย่างงง ๆ                                                                                                                                                       |
| ภาพที่ 18 |       | หลังจากเที่ยวสนุกทั้งวัน ปานกลับมาถึงบ้านในตอนเย็น ปานเห็นแม่นั่งร้องไห้ฟูมฟายอยู่หน้าตู้เสื้อผ้าก็รู้ได้ทันทีว่าแม่กำลังเสียใจที่เงินหายไป                                                                                                                                      |
| ภาพที่ 19 |       | แม่พลอยเห็นปานกลับมาก็คิดว่าลูกชายเข้าไปกอดไว้แบบอกและคร่ำครวญอย่างน่าสงสาร "ลูกปานของแม่ เงินของแม่ถูกขโมยไปหมดแล้ว แม่เห็นลูกอยากได้รถจักรยาน จึงพยายามเก็บหอมรอมริบไว้เพื่อจะซื้อรถให้ลูก ใจคนใจร้ายก็มาขโมยไปจนหมด และสิ้นเดือนนี้เราคงไม่มีเงินค่าเช่าบ้านจำบให้กับบ้านวัน" |
|           |       | นางพูดพร้อมกับน้ำตาไหลหยดลงบนศีรษะของปานจนผมเปียกลุ่ม                                                                                                                                                                                                                            |
| ภาพที่ 20 |       | คืนนั้นปานนอนไม่หลับ ภาพของแม่ที่กอดปานร้องไห้คร่ำครวญทำให้ปานนึกสงสารแม่จนน้ำตาไหล และรู้สึกเสียใจในความคิดที่ตนเองเป็นผู้ก่อขึ้น "แม่จำ ปานสงสารแม่จังเลย แม่เก็บเงินไว้ให้ปานแท้ ๆ แต่แล้ว ..." ปานสะอื้นอยู่ในอก และตัดสินใจว่าวันรุ่งขึ้นจะสารภาพผิดกับแม่ทั้งหมด           |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 21 |     | <p>เช้าวันรุ่งขึ้น ขณะที่แม่พลอยกำลังจัดขนม เชื้อเตรียมหาไปขายเช่นทุกวัน ปานก็ผลุนผลันเข้ามาหา พร้อมกับกราบลงบนตักของแม่</p> <p>"แม่ครับ ปานเสียใจที่ทำผิด ปานเป็นคนขโมยเงินของแม่ไปเอง แม่อย่าโกรธนะครับ ต่อแต่นี้ปานสัญญาว่าจะไม่ทำให้แม่เสียใจอีก" พูดจบปานก็เอาเงินส่วนที่เหลือที่เหลืออยู่ส่งคืนให้แม่</p>                                                    |
| ภาพที่ 22 |     | <p>แม่พลอยตกตะลึง นึกไม่ถึงว่าลูกชายจะเป็นคนขโมยเงินไปใจหนึ่งก็โกรธอยากจะลงโทษปาน แต่อีกใจหนึ่งนางก็สงสารที่เห็นปานมาสารภาพผิด จึงพูดทั้งน้ำตาว่า "เมื่อลูกสำนึกผิด แม่ก็จะยกโทษให้ และขอให้ลูกจำคำของแม่เอาไว้</p> <p>"คนเราต้องมีความกตัญญูต่อผู้ที่ต่อผู้มีพระคุณนะลูก และลูกก็ต้องเชื่อฟังคำพูดของพ่อแม่ และควรประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนอบรมของพ่อแม่ด้วย</p> |
| ภาพที่ 23 |     | <p>นับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ปานก็กลายเป็นเด็กดีและน่ารัก ไม่เกเร คื้อรัน ขยันขันแข็ง ช่วยแม่ทำงานบ้านโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย และตั้งใจเรียนหนังสือมากขึ้น แม่พลอยก็เพิ่มพูนความรัก และมีศรัทธาภักดีในตัวของลูกชายของนางมากขึ้นเช่นกัน</p>                                                                                                                      |

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 5

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ความกตัญญูต่อผู้ที่อุปการิตามารดา                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| เวลา          | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ตัวแบบที่ใช้  | การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| ความคิดรวบยอด | การแสดงความกตัญญูต่อผู้ที่ กระทำได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดา เช่น การช่วยทำงานบ้าน การช่วยแบ่งเบาภาระของบิดามารดา การไม่ละทิ้งบิดามารดา ในคราวที่บิดามารดาเจ็บป่วย ลำบาก และการชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีในการทำคุณความดีตอบแทนบิดามารดา สิ่งเหล่านี้นักเรียนทุกคนควรกระทำ                                                                                                                                                                         |
| จุดมุ่งหมาย   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดา และประโยชน์ของการแสดงความช่วยเหลือ</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมของตัวแบบที่ให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดาได้</li> <li>3. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดา และประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำนั้นได้</li> <li>4. เพื่อให้นักเรียนชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีในการทำคุณความดีตอบแทนบิดามารดา</li> </ol> |
| สื่อการสอน    | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "ผู้สำนึกผิด"                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| กิจกรรม       | ก. ชื่นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| การเรียนรู้   | ครูสนทนาและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดาว่า                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| การสอน        | นักเรียนกระทำหรือไม่ ด้วยวิธีใด                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|               | ข. ชื่นสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|               | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูฉายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "ผู้สำนึกผิด" ให้นักเรียนดูพร้อมกับให้คิดตามไปด้วย</li> <li>2. เมื่อนักเรียนดูสไลด์ตัวแบบแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาของเรื่อง จากนั้นครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้</li> </ol>                                                                                                                                                                                  |

2.1 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของหนูนิกในการช่วยเหลือมารดาทำงานบ้านหรือไม่

2.2 นักเรียนคิดว่าการกระทำใจของหนูนิกที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อมารดาของเธอ และผลที่ได้รับจากการกระทำนั้น

2.3 นักเรียนคิดว่าการกระทำใจของหนูนิกที่ควรแก่การเลียนแบบ เพราะเหตุใด

3. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ถ้านักเรียนเป็นหนูนิก นักเรียนจะมีการกระทำอย่างไรในการให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดา และประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำนั้น

4. ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

ค. ขั้นสรุป

ครูสรุปว่าการให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดา เช่น การช่วยทำงานบ้าน การช่วยแบ่งเบาภาระของบิดามารดา การไม่ละทิ้งบิดามารดาในคราวที่บิดามารดาเดือดร้อนลำบาก และการชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีในการทำคุณความดีตอบแทนบิดามารดา เป็นสิ่งที่นักเรียนทุกคนควรกระทำ

การประเมินผล 1. สังเกตจากความสนใจ และความตั้งใจของนักเรียนในการดูสไลด์ตัวแบบ

2. การอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักเรียนภายหลังดูสไลด์ตัวแบบจบแล้ว

3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อบิดามารดา และประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำนั้นได้

ตัวอย่างบทสไลด์การสอนโดยใช้ตัวแบบ

บทสไลด์ตัวแบบความกตัญญูทศเวทีต่อบิดามารดา - การให้ความช่วยเหลือและการแสดงออก  
โดยการตอบแทน เรื่อง "ผู้สำนึกผิด"

|          | ภาพ                                                                           | คำบรรยาย                                                                   |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                      |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                      |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบ<br>คำบรรยาย เรื่อง<br>ผู้สำนึกผิด               | ดนตรี                                                                      |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรลือสินธุ์                                             | ดนตรี                                                                      |
| ภาพที่ 5 |                                                                               | ผู้สำนึกผิด                                                                |
| ภาพที่ 6 |                                                                               | หนูนิด เป็นเด็กที่เห็นแก่ตัวคนหนึ่ง เด็กคนนี้ไม่เคยเป็นมิตร<br>กับผู้ใดเลย |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                               |
|-----------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 7  |     | เมื่อรู้สึกไม่พอใจสิ่งใดแม้แต่น้อย ก็จะกระหัดกระเฝียด<br>แสดงฤทธิ์เอาจนแม่อ่อนใจ                                                                                       |
| ภาพที่ 8  |     | นอกจากนี้ หนูนิกยังเป็นเด็กที่ทำอะไรที่เอาแต่เอาใจ<br>ของตน ไม่ยอมฟังเสียงคนอื่น จะเอาแต่ได้ของตนฝ่ายเดียว                                                             |
| ภาพที่ 9  |     | แม้ว่าแม่ของหนูนิกจะพร่ำสอนสักเท่าใด ก็ไม่สำเร็จ หนูนิก<br>ก็ยังเป็นเด็กโมโหง่าย และเห็นแก่ตัวอยู่คนเดียว                                                              |
| ภาพที่ 10 |     | ผู้เป็นแม่ก็ได้เตือนว่า "ต่อไปภายหน้าลูกของเราคนนี้<br>จะเป็นอย่างไรบ้างก็ไม่รู้"                                                                                      |
| ภาพที่ 11 |     | วันหนึ่งหนูนิก นั่งอยู่แต่ลำพังในห้อง ก็เห็นหนูเล็ก ๆ ตัวหนึ่ง<br>วิ่งออกมาจากประตูของมัน                                                                              |
| ภาพที่ 12 |     | "น่ากลัวจัง" หนูนิกร้องด้วยความตกใจ แต่ก็เนื่องจากหนู<br>ตัวนั้นตัวเล็ก และมีท่าทางเฉลียวฉลาด หนูนิกจึงไม่กลัวมัน<br>อีกต่อไป แต่กลับนั่งนิ่งและคอยดูว่าจะเกิดอะไรขึ้น |
| ภาพที่ 13 |     | หนูน้อยตัวนั้นวิ่งไปมารอบ ๆ หวังเพื่อค้นหาอะไรบางอย่าง                                                                                                                 |
| ภาพที่ 14 |     | ที่มุมหนึ่งของห้อง มีจานเบร็กที่หนูนิกกินเหลืออยู่ เมื่อหนูน้อย<br>วิ่งไปเบร็กนั้น เข้ามันก็หยุดชะงัก                                                                  |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                               |
|-----------|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 15 |     | แต่เอาประหลาดที่มันมิได้รับกินขนมมันโดยเร็ว ตามวิสัยของหนูโดยทั่วไป มันกลับรีบวิ่งกลับเข้าไปในรูของมันทันที                            |
| ภาพที่ 16 |     | อีกสักครู่หนึ่ง หนูตัวนี้ก็ออกมา กราวว่ามันไม่ได้มาตัวเดียว แต่มีหนูตัวใหญ่กว่าติดตามมาด้วย เห็นได้ชัดว่าหนูตัวนั้นคือแม่ของมันนั่นเอง |
| ภาพที่ 17 |     | หนูน้อยพาแม่ของมันไปที่จานขนม "ถึงแล้วจ๊ะแม่" เจ้าหนูน้อยบอกแม่ของมันพร้อมกับดึงมือแม่ให้เข้าไปใกล้ขอบจานอีก "ถึงแล้วเรอะ"             |
| ภาพที่ 18 |     | แม่หนูเอาจมูกดมไปรอบ ๆ ปากจาน จนพบขนม มันก็ร้องออกมา ด้วยความยินดี "ดีจริง ๆ ลูกแม่" และแม่หนูก็รีบกินขนมด้วยความหิวโหย                |
| ภาพที่ 19 |     | แม่หนูนั้นตาบอด จึงไม่สามารถจะหาอาหารกินเองได้ โดยไม่มีลูกคอยช่วยเหลือ ดังนั้นหนูตัวน้อยจึงเป็นผู้คอยหาอาหารให้แม่ของมันเสมอมา         |
| ภาพที่ 20 |     | ติก-ติก-ติก ... หักไถ่ก็มีเสียงฝีเท้าดังขึ้นข้างนอกห้อง เจ้าหนูน้อยรีบร้องบอกแม่ของมัน                                                 |
| ภาพที่ 21 |     | "แม่คะ เร็ว ๆ เข้าเดอะ มีคนมาแล้ว เราต้องรีบกลับบ้าน" แล้วมันก็พาแม่ของมันกลับเข้ารูด้วยความระมัดระวังที่จะเกิดกับมันอยู่ตลอดเวลา      |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 22 |     | หนูนิค เด็กที่เห็นแก่ตัว ฝ่าฝืนเหตุการณ์นี้โดยตลอด ก็เริ่มรู้สึกละอายใจ "แม่แต่หนูตัวเล็ก ๆ ก็ยังรักและเอาใจใส่แม่ของมันถึงเพียงนี้ ข้าพเจ้าเป็นเด็กที่ชั่วร้ายเสียจริง ๆ" หนูนิคร่ำพังกด้วยความสำนึกผิด                                                                                                                      |
| ภาพที่ 23 |     | ตั้งแต่นั้นมา หนูนิคก็เปลี่ยนไปเป็นคนละคน ช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น ช่วยซักผ้า ล้างจาน ถูบ้าน ช่วยพ่อรดน้ำต้นไม้ เช็ดกระจกกรด เมื่อพ่อแม่เจ็บป่วยก็ช่วยจัดอาหารให้รับประทาน ทุก ๆ คนพากันประหลาดใจ และชมว่าหนูนิคเป็นเด็กดี ช่วยพ่อแม่ทำงานทุกอย่าง รู้จักเอาใจใส่พ่อแม่เมื่อเจ็บป่วย "นี่แหละ เด็กที่มีความกตัญญูทดแทนบิดามารดา" |
| ภาพที่ 24 |     | แม้แต่เพื่อน ๆ ก็อชมหนูนิคไม่ได้ ว่าหนูนิคเป็นเด็กดี ไม่เอาแต่ใจตัวเหมือนเมื่อก่อน แต่หนูนิคไม่เคยเล่าให้ใครฟังถึงเรื่องหนูตัวเล็ก ๆ และแม่ตาบอดของมันเลย                                                                                                                                                                     |

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 6

หัวข้อ ความกตัญญูทวดที่ต่อครูอาจารย์

เวลา 30 นาที

ตัวแบบที่ใช้ การแสดงความเคารพหมั่นถือ เรื่อง "ไปหาครู 2 ครั้ง"

ความคิด การแสดงความกตัญญูทวดที่ กระทำได้ด้วยการแสดงความเคารพหมั่นถือ ได้แก่

รวมยอด การใช้คำพูดที่ไพเราะ เช่น การกล่าวคำขอบุญ กล่าวคำขอโทษ การเคารพ รักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในครูอาจารย์

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อครูอาจารย์ด้วยการแสดงความเคารพหมั่นถือ
  2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนที่แสดงถึงการแสดงความเคารพหมั่นถือต่อครูอาจารย์

สื่อการสอน สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "ไปหาครู 2 ครั้ง"

กิจกรรม ก. ชื่นนำ

การเรียนรู้ ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยเล่าถึงการกระทำของนักเรียนที่แสดงความเคารพต่อครูอาจารย์ และนักเรียนที่ไม่แสดงความเคารพต่อครูอาจารย์ที่ครูมักพบเห็นอยู่เสมอ

ข. ชื่นสอน

1. ครูฉายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "ไปหาครู 2 ครั้ง" ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้คิดตามไปด้วย
2. เมื่อนักเรียนดูสไลด์ตัวแบบจบแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการกระทำของแพะน้อย ได้แก่ การใช้คำพูดที่ไพเราะ เช่น การกล่าวคำขอบุญ กล่าวคำขอโทษ การเคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในครูอาจารย์
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

#### 4. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบดังนี้

4.1 เพราะเหตุใด พระน้อยจึงต้องไปหาครู 2 ครั้ง

4.2 นักเรียนสามารถนำพฤติกรรมใดของพระน้อยไปปฏิบัติในชีวิตจริงของนักเรียน

4.3 ให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำของนักเรียนที่แสดงถึงการมีความเคารพนับถือครูอาจารย์

#### ค. ขั้นสรุป

ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปถึงผลที่เกี่ยวกับการแสดงความเคารพนับถือครูอาจารย์

การประเมินผล 1. สังเกตความสนใจและความตั้งใจของนักเรียนในการดูสไลด์ตัวแบบ

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

3. สังเกตการแสดงความเคารพนับถือครูอาจารย์

ตัวอย่างการสอนโดยใช้ตัวแบบ

บทสไลด์ตัวแบบความกตัญญูทเวทีต่อครูอาจารย์ - การแสดงความเคารพนับถือ  
เรื่อง "ไปหาครูสองครั้ง"

|          | ภาพ                                                                           | คำบรรยาย                                                                                    |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                       |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                                       |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย<br>เรื่อง "ไปหาครูสองครั้ง"             | ดนตรี                                                                                       |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรลือสินธุ์                                             | ดนตรี                                                                                       |
| ภาพที่ 5 |                                                                               | ไปหาครูสองครั้ง                                                                             |
| ภาพที่ 6 |                                                                               | เข้าวันหนึ่ง ขณะที่แะน้อยกำลังนั่งทำการบ้านอยู่<br>เขาพบว่าโจทย์เลขข้อหนึ่งยากมาก พยายามคิด |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                           |
|-----------|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 6  | (ต่อ) | อย่างไรก็ไม่สามารถหาคำตอบได้ แพะน้อยรู้สึกกลุ่มใจมาก                                                                                                                               |
| ภาพที่ 7  |       | แพะน้อยคิดว่า เขาควรจะไปปรึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาโจทน์ เลขชื่อนี้กับครูหมี่แพนด้า ครูอาจจะช่วยเขาได้ เขาจึงรีบไปที่บ้านของครูหมี่แพนด้า เพื่อให้ครูหมี่แพนด้า ช่วยชี้แนะวิธีคิด      |
| ภาพที่ 8  |       | แต่พอไปถึงบ้านครูหมี่แพนด้า แพะน้อยเห็นประตูบ้านเปิดอยู่ จึงใช้เท้าเตะประตูดังปัง ๑ พลังตะโกนด้วยเสียงอันดังว่า                                                                    |
| ภาพที่ 9  |       | "เปิดประตู ๑"                                                                                                                                                                      |
| ภาพที่ 10 |       | ครูหมี่แพนด้าได้เปิดประตูออกมา แล้วถามด้วยความโกรธว่า "แพะน้อย เธอคิดจะทำอะไร" แพะน้อยตอบกรออย่างไม่สุภาพว่า "ครู โจทน์เลขชื่อนี้ทำอย่างไร" พลังยื่นกระดาษที่เขียนโจทน์เลขให้ครูดู |
| ภาพที่ 11 |       | ครูหมี่แพนด้ารู้สึกว่า แพะน้อยไม่มีมารยาท แสดงกิริยาไม่สุภาพ ไม่แสดงความเคารพต่อครู จึงไม่ยอมต้อนรับ และไม่ยอมพูดด้วย                                                              |
| ภาพที่ 12 |       | เลยรีบปิดประตูเสีย เสียงปิดประตูใส่หน้าแพะน้อยดังปัง ..                                                                                                                            |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 13 |     | แพะน้อยรู้สึกผิดหวัง จึงยืนนิ่งเงียบด้วยความเสียใจ แล้วคิดขึ้นมาได้ว่า "อ้อ การที่ครูไม่ยอมรับเรา ไม่ยอมพูดกับเรา เมื่อตะกี้นี้ เราคงแสดงกิริยาราวจากระด้างเกินไป เป็นแน่แท้" ครั้นแล้ว แพะน้อยจึงเดินคอตกกลับบ้านด้วยความผิดหวัง |
| ภาพที่ 14 |     | เมื่อแพะน้อยรู้สึกสำนึกผิดแล้ว ก็เดินกลับมาหาครูที่มีแพนด้าใหม่ กรันพอมมาถึงบ้านครู ก็เห็นประตูบ้านของครูปิดอีก                                                                                                                   |
| ภาพที่ 15 |     | คราวนี้ไซ้เขาเกาะประตูเบา ๆ แล้วร้องเรียกเข้าไปว่า "คุณครูครับ กรุณาเปิดประตูหน่อยครับ"                                                                                                                                           |
| ภาพที่ 16 |     | สักประเดี๋ยว ประตูก็ถูกเปิดออก ครูมีแพนด้ายืนอยู่ที่ประตู ถามว่า "เธอมาหาครูมีอะไรหรือ" แพะน้อยทำความเคารพครูและตอบอย่างสุภาพว่า                                                                                                  |
| ภาพที่ 17 |     | "คุณครูครับ การที่ผมมาหาครู ก็ถือคือการจะขอให้คุณครูกรุณาช่วยสอนผมทำโจทย์เลขข้อนี้หน่อยครับ เพราะโจทย์เลขข้อนี้ผมคิดอย่างไรก็คิดไม่ออกครับ"                                                                                       |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 18 |     | ครูหมี่แพนด้าพูดว่า "เชิญ เธอ เข้ามาในบ้านซิ แล้วครูยินดีจะสอนโจทย์เลขข้อนั้นให้ เธอ จนเธอเข้าใจและคิดออกมาได้"                                                                                                                                                                         |
| ภาพที่ 19 |     | หลังจากครูหมี่แพนด้าได้ช่วยชี้แนะโจทย์เลขข้อนั้นแล้ว แพะน้อยก็คิดได้ผลลัพธ์ของโจทย์เลขข้อนั้นออกมาได้ แพะน้อยรู้สึกดีใจมาก                                                                                                                                                              |
| ภาพที่ 20 |     | ดังนั้นแพะน้อยจึงพูดว่า "คุณครูครับ คุณครูได้กรุณาช่วยเหลือผม ผมขอขอบคุณคุณครูมากครับ ในตอนแรก ผมแสดงกิริยากระด้าง ไม่สัพภาพต่อคุณครู เหมือนเด็กกอกตัญญู ไม่เคารพครูอาจารย์ ขอความกรุณาคุณครูช่วยยกโทษให้ผมด้วยครับ" และก่อนที่แพะน้อยจะกลับบ้าน แพะน้อยได้พูดอีกว่า "สวัสดีครับคุณครู" |
| ภาพที่ 21 |     | นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า เด็กที่แสดงความไม่เคารพนับถือต่อครูอาจารย์ โดยการกระทำกิริยาว่าจาไม่สัพภาพเรียบร้อย จะเป็นการบั่นทอนความรู้ความก้าวหน้าของตน เพราะไม่มีครูคนใดอยากจะรับเป็นศิษย์                                                                                             |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 22 |     | <p>ตรงกันข้ามกับเด็กที่แสดงความเคารพนับถือต่อครูอาจารย์ โดยการกระทำกิริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ครูทุกคนย่อมให้ความรัก ความเมตตา เต็มใจที่จะถ่ายทอดวิชาการให้ทั้งหมด การแสดงความเคารพนับถือต่อครูอาจารย์ เป็นส่วนหนึ่งของความกตัญญูทวดที่เด็กคนใดมีความกตัญญูทวดไว้ ย่อมเป็นเด็กดี เป็นศิษย์รักของครูอาจารย์ทุกคน</p> |

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 7

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ความกตัญญูทวที่ต่อครูอาจารย์                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| เวลา          | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ตัวแบบที่ใช้  | การปฏิบัติตามคำสั่งสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ความคิดรวบยอด | การแสดงความกตัญญูทวที่ กระทำได้ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การขยันหมั่นเพียรต่อหน้าที่ การปฏิบัติต่อครูอาจารย์ด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นທີ່เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่โรงเรียนและครูอาจารย์ การทำให้ครูอาจารย์สุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อครูอาจารย์                                                                                                                                                                                                                                             |
| จุดมุ่งหมาย   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูทวที่ต่อครูอาจารย์ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงการปฏิบัติตาม คำสั่งสอนของครูอาจารย์</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                    |
| สื่อการสอน    | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "กวางน้อย"                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| กิจกรรม       | ก. ชื่นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| การเรียนรู้   | ครูสนทนาและซักถามนักเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| การสอน        | ข. ขั้นสอน <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูฉายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "กวางน้อย" ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้ติดตามไปด้วย</li> <li>2. เมื่อนักเรียนดูสไลด์ตัวแบบแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการกระทำของตัวละครในเรื่องถึงการแสดงความกตัญญูทวที่ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การขยันหมั่นเพียรต่อหน้าที่ การปฏิบัติต่อครูอาจารย์ด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่โรงเรียนและครูอาจารย์ การทำให้ครูอาจารย์สุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อครูอาจารย์</li> </ol> |

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

4. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบดังนี้

4.1 กว้างน้อยปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพญากวางอย่างไรจึงรอดชีวิต

4.2 ให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำของนักเรียนที่แสดงถึงการปฏิบัติ  
ตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์

ค. ขั้นสรุป

ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปถึงผลดีของการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์

- ประเมินผล
1. สังเกตจากความสนใจในการดูสไลด์ตัวแบบของนักเรียน
  2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
  3. นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอน

ตัวอย่างการสอนโดยการใช้ตัวแบบ  
บทสไลด์ตัวแบบความกตัญญูทศเวทีต่อครูอาจารย์ - การปฏิบัติตามคำสั่งสอน  
เรื่อง "กวางน้อย"

|          | ภาพ                                                                           | คำบรรยาย                                                                                                                                                                       |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                                                                                                          |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                                                                                                                          |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย<br>เรื่อง กวางน้อย                      | ดนตรี                                                                                                                                                                          |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรณาสินธุ์                                              | ดนตรี                                                                                                                                                                          |
| ภาพที่ 5 |                                                                               | กวางน้อย                                                                                                                                                                       |
| ภาพที่ 6 |                                                                               | นานมาแล้ว มีกวางฝูงใหญ่ฝูงหนึ่ง อาศัยอยู่ในป่า<br>ใกล้กรุงราชฤกษ์ มีพญากวางผู้เฉลียวฉลาดเป็น<br>หัวหน้า คอยคุ้มครองปกป้องรักษาฝูงปรีวาร์<br>ทั้งหลายพากันกันอยู่อย่างมีความสุข |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 7  |     | วันหนึ่ง แม่กวางผู้เป็นสมาชิกตัวหนึ่ง ได้นำลูกกวางมาฝากส่ง<br>พญากวาง ขอให้พญากวางรับลูกกวางเป็นศิษย์สอนวิชา<br>มฤตมายุสา สันเป็นวิชาว่าด้วยการรู้ชาตวรรคของกวาง<br>ให้แก่ลูกกวางน้อย                                                                                    |
| ภาพที่ 8  |     | พญากวางต้องการจะสอนวิชามฤตมายุสาให้แก่กวางผู้เป็นศิษย์<br>ทั้งปวงมานานแล้วแต่กวางส่วนมากมักจะเกียจคร้าน เบื่อหน่าย<br>ไม่ตั้งใจเรียน จึงเรียนกันไม่จบซึ่งทำความผิดหวังให้แก่<br>พญากวางเป็นอันมาก                                                                        |
| ภาพที่ 9  |     | แต่กวางน้อยเป็นลูกกวางที่มีความประพฤติดี วุ่นนอนสอนง่าย<br>ซื่อตรง ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความขยันหมั่นเพียร ออกทน<br>และมีวินัยดีเยี่ยม ในยามว่างก็ช่วยดูแลเอาใจใส่พญากวาง<br>ซึ่งทำให้พญากวางมีใจรัก เมตตา และเอ็นดูกวางน้อยมาก<br>จึงถ่ายทอดวิชามฤตมายุสาให้จนหมดสิ้น |
| ภาพที่ 10 |     | อยู่มาวันหนึ่ง หลังจากเลิกเรียนแล้ว กวางน้อยวิ่งเล่นอยู่ใน<br>ป่ากับเพื่อนฝูง เกระเซ่ร้ายเกิดไปตีคบ่วงของนายพราน<br>กวางน้อยร้องบอกเพื่อน ๆ ให้รีบหนีไป ไม่ต้องเป็นห่วงตน                                                                                                |
| ภาพที่ 11 |     | จากการอบรมสั่งสอนของพญากวางผู้เป็นครู ทำให้กวางน้อย<br>รักษาสติไว้ได้ ไม่กินธรมเสียขวัญ แต่กลับใช้ปัญญาทบทวนวิชา<br>ความรู้ที่ได้ ได้ฝึกฝนจากพญากวาง                                                                                                                     |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 12 |     | กวางน้อยนึกถึงวิชาที่ครูหว่าสอน ให้ฝึกนอนให้ได้นั่ง 3 ท่า ให้นอนตะแคงซ้าย                                                                                                                                                                                                                                         |
| ภาพที่ 13 |     | ให้นอนตะแคงขวา                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ภาพที่ 14 |     | ให้นอนหมอบลำตัวตรงอย่างเร็ว                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| ภาพที่ 15 |     | ต้องจดทน แม้วีวกระหายน้ำมากเพียงไรก็ต้องทนรอ ออกก้มน้ำเมื่อหลังเที่ยงถึง เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากสัตว์ใหญ่ ครุร้ายและนายพราน ซึ่งมักออกล่าเหยื่อตั้งแต่เวลาเย็น                                                                                                                                                  |
| ภาพที่ 16 |     | ถ้าติดบ่วงเมื่อใด ให้กระทำตามหลักวิชาอย่างแนบเนียนก็จะรอดได้ วิชามฤคมายานี้มีอยู่ด้วยกัน 6 ข้อ แต่ละข้อเป็นการกระทำให้นายพรานหลงเชื่อว่ากวางตัวนั้นตายสนิทแล้ว กวางน้อยนำวิชามฤคมายาที่ได้ร่ำเรียนฝึกฝนจากการสอนของครูมาช่วยตัวเองทันที                                                                           |
| ภาพที่ 17 |     | กวางน้อยไม่คืนราให้เสียแรงเปล่า ล้มตัวลงนอนตะแคงเหยียดเท้าทั้งสองออกไปด้านข้าง ตะกุกพิวคิน ตะคุ่นให้กระจายออกไป ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะเรียบร้อย หัวคกสั่นห้อย น้ำลายไหล แบ่งท้องให้พองขึ้น แล้วกลืนลมหายใจไว้ ทำตาเหลือก หายใจแผ่ว ๆ ด้วยรูจมูกข้างที่แนบกับดินเพียงข้างเดียว ทั้งยังทำตัวแข็งทื่อราวกับตายมานานแล้ว |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 18 |     | <p>กวางน้อยอยู่ในท่านั้นไม่นาน ผุ่งแมลงวันก็พากันมาตอมดูจระ<br/>         ปัสสาวะ ผุ่งกาพากันมาแอบอยู่กอดท่าที่จะลงกิน นายพราน<br/>         มาถึงเห็นกวางน้อยนอนนิ่ง ตัวแข็งทื่อไม่ไหวติงก็เชื่อว่า<br/>         กวางน้อยตายแล้ว เพราะถูกบ่วงรัดคอ นายพรานลองเอานิ้ว<br/>         คีบท้องลูกกวาง เสียงดัง ปู ปู ยิ่งกับตีกลอง นายพรานยิ่ง<br/>         แน่ใจว่าลูกกวางตายแน่</p>                                                                                                     |
| ภาพที่ 19 |     | <p>"ดีแล้ว เราจัดการฆ่าแหละเสียที่นี่เลยคงจะดี" นายพราน<br/>         พูดยกับตัวเอง นายพรานแก้บ่วงรัดคอกวางน้อยออก ลูกกวาง<br/>         คอยที่อยู่แล้ว พอบ่วงหลุดได้ ก็กระโจนหนีสุดกำลัง รอคีชีวิต<br/>         ได้อย่างหวุดหวิด กลับไปหาแม่กวางและพญากวางผู้เป็นครู<br/>         กวางน้อยรู้สึกสำนึกในบุญคุณ จึงเอาใจใส่รับใช้พญากวาง<br/>         ด้วยความซื่อตรง กวางน้อยตั้งใจใฝ่หาความรู้ มีความขยัน<br/>         หมั่นเพียร และอดทนฝึกฝนวิชาที่มีชีวิตอยู่อย่างเป็นสุขตลอด</p> |

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 8

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ความกตัญญูทว่ที่ต่อครูอาจารย์                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| เวลา          | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ตัวแบบที่ใช้  | การให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทน                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| ความคิดรวบยอด | การแสดงความกตัญญูทว่ที่ กระทำได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยหิ้วหรือถือของหนัก การไม่ละทิ้งครูอาจารย์ในคราวที่ครูอาจารย์เดือดร้อน ลำบาก และการแสดงออกโดยการตอบแทน ได้แก่ การชักนำคนอื่นให้ยินยอมคืนในการทำคุณความดีตอบแทนครูอาจารย์                                                                                                              |
| จุดมุ่งหมาย   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูทว่ที่ต่อครูอาจารย์ด้วยการให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทนต่อครูอาจารย์</li> </ol>                                                       |
| สื่อการสอน    | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "หัวหน้าจ้อน"                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| กิจกรรม       | ก. ขั้นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| การเรียนรู้   | ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามนักเรียนว่า นักเรียนผู้ใด เคยให้ความช่วยเหลือต่อ                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| การสอน        | ครูอาจารย์บ้าง และแสดงออกโดยการตอบแทนด้วยวิธีใดบ้าง ให้นักเรียนเล่าถึงการกระทำของตนหรือของเพื่อนที่นักเรียนพบเห็น                                                                                                                                                                                                                                          |
|               | ข. ขั้นสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|               | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูฉายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "หัวหน้าจ้อน" ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้จับใจความและคิดตามไปด้วย</li> <li>2. เมื่อนักเรียนดูสไลด์ตัวแบบจบแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการกระทำของตัวละครในเรื่อง ได้แก่ การช่วยหิ้วหรือถือของหนัก การไม่ละทิ้งครูอาจารย์ในคราวที่ครูอาจารย์เดือดร้อน ลำบาก และการ</li> </ol> |

แสดงออกโดยการตอบแทน ได้แก่ การชักนำคนอื่นให้ยินยอมดีในการทำ  
คุณความดีตอบแทนครูอาจารย์

3. ครูถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนเป็นจ๊อน นักเรียนจะมีการกระทำอย่างไร  
ในการให้ความช่วยเหลือต่อครูอาจารย์ และจะแสดงออกโดยการตอบแทน  
ครูอาจารย์ได้อย่างไร

- ประเมินผล
1. สังเกตจากความตั้งใจในการดูสไลด์ตัวแบบ
  2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
  3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือและการแสดงออก  
โดยการตอบแทน

ตัวอย่างการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

บทสไลด์ตัวแบบความกตัญญูทเวทีต่อครูอาจารย์ - การให้ความช่วยเหลือ  
และการแสดงออกโดยการตอบแทน เรื่อง "หัวหน้าจ๊อน"

|          | ภาพ                                                                           | คำบรรยาย                                                                                                         |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>การวิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                                            |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                                                            |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย<br>เรื่อง "หัวหน้าจ๊อน"                 | ดนตรี                                                                                                            |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรลือสินธุ์                                             | ดนตรี                                                                                                            |
| ภาพที่ 5 |                                                                               | หัวหน้าจ๊อน                                                                                                      |
| ภาพที่ 6 |                                                                               | ติ่ง...ติ่ง... เสียงหยคน้ำกระหนาบใบหญ้า<br>ออกหญ้าเล็ก ๆ พวกมันโยกกันหลบหยคน้ำ<br>เป็นพัลวัน ผ่นตกอีกแล้วหรือนี่ |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 7  |     | เปล่า.. ไม่ใช่ฝ้าบนกระจกนะ ที่แท้เป็นน้ำตาอุ่น ๆ ที่ไหลลงมาจากสองแก้มของจ๋อนต่างหาก ไม่น่าเชื่อเลย ปกติจ๋อนเป็นคนเข้มแข็ง เป็นหัวใจของเพื่อน ๆ เสมอนี่นา เกิดอะไรขึ้นกันแน่                                                                                                        |
| ภาพที่ 8  |     | "เราต้องไม่อ่อนแอ" จ๋อนคิดในใจพลางยกแขนเสื้อขึ้นเช็ดน้ำตา แล้วมือข้างหนึ่งก็หุบเอาก้อนหินขนาดเชือกที่ตกอยู่ใกล้ตัวขึ้นมาทำไว้แน่น และขว้างมันลงไปในสระน้ำที่อยู่ข้างหน้าเต็มแรง "ต้อม" ... "พลัก" ...                                                                              |
| ภาพที่ 9  |     | "โธ้ย ... อะไรกันล่ะนี่"<br>มีเสียงโวยวายดังขึ้น พร้อม ๆ กับร่างของผู้ชายคนหนึ่งโผล่พรุดขึ้นมาจากสระน้ำครึ่งตัว ชายคนนั้นไม่ได้สวมเสื้อ มี紗รอยเส้นหนึ่งคาดผมหัก ๆ ของเขาเอาไว้ แต่สิ่งที่ทำให้จ๋อนแปลกใจก็คือ ชายคนนี้ตัวเล็กมาก แม้ว่ารูปร่างหน้าตาของเขาจะดูเป็นหนุ่มแล้วก็ตามที |
| ภาพที่ 10 |     | จ๋อนขยับปากจะพูด แต่แล้วก็ต้องอ้าปากค้างเมื่อชายหนุ่มตัวเล็กคนนั้นโคดขึ้นไปนั่งบนก้อนหินริมสระ พลังสะพัดลำตัวท่อนล่างของเขาที่มีลักษณะเหมือนปลาตัวหนึ่งไปมา ชายคนนั้นไม่รีรอที่จะบอกว่าจ๋อนเลย                                                                                     |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 11 |     | "มันเรื่องอะไรกัน ทา .. เธอถึงได้เอาก้อนหินทุ่มโครมโครมลงไปในเมืองของฉัน ประตุมืองด้านที่ฉันเฝ้าอยู่ทะลุเป็นรูโหว่เลยรู้มัย เด็กมือบอนอย่างเธอนี่ต้องถูกลงโทษให้สาสมฉันจะต้องสาป ..."                                                                                 |
| ภาพที่ 12 |     | "เคี้ยวก่อนชะ เคี้ยวก่อน ฟังผมก่อนซี่" จ๊อนละล้าละลัก<br>"จะแก้ตัวอะไระ ทำไมก่อนทำเธอถึงไม่คิดให้คิดเสียก่อนล่ะ เอ้า ก็ได้ ลองว่ามา แค่อ่านีกว่าฉันจะเชื่อง่าย ๆ นะ"                                                                                                  |
| ภาพที่ 13 |     | จ๊อนเล่าให้ชายหาปลาฟังว่า เขาเรียนอยู่ชั้น ป.3 แล้ววันนี้ที่โรงเรียนมีการเลือกหัวหน้าชั้นกัน จ๊อนเชื่อว่าเขาจะต้องได้รับเลือกเพราะเขาเรียนเก่ง และเล่นกีฬาเก่งด้วย                                                                                                    |
| ภาพที่ 14 |     | นอกจากนี้ เหมก่อนเขาก็เป็นหัวหน้าอยู่ แต่ปรากฏว่าเมื่อัมคะแนนเสร็จ จ๊อนไม่ได้รับเลือก มีหน้าซ้ำคะแนนของเขายังเป็นอันดับสามเสียด้วยซ้ำ "ผมเสียใจจริง ๆ อะ" พูดไม่ทันขาดคำ จ๊อนก็ฉวยก้อนหินขึ้นมาขว้างอีกก้อนหนึ่ง                                                      |
| ภาพที่ 15 |     | "อ๊ะ อ๊ะ วางก้อนหินลงเดี๋ยวนี้เชียรว" ชายหาปลาตะโกน จ๊อนรีบทำตามพลางขอโทษ ชายคนนั้นจึงพูดว่า "ทำไมเธอไม่ลองคิดว่า ตัวเองมีอะไรที่ไม่ดี ทำให้เพื่อน ๆ ไม่ชอบ จนไม่อยากเลือกเธอเป็นหัวหน้าบ้างล่ะ การที่เธอมาพาลอาละวาดกับคนอื่นอย่างนี้ไม่เป็นผลดีต่อตัว เธอเลยนะจ๊อน" |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพ 15    | (ต่อ) | เอาเถอะ ไหน ๆ ฉันก็เป็นผู้ใหญ่กว่าเธอแล้ว เคยเจอเรื่องแบบนี้ในอาณาจักรของฉันมาบ้างเหมือนกัน ฉันอาจจะช่วยเธอคิดแก้ปัญหาได้ ถ้าเธออยากให้ฉันช่วย" "อยากลิ้ม แต่ตอนนี้ผมกำลังอยากรู้จึ่จเลยว่ อาณาจักรเงือกเป็นยังงั้บ้าง เล่าให้ผมฟังได้ไหมชะ" |
| ภาพที่ 16 |       | ชายหางปลาจึงเล่าว่า เขาเป็นชาวเงือกกระ ซึ่งเป็นเงือกตัวเล็กที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำจืดที่ใสสะอาด และห่างไกลจากผู้คน พวกชาวเงือกรักใคร่กันมาก ต่างก็มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือตอบแทนกันอยู่เสมอ                              |
| ภาพที่ 17 |       | เมื่อเงือกหนุ่มเล่าเรื่องของเขาจบแล้ว ก็เลื่อนตัวลงไปลอยคออยู่ในน้ำ หลางเอ่ยขึ้นว่า "เออละ คราวนี้ เธอลองเล่าเรื่องความทุกข์ของเธอให้ฉันฟังหน่อยซิ" "ได้ชะ"                                                                                  |
| ภาพที่ 18 |       | เมื่อตอนที่จ๊อนเป็นหัวหน้าชั้น ทรูประจำชั้นได้ขอความร่วมมือนักเรียนทุกคนให้ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนและห้องพักครู ทุกคนเต็มใจทำงานกันมาก จ๊อบแฉงเป็นคนชี้กระดานดำ บ้อมกับซุนช่วยครูเปลี่ยนภาพ ชมพูกับนิคเป็นคนถูพื้น                       |
| ภาพที่ 19 |       | จ๊อนออกความคิดว่า พวกเราทุกคนควรรวมเงินกันจ้างให้คนงานเป็นผู้ทำความสะอาด หรือไมก็ครูกับคนงานควรเป็นผู้ทำความสะอาดห้องเรียนเสียเอง                                                                                                            |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 20 |     | <p>"เพื่อน ๆ ของเธอไม่เคยแนะนำอะไรเธอบ้างเลยหรือ"</p> <p>เงือกหนุ่มถามจ๊อน "ก็เคยเหมือนกันนะ นิคบอกว่าการช่วยเหลือครูทำงานเป็นการตอบแทนบุญคุณของครู เราควรกระทำด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง"</p>                                                                                   |
| ภาพที่ 21 |     | <p>"และเมื่อวานนี้ บ๊อมก็ได้ชวนเพื่อน ๆ ในชั้นให้ช่วยกันทำส.ก.ส. เพื่อจะส่งให้ครูในวันขึ้นปีใหม่ ดูพวกเรามีความสุขกันมาก มีอยู่ครั้งหนึ่งผมกำลังเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ผมเห็นครูมาลีเดินถือของพะรุงพะรัง แต่ผมก็ ... ไม่ได้เข้าไปช่วยเลย ทั้ง ๆ ที่ผมน่าจะช่วยครูถือของนะ"</p> |
| ภาพที่ 22 |     | <p>"จันฉันพอจะรู้แล้วละ ว่าทำไม เธอจึงไม่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้นอีก" "ทำไมหรืออะ"</p> <p>"ก็เธอไม่ได้ช่วยเหลือครูหรือชักชวนเพื่อน ๆ ให้ทำความดีนี่จัน เธอทำอย่างนี้ต่อไป อย่าว่าแต่จะสมัครเป็นหัวหน้าห้องเลย ฉันว่าคนที่จะมาเป็นเพื่อนกับเธอก็จะต้องลดลงทุกทีด้วย"</p>  |
| ภาพที่ 23 |     | <p>"การช่วยเหลือการงานของครู การเอาใจใส่ดูแลและปฏิบัติต่อครูด้วยความเต็มใจเป็นสิ่งที่ดี รวมถึงการชักนำคนอื่นให้กระทำความดีต่อครูอาจารย์ก็เป็นสิ่งที่นักเรียนควรกระทำ ถ้าฉันไม่ยอมช่วยเหลือหรือฟังเรื่องของเธอ ฉันก็คงจะสาปเธอให้กลายเป็นไส้เดือนจิ้งจอกไปแล้วละ"</p>          |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 24 |     | จ๊อนจะรับฟังคำแนะนำของเงือกหนุ่มผู้นั้นสักเพียงใด ไม่มีใคร<br>รู้ดีเท่ากับตัวจ๊อนเอง แต่ตลอดเทอมต่อมา จ๊อนกลับเป็นคนที่<br>มีน้ำใจ ช่วยเหลือครูอาจารย์ เพื่อนฝูง เคารพรักใคร่ ใ<br>ความเอาใจใส่ต่อครูทุกคน ชักชวนให้เพื่อน ๆ ทำความดี<br>ตอบแทนพระคุณครู |
| ภาพที่ 25 |     | ปลายเทอมนั้นเอง จ๊อนก็ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าจัดงานวัน<br>ปิดเทอมของชั้น ป.3                                                                                                                                                                           |
| ภาพที่ 26 |     | จ๊อนวนเวียนไปที่สระน้ำนั้นอีกหลายครั้ง เพื่อจะบอกข่าวดีแก่<br>เพื่อนเงือกหนุ่มของเขา แต่แม้ว่าจ๊อนจะไปนั่งเฝ้าอยู่ริมสระน้ำ<br>ครั้งละนาน ๆ เท่าใด จ๊อนก็ไม่เคยได้พบเงือกหนุ่มผู้นั้นอีกเลย                                                              |

## โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 9

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ความกตัญญูตเวทีต่อญาติพี่น้อง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| เวลา          | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| ตัวแบบที่ใช้  | การแสดงความเคารพนับถือ เรื่อง "ดอกไม้น้ำย่ำพร"                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| ความคิดรวบยอด | การแสดงความกตัญญูตเวที กระทำได้ด้วยการแสดงความเคารพนับถือ ได้แก่ การไปเยี่ยมเยียนในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การเคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในญาติพี่น้อง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| จุดมุ่งหมาย   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูตเวทีต่อญาติพี่น้อง ด้วยการแสดงความเคารพนับถือ</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของคนที่แสดงถึงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้อง</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| สื่อการสอน    | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "ดอกไม้น้ำย่ำพร"                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| กิจกรรม       | ก. ขั้นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| การเรียนรู้   | 1. ครูถามนักเรียนว่าญาติพี่น้องหมายถึงใครบ้าง มีบุญคุณต่อเราอย่างไร                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| การสอน        | <ol style="list-style-type: none"> <li>2. ครูถามนักเรียนว่า การแสดงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้อง นักเรียนแสดงออกได้ด้วยวิธีการใดบ้าง</li> </ol> <p>ข. ขั้นสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูฉายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "ดอกไม้น้ำย่ำพร" ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้จับใจความและติดตามไปด้วย</li> <li>2. เมื่อนักเรียนดูตัวแบบจบแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตัวละครในเรื่องที่แสดงความเคารพนับถือ ได้แก่ การไปเยี่ยมเยียนในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การเคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในญาติพี่น้อง</li> <li>3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม</li> </ol> |

4. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้อง

ก. ขั้นสรุป

ครูสรุปถึงผลดีของการแสดงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้อง

- ประเมินผล
1. สังเกตจากความสนใจในการดูสไลด์ตัวอย่างของนักเรียน
  2. สังเกตจากการแสดงความกตัญญูของนักเรียน
  3. นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้อง ได้แก่ การไปเยี่ยมเยียนในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การเคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในญาติพี่น้อง

ตัวอย่างการสอนโดยใช้ตัวแบบ  
บทสไลด์ตัวแบบความถูกต้องทุกเวทีต่อญาติพี่น้อง - การแสดงความรักเห็นถือ  
เรื่อง "ดอกไม้แค่ง่าพร"

|          | ภาพ                                                                           | คำบรรยาย                                                                                                                                                               |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                                                                                                  |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                                                                                                                  |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย<br>เรื่อง "ดอกไม้แค่ง่าพร"              | ดนตรี                                                                                                                                                                  |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรณาสินธุ์                                              | ดนตรี                                                                                                                                                                  |
| ภาพที่ 5 |                                                                               | ดอกไม้แค่ง่าพร                                                                                                                                                         |
| ภาพที่ 6 |                                                                               | เช้าวันหนึ่ง คุณแม่เรียกน้องมามาถามแล้วบอกว่า<br>"แม่ไม่ไ้ไปกราบย่าพรนานแล้ว ตอนนี้แม่ได้ข่าวว่า<br>ย่าพรไม่สบาย พักนี้อากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย ย่าพร<br>คงเป็นหวัดแน่เลย" |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 7  |     | <p>"ดอกไม้นี้ในสวนของเรากำลังออกดอกบานละพริ้งที่ที่เคี้ยว มดไปเก็บมาสักข้อซิจ๊ะ เลือกเอาดอกสวย ๆ สด ๆ หน่อยนะ แม่จะให้มนำไปเย็บย่ำพรแทนแม่ จะได้ไหมลูก" แม่ถามมด</p> <p>"ได้จ้ะแม่ แม่ก็ไม่ได้ไปกราบสวัสดีย่าพรมาตั้งนานแล้ว"</p> <p>มดรับคำแม่ด้วยความเต็มใจ</p>                          |
| ภาพที่ 8  |     | <p>"ย่าพรเป็นญาติผู้ใหญ่ที่เราทุกคนเคารพนับถือ ท่านเป็นคนเลี้ยงดูแม่มาตั้งแต่แม่อายุได้ 7 ขวบ เมื่อตอนที่ผมยังเล็ก ๆ ย่าพรก็เคยเลี้ยงมดมาด้วยเหมือนกันนะจ๊ะ ย่าพรเป็นคนที่น้ำใจดี โอบอ้อมอารีกับทุก ๆ คน เราเป็นเด็กควรจะแสดงความเคารพนับถือเป็นการตอบแทนบุญคุณนะจ๊ะ"</p>                  |
| ภาพที่ 9  |     | <p>มดฟังแม่เล่าก็รู้สึกรักและคิดถึงย่าพรทันที คุณครูเคยสอนว่าการแสดงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้องเป็นสิ่งที่ เด็ก ๆ กระทำได้ เช่น การไปเย็บมเย็บเมื่อมีโอกาส การทักทายด้วยการแสดงความเคารพ ความสุภาพอ่อนน้อม การกระทำเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อญาติพี่น้อง</p> |
| ภาพที่ 10 |     | <p>เมื่อได้ดอกไม้อีกใหญ่แล้ว มดก็กลับเข้าบ้าน แต่งตัวในชุดใหม่ที่สะอาดเรียบร้อย แล้วไปเย็บย่ำพร</p>                                                                                                                                                                                        |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 11 |     | "อ๊วย น้องมคไปเด็ดดอกไม้มาจากไหน สวยจังเลย" มคหันไปตามเสียงทักที่ตั้งมาจากข้างหลัง อ๊อ ... เสียงของน้ำเต้เพื่อนบ้านที่ย้ายมาอยู่ใหม่กันเอง น้ำเต้ยังเคยให้มคนั่งซ้อนรถจักรยานไปปากซอย และยังเคยให้ชมมอ้อย ๖ แก้มมคเลย                                                  |
| ภาพที่ 12 |     | "สวัสดีครับน้ำเต้" มคกล่าวทักทายด้วยความเคารพ<br>"ดอกไม้ช่อนี้ ผมเก็บมาจากสวนหลังบ้านผมเองแหละครับ คุณแม่ให้ผมนำไปเยี่ยมคุณย่าพรครับ"                                                                                                                                  |
| ภาพที่ 13 |     | "น้องมคเป็นเด็กดี รู้จักไปเยี่ยมเยียนผู้ใหญ่ น่ารักจริง ๖"<br>น้ำเต้ชม "น้ำก็มีเพื่อนอยู่คนเดียวหนึ่ง ยังไม่มีดอกไม้ไปเยี่ยมเลยจ๊ะ" "น้ำเต้ แบ่งดอกไม้ของผมไปบ้างสิครับ" "ขอบใจมากจ๊ะ น้องมค" น้องมค" น้ำเต้รับดอกไม้จากมค แล้วเดินร้องเพลงไปเยี่ยมเพื่อนด้วยความสุขใจ |
| ภาพที่ 14 |     | จากนั้นมคก็เดินมาเรื่อย ๆ ผ่านทุ่งหญ้าและชายป่าที่ร่มรื่น มคเดินอย่างมีความสุขจนลืมความเหน็ดเหนื่อยข้างหน้ามีใครกำลังเดินมาแต่ไกล                                                                                                                                      |
| ภาพที่ 15 |     | "อ๊อ ... คุณยายเอิบนั่นเอง"                                                                                                                                                                                                                                            |
| ภาพที่ 16 |     | "สวัสดีครับคุณยาย" มคพูดทักพร้อมกับยกมือไหว้ทำความเคารพด้วยความอ่อนน้อม คุณยายกล่าวสวัสดีตอบ แล้วถามว่า                                                                                                                                                                |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 16 | (ต่อ) | <p>นั่นหลานจะเอาดอกไม้ไปให้ใครกันนะ สวยจริง ๆ"</p> <p>"ผมจะเอาไปเยี่ยมคุณย่าพรครับ คุณยาย"</p>                                                                                                                                                                              |
| ภาพที่ 17 |       | <p>"โอ๊ะ . . . แม่แล้ว" คุณยายอุทานเสียงดัง</p> <p>"ยายลืมซื้อดอกไม้บูชาพระ โธ่ ไม่น่าลืมเลย จะเดินย้อนไปตลาดอีกไหมหรือเปล่าก็ไม่รู้"</p> <p>มคได้ฟังแล้วรู้สึกสงสารคุณยาย จึงเอ่ยขึ้นว่า</p> <p>"คุณยายแบ่งดอกไม้ของผมไปก็แล้วกันครับ คุณยายจะได้ไม่ต้องย้อนไปตลาดอีก"</p> |
| ภาพที่ 18 |       | <p>แล้วมคก็จัดแจงแบ่งดอกไม้ให้คุณยายไป</p> <p>"ขอบใจหลานมากจ๊ะ หลานช่างมีหัวใจจริง ๆ รู้จักแสดงความเคารพนับถือต่อผู้ใหญ่ เจอยายก็สวัสดีทักทาย คำพูดก็ไพเราะ หน้าตาอึมเข้มแจ่มใส แถมยังแบ่งดอกไม้ให้ยายอีก ขอให้จำเริญ ๆ เกอะจ๊ะ" คุณยายให้พร แล้วก็เดินยิ้มจากไป</p>        |
| ภาพที่ 19 |       | <p>มคเดินจากคุณยายมาใกล้ลักรู้ ก็พบทูป้อมยืนหน้าเต้าร้างอยู่ จึงถามว่า "คุณแม่ของป้อมป่วยเป็นไข้ ป้อมอยากซื้อดอกไม้ไปให้คุณแม่ แต่ป้อมมีเงินน้อยไม่พอซื้อดอกไม้เลย ป้อมไม่รู้จะเอาดอกไม้ที่ไหนไปให้คุณแม่ได้" ป้อมเริ่มร้องไห้</p>                                          |
| ภาพที่ 20 |       | <p>"นี่เสียเกอะจ๊ะ ป้อมเอาดอกไม้ไปให้แม่จิ" แล้วมคก็ยกดอกไม้ที่เหลือให้ทูป้อมจนหมด</p>                                                                                                                                                                                      |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 20 | (ต่อ) | "ขอบคุณพี่มากนะคะ บ๊อมเอาดอกไม้ไปให้คุณแม่ก่อนนะคะ"<br>ว่าแล้วหนูบ๊อมก็เดินจากไป                                                                                                                                                                 |
| ภาพที่ 21 |       | มดไม่มีดอกไม้สวย ๆ เหลืออยู่อีกเลย มดต้องเดินมือเปล่าไป<br>พร้อมกับคิดว่าย่าพรคงไม่โกรธ คุณแม่เคยสอนว่า การแสดง<br>ความเคารพนับถือด้วยการไปเยี่ยม เคารพด้วยความจริงใจ<br>เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้องหรือ<br>ญาติผู้ใหญ่ |
| ภาพที่ 22 |       | มดจึงกำลงเก็บดอกหญ้าซึ่งขึ้นอยู่ริมทาง เพื่อนำไปฝากย่าพร<br>แม้ว่าดอกหญ้าจะไม่สวยเท่าดอกไม้ในสวน แต่แสดงออกถึง<br>ความจริงใจ ความรู้คุณและต้องการตอบแทนคุณของผู้ให้                                                                              |
| ภาพที่ 23 |       | มดเดินทางมาถึงบ้านย่าพร แล้วมอบดอกหญ้าให้พร้อมทั้งเล่า<br>เหตุการณ์ที่ผ่านมาทั้งหมด ย่าพรยิ้มอย่างอารมณ์ดีพร้อมกล่าว<br>ชมเชยมด ภูมิใจในความมีน้ำใจเอื้ออารีและมีความกตัญญูทเวที<br>ต่อญาติพี่น้อง                                               |
| ภาพที่ 24 |       | มดเดินทางกลับบ้านด้วยความสุขใจที่ได้แสดงความกตัญญูทเวที<br>ต่อย่าพร และได้ทำความดี มีกิริยาสุภาพอ่อนน้อม มีน้ำใจกับ<br>น้ำต๊ะ คุณยายเอิบและน้องบ๊อมจนได้รับคำชมเชย                                                                               |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 25 |     | <p>เมื่อมาถึงบ้าน คุณแม่ทราบเรื่องก็มีความดีใจ และภูมิใจในตัวมาก คุณแม่พูดว่า "ลูกเป็นเด็กดี มีความกตัญญูทวดที่ รู้จักแสดงความเคารพนับถือต่อญาติพี่น้อง และการมีน้ำใจของลูก เป็นสิ่งดี จะได้เป็นที่รักใคร่ชอบพของคนอื่น ๆ แม่รักและภูมิใจลูกชายของแม่มากจ้ะ"</p> |

โปรแกรมการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

การสอนครั้งที่ 10

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ความกตัญญูทวที่ต่อญาติพี่น้อง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| เวลา          | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ตัวแบบที่ใช้  | การปฏิบัติตามคำสั่งสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| ความคิดรวบยอด | การแสดงความกตัญญูทวที่ กระทำให้ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การปฏิบัติตามคำแนะนำ การปฏิบัติต่อญาติพี่น้องด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นทีที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และญาติพี่น้อง การทำให้ญาติพี่น้องสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อญาติพี่น้อง                                                                                                                                                                                                                                                   |
| จุดมุ่งหมาย   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูทวที่ต่อญาติพี่น้อง ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของญาติพี่น้อง</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                       |
| สื่อการสอน    | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "อยู่กับยาย"                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| กิจกรรม       | ก. ขั้นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| การเรียนรู้   | ครูถามนักเรียนว่านักเรียนคนโตมียายบ้าง ยายคือใคร นักเรียนสนใจอาศัยอยู่กับยายบ้าง ยายเคยสอนอะไรให้แก่กับนักเรียนบ้าง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| การสอน        | <p>ข. ขั้นสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูฉายสไลด์ตัวแบบเรื่อง "อยู่กับยาย" ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้จับใจความและคิดตามไปด้วย</li> <li>2. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในเนื้อเรื่องที่แสดงความกตัญญูทวที่ กระทำให้ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การปฏิบัติตามคำแนะนำ การปฏิบัติต่อญาติพี่น้องด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้เป็นทีที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และญาติพี่น้อง การทำให้ญาติพี่น้องสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อญาติพี่น้อง</li> </ol> |

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม
4. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองว่าตนเองเคยเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ  
ญาติพี่น้องหรือไม่
5. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงให้ เห็น ว่าเป็นการปฏิบัติตาม  
คำสั่งสอนของญาติพี่น้อง

ก. ขั้นสรุป

ครูสรุปถึงผลดีของการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของญาติพี่น้อง

- ประเมินผล
1. สังเกตจากความสนใจในการทูลสไลด์ตัวแบบของนักเรียน
  2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
  3. นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การ  
ปฏิบัติตามคำแนะนำ การปฏิบัติต่อญาติพี่น้องด้วยความซื่อตรง การไม่ทำตนให้  
เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และญาติพี่น้อง การทำให้ญาติพี่น้อง  
สุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อญาติพี่น้อง

### ตัวอย่างการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

บทสไลด์ตัวแบบความกตัญญูทศเวทีต่อญาติพี่น้อง - การปฏิบัติตามคำสั่งสอน  
เรื่อง "อยู่กับยาย"

|          | ภาพ                                                                           | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                     |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | Caption<br>ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                                                                                                                        |
| ภาพที่ 2 | Caption<br>เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                                                                                                                                        |
| ภาพที่ 3 | Caption<br>สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย<br>เรื่อง "อยู่กับยาย"                  | ดนตรี                                                                                                                                                                                        |
| ภาพที่ 4 | Caption<br>โดย ศศิธร บรรลือสินธุ์                                             | ดนตรี                                                                                                                                                                                        |
| ภาพที่ 5 |                                                                               | อยู่กับยาย                                                                                                                                                                                   |
| ภาพที่ 6 |                                                                               | ผมชื่อโฆ่งก๊ฮึบ ปีนี้อายุแปดขวบแล้ว แต่ยังไม่เคย<br>เข้าโรงเรียนเรียนหนังสือเลย ผมต้องช่วยยายขาย<br>พวงมาลัยที่สี่แยก เพื่อน ๆ คงเคยเห็นผมบ้างแล้ว<br>เวลารถติดไฟแดง ผมจะชูพวงมาลัยที่หน้ารถ |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 7  |     | "พวงมาลัยครับ พวงมาลัย"                                                                                                                                                                                                          |
| ภาพที่ 8  |     | บางวันแตรร่อนมาก                                                                                                                                                                                                                 |
| ภาพที่ 9  |     | บางวันฝนตก ผมต้องวิ่งหาที่หลบฝน หนาวก็ต้องทน                                                                                                                                                                                     |
| ภาพที่ 10 |     | บ้านผมอยู่ในสลัม ผมอาศัยอยู่กับยายเพียงสองคน ส่วนพ่อกับแม่ ยายบอกว่าต้องไปทำงานรับจ้างที่ต่างจังหวัด ยายเลยรักผมมาก และผมก็รักยายมากด้วยเหมือนกัน                                                                                |
| ภาพที่ 11 |     | ยายอายุมากแล้ว จึงไม่ค่อยแข็งแรง ยายรับจ้างร้อยพวงมาลัย แล้วให้ผมเอาไปขาย                                                                                                                                                        |
| ภาพที่ 12 |     | ยายสอนผมอยู่เสมอว่า ถึงเราจะยากจน ก็ต้องเป็นคนดี ไม่ลักขโมยของของคนอื่น ยายแบ่งเงินที่ได้จากการขายพวงมาลัย ส่วนหนึ่งให้ผมเก็บไว้ซื้อขนมกินบ้าง ใส่อมสินบ้าน ไว้เป็นค่าชุดนักเรียนและหนังสือ ปีหนึ่งผมคงได้เข้าโรงเรียนกับเขาบ้าง |
| ภาพที่ 13 |     | วันหนึ่ง ยายเกิดไม่สบาย ผมจึงพาขายไปหาหมอ หมอบอกว่า ยายป่วยมาก ต้องกินยาและฉีดยาเรื่อย ๆ จึงจะหาย                                                                                                                                |
| ภาพที่ 14 |     | แต่ค่ายานั้นแพงมาก เงินของยายและของผมที่เก็บไว้ในอมสิน ก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จะทำอย่างไรดีทีหนอ                                                                                                                              |

|           | ภาพ | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 15 |     | ผมหายาเดินกลับบ้าน ในใจคิดถึงเพียงแต่ว่าจะต้องหาเงินให้ได้มาก ๆ ถึงไม่ได้เรียนหนังสือผมก็ต้องยอม                                                                                                                                                                |
| ภาพที่ 16 |     | เมื่อเดินผ่านหน้าบ้านคุณนายล้นจี่ ผมเห็นกระเป๋าสตางค์ที่คุณนายล้นจี่ทิ้งไว้ที่หน้าบ้าน เปิดแง้มดูมีใบแดง ๆ ตั้งหลายใบ                                                                                                                                           |
| ภาพที่ 17 |     | ผมรีบหายาไปส่งที่บ้าน แล้ววิ่งกลับมาดูที่บ้านคุณนายล้นจี่อีกครั้ง กระเป๋าสตางค์ยังอยู่ที่เดิม                                                                                                                                                                   |
| ภาพที่ 18 |     | ผมเหลียวซ้ายแลขวา โอกาสดีเลยด้วย ไม่มีใครผ่านมาเห็นเลย ผมรีบวิ่งไปหยิบกระเป๋าสตางค์ไว้ในเสื้อ ที่นี้ล่ะผมมีเงินมากพอเป็นค่ายาให้ยายแล้ว                                                                                                                         |
| ภาพที่ 19 |     | ผมรีบเดินกลับบ้าน ในใจคิดถึงแต่ยาย แต่ผมจำได้ว่า ยายเคยสอนให้ผมภูมิใจที่ทำมาหากินอย่างสุจริต                                                                                                                                                                    |
| ภาพที่ 20 |     | ผมเลยตัดสินใจรับนำกระเป๋ามาคืนคุณนายล้นจี่ คุณนายดีใจที่ได้กระเป๋าคืน แล้วชมผมว่าผมเป็นคนดี พร้อมกับยื่นเงินจำนวนหนึ่งให้เป็นการตอบแทนความดี ผมลังเลว่าจะรับหรือไม่รับดี พ่อที่คุณนายพูดขึ้นว่า "รับไว้เถอะ ยายของเธอไม่สบายไม่ใช่หรือ เก็บเงินไว้รักษายายเถิด" |
| ภาพที่ 21 |     | ยายจ๋า ... วันนี้ผมมีความสุขเสียจริง ยายจะได้หายป่วยเสียที แล้วผมก็ยังเป็นคนที่อย่างที่ยายสอนด้วยนะ                                                                                                                                                             |

## โปรแกรมการสอนโดยใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 11

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ       | ความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| เวลา         | 30 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| ตัวแบบที่ใช้ | การให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| ความคิด      | การแสดงความกตัญญูทเวที กระทำได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| รวมยอด       | ทำความสะอาดสิ่งของหรือภาชนะต่าง ๆ การไม่ละทิ้งญาติพี่น้องในคราวที่ญาติพี่น้อง<br>เดือดร้อน ลำบาก และการแสดงออกโดยการตอบแทน ได้แก่ การชักนำคนอื่นให้<br>นิยมยินดี ในการทำความดีตอบแทนญาติพี่น้อง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| จุดมุ่งหมาย  | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูทเวทีต่อญาติพี่น้อง<br/>ด้วยการให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือและการ<br/>แสดงออกโดยการตอบแทนต่อญาติพี่น้อง</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                              |
| สื่อการสอน   | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย เรื่อง "วันเกิดของแก้ม"                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| กิจกรรม      | ก. ชื่นนำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| การเรียนรู้  | ครูถามนักเรียนว่าเมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของนักเรียน นักเรียนได้ทำกิจกรรม                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| การสอน       | อะไรทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นบ้าง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|              | <p>ข. ชื่นสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายเรื่อง "วันเกิดของแก้ม" ให้นักเรียนดู<br/>พร้อมทั้งให้จับใจความ</li> <li>2. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการกระทำของตัวละครในเรื่อง<br/>เกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูทเวที กระทำได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือ<br/>ให้แก่ การช่วยทำความสะอาดสิ่งของหรือภาชนะต่าง ๆ การไม่ละทิ้งญาติ<br/>พี่น้องในคราวที่ญาติพี่น้องเดือดร้อน ลำบาก และการแสดงออกโดยการ<br/>ตอบแทน ได้แก่ การชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีในการทำคุณความดีตอบแทน<br/>ญาติพี่น้อง</li> </ol> |

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
4. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองว่าเคยช่วยเหลือญาติพี่น้องทำประโยชน์อะไรบ้าง
5. ครูให้นักเรียนบอกการกระทำเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถกระทำได้ เพื่อให้ความช่วยเหลือ และเป็นการแสดงออกโดยการตอบแทนต่อญาติพี่น้อง

#### ก. ขั้นสรุป

ครูสรุปถึงความสามารถของนักเรียนที่ให้ความช่วยเหลือและแสดงออกโดยการตอบแทนต่อญาติพี่น้องได้ นับเป็นการแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อญาติพี่น้องวิธีหนึ่ง

- ประเมินผล
1. สังเกตจากความสนใจในการดูสไลด์ตัวอย่างของนักเรียน
  2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
  3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทนต่อญาติพี่น้อง ได้แก่ การช่วยทำความสะอาดสิ่งของหรือภาระต่าง ๆ การไม่ละทิ้งญาติพี่น้องในคราวที่ญาติพี่น้องเดือดร้อน ลำบาก และการแสดงออกโดยการตอบแทน ได้แก่ การชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีในการทำความดีตอบแทนญาติพี่น้อง

ตัวอย่างการสอนโดยการใช้ตัวแบบ

บทสไลด์ตัวแบบความกตัญญูต่อญาติพี่น้อง - การให้ความช่วยเหลือและ  
การแสดงออกโดยการตอบแทน เรื่อง "วันเกิดของแหม่ม"

|          | ภาพ                                                                | คำบรรยาย                                                                                           |
|----------|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 1 | ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา<br>การศึกษา<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ | ดนตรี                                                                                              |
| ภาพที่ 2 | เสนอ                                                               | ดนตรี                                                                                              |
| ภาพที่ 3 | สไลด์การ์ตูนประกอบคำบรรยาย<br>เรื่อง "วันเกิดของแหม่ม"             | ดนตรี                                                                                              |
| ภาพที่ 4 | โถย ศศิธร บรรลือสินธุ์                                             | ดนตรี                                                                                              |
| ภาพที่ 5 |                                                                    | วันเกิดของแหม่ม                                                                                    |
| ภาพที่ 6 |                                                                    | คุณพ่อและคุณแม่ของแหม่มมีฐานะสำคัญต้องเดินทางไป<br>ต่างจังหวัด 1 สัปดาห์ ท่านจึงนำแหม่มไปฝากไว้ที่ |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                |
|-----------|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 6  | (ต่อ) | บ้านน้ำนิต น้ำนิตกับน้ำนิตยังไม่มีลูก จึงให้ความรักและเลี้ยงดูแก้มมาตั้งแต่แก้มยังเป็นเด็กหญิงตัวเล็ก ๆ                                                                                 |
| ภาพที่ 7  |       | วันนี้วันที่ 5 กุมภาพันธ์ เป็นวันเกิดของแก้ม แก้มอายุ 8 ขวบแล้ว แต่ดูเถอะ ... ตะวันส่องจ้าแล้ว แก้มยังนอนไม่ยอมลุกขึ้นจากพนอนเลย                                                        |
| ภาพที่ 8  |       | ก๊อ ก๊อ ก๊อ ...<br>"แก้มเอ๋ย ... สายแล้วจ๊ะ" น้ำนิตเรียกเสียงดัง<br>"ตื่นเถอะแก้ม" น้ำนิตเรียกซ้ำม่ออีก แก้มบ่นพึมพำ<br>"เฮ้อ วันนี้วันเกิดของแก้มนะ แก้มอยากนอนอย่างนี้ทั้งวันมากกว่า" |
| ภาพที่ 9  |       | แก้มนั่งใจลอยพร้อมทั้งรำพึงว่า "เอ ... น้ำนิตจะทำขนมของโปรดให้เราหรือเปล่าหนอ" "น้ำนิตละ จะซื้อตุ๊กตากระต่ายน้อยให้แก้มไหม"                                                             |
| ภาพที่ 10 |       | "แก้ม กินเสร็จแล้วช่วยน้ำนิตเก็บโต๊ะด้วยนะ" น้ำนิตบอกแต่แก้มทำเป็นไม่ได้ยิน                                                                                                             |
| ภาพที่ 11 |       | แก้มนึกน้อยใจ "วันเกิดปีนี้ไม่สนุกเลย ตื่นสายก็ไม่ได้ แก้มยังต้องทำงานบ้านอีก"                                                                                                          |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 11 | (ต่อ) | ตุ๊กตา เพื่อนของแก้มเดินผ่านมาร้องทักแก้มว่า "แก้ม ทำไมหน้าบึ้งอย่างนั้นล่ะ"<br>"ก็วันเกิดของแก้มนี่ซิ น้านิคุแก้มแต่เช้าเลย"<br>"อ้าว ตุ๊กตาก็เกิดวันนี้เหมือนกัน"                                                                                                                                                                                                         |
| ภาพที่ 12 |       | "ไปเที่ยวบ้านตุ๊กตาคีใหม่ มีขนมเยอะแยะเลย" ตุ๊กตาชวน<br>"ไปซิ"                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| ภาพที่ 13 |       | คุณแม่ของตุ๊กตาป่วยเป็นไข้หวัด กำลังนั่งล้างจานอยู่ ตุ๊กตา<br>รีบเข้าไปทำแทนแม่ "แม่จ๋า ให้นูล้างจาน และทำงานแทน<br>แม่นะจ๊ะ แม่จะได้พักผ่อนได้เต็มที่งัยล่ะ"<br>"วันเกิดของตุ๊กตานะ เคี้ยวตัวเปื้อนหมดหรอก"<br>"ตุ๊กตอยากให้อวันเกิดเป็นวันพิเศษจ๊ะ วันนั้นะ ตุ๊กตาตื่นแต่<br>เช้า กวาดบ้าน ถูบ้าน แก้มล่ะ ให้อทำประโยชน์หรือตอบแทน<br>บุญคุณของ น้านิคุ น้าณัฐ หรือเปล่า" |
| ภาพที่ 14 |       | แก้มละอายใจ เพราะตั้งแต่เช้าแก้มอยากนอนเฉยเฉย นิ่ง<br>เฉยเฉย แก้มไม่ได้ช่วยน้านิคุเลย แก้มยังโกรธน้านิคุที่ใช้ให้<br>แก้มเก็บโต๊ะอาหารอีกด้วย แก้มสำนึกได้แล้ว                                                                                                                                                                                                              |
| ภาพที่ 15 |       | เมื่อกลับถึงบ้าน แก้มเห็นน้านิคุกำลังทำงานอยู่ แก้มจึงเข้าไป<br>ช่วย                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|           | ภาพ   | คำบรรยาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาพที่ 15 | (ต่อ) | <p>"น้านิกตะ ให้แก้มช่วยทำขนมด้วยนะกะ และต่อไปนี่แก้มขอช่วยน้านิกทำงานบ้านทุกอย่างเลยคะ"</p> <p>"ชอบใจแก้มมากจ๊ะ น้านิกก็อยากชิมฝีมือของแก้มอยู่พอดีเลย"</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| ภาพที่ 16 |       | <p>ที่โต๊ะอาหารเย็นนั้น น้าณัฐหอมแก้มทั้ง 2 ของแก้มแล้วพูดว่า</p> <p>"ขอให้แก้มเป็นเด็กดี และน่ารักมาก ๆ นะจ๊ะ"</p> <p>"และเป็นเด็กขยัน รู้จักการให้ความช่วยเหลือญาติพี่น้องด้วยจ๊ะ"</p> <p>"ขอบคุณคะ น้านิก น้าณัฐ วันนี้แก้มมีความสุขที่สุดในโลกเลย"</p> <p>"เพื่อน ๆ กะ เราเป็นเด็กก็สามารถช่วยเหลือทำงานบ้านได้ หรือเวลาที่ลุงป้า น้า อา ป่วยไข้ เราก็ดูแลพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ เพื่อนลองปฏิบัติดูซิคะ จะได้เป็นเด็กดี เป็นที่รักของทุก ๆ คน"</p> |

## โปรแกรมการสอนโดยใช้ตัวแบบ

### การสอนครั้งที่ 12

|               |                                                                                                                                                                                                            |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ปัจจัยนิเทศและทดสอบ                                                                                                                                                                                        |
| เวลา          | 30 นาที                                                                                                                                                                                                    |
| ความคิดรวบยอด | การแสดงความกตัญญูต่องานที่ต่อบิคารมาครา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง กระทำได้ด้วย การแสดงความเคารพนับถือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน                                 |
| จุดมุ่งหมาย   | 1. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงความกตัญญูต่องานที่ต่อบิคารมาครา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง ด้วยการแสดงความเคารพนับถือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือ และการแสดงออกโดยการตอบแทน |
| สื่อการสอน    | 1. ภาพบิคารมาครา<br>2. ภาพครูอาจารย์<br>3. ภาพญาติพี่น้อง                                                                                                                                                  |
| กิจกรรม       | ก. ชื่นนำ                                                                                                                                                                                                  |
| การเรียนรู้   | ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการนำภาพของบิคารมาครา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง                                                                                                                                      |
| การสอน        | มาให้นักเรียนดู และให้นักเรียนนึกถึงการกระทำของบุคคลที่มีพระคุณต่อนักเรียน                                                                                                                                 |
|               | ข. ชื่นสอน                                                                                                                                                                                                 |
|               | 1. ครูให้นักเรียนบอกถึงความสำคัญของบุคคลในแต่ละภาพที่มีต่อนักเรียน                                                                                                                                         |
|               | 2. ครูให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงการมีความกตัญญูต่องานที่ต่อบิคารมาครา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้อง                                                                                              |
|               | ค. ชื่นสรุป                                                                                                                                                                                                |
|               | ครูสรุปประเด็นสำคัญของการแสดงความกตัญญูต่องานที่                                                                                                                                                           |
| ประเมินผล     | 1. สังเกตจากความตั้งใจในการแสดงความกตัญญูต่องานที่ต่อบิคารมาครา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้องได้                                                                                                               |
|               | 2. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงความกตัญญูต่องานที่ต่อบิคารมาครา ครูอาจารย์ และญาติพี่น้องได้                                                                                                              |

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                  | เนื้อหา | กิจกรรมการเรียนรู้/การสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | อุปกรณ์ | ประเมินผล                                                                                                                                                                                                              |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.       | <p>1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ทำความเข้าใจกับและเปิดประสบการณ์เองได้</p> <p>2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้แนะนำเพื่อนให้รู้จักคนอื่น ๆ</p> <p>3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ทราบจุดมุ่งหมายของการสอนเรื่องความกตัญญูต่อแม่</p> | -       | <p>1. ครูแนะนำตนเอง</p> <p>2. ครูชี้ให้นักเรียนนับ 1-10 และให้นักเรียนแต่ละคนนับ 1-10 จนครบจำนวนคนแล้วให้นักเรียนนับเลขเดียวกันนับร่วมกัน</p> <p>3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนดูภาพข้อมูลส่วนตัวร่วมกันและถามแล้วจดลงในกระดาษที่ครูแจกให้ โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที</p> <p>4. เมื่อหมดเวลา ครูให้นักเรียนแต่ละคนออกมาทักทายเพื่อน ผลักกันแนะนำผู้ของตนให้นักเรียนคนอื่น ๆ รู้จัก</p> <p>5. ครูให้นักเรียนร่วมใส่รูปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมครั้งนี้</p> <p>6. ครูบอกจุดมุ่งหมายของการสอนเรื่องความกตัญญูต่อแม่</p> <p>7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม</p> | กระดาษ  | <p>1. สังเกตการซักถามของนักเรียนแต่ละคน</p> <p>2. นักเรียนแนะนำเพื่อนให้รู้จักคนอื่น ๆ</p> <p>3. สังเกตการตั้งใจฟังของนักเรียนขณะเพื่อนพูด</p> <p>4. ประเมินผลจากการสรุปจุดมุ่งหมายของการสอนเรื่องความกตัญญูต่อแม่</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                            | เนื้อหา                                                                                                   | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | อุปกรณ์                                                                                          | ประเมินผล                                                                                 |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.       | <p>1. นักเรียนบอก<br/>ความหมายของความ<br/>กตัญญูที่ได้</p> <p>2. นักเรียนบอกได้ว่า<br/>การจะแสดงความ<br/>กตัญญูที่ดีใคร<br/>(บิดามารดา ครู<br/>อาจารย์ และญาติ<br/>พี่น้อง )</p> <p>3. นักเรียนอธิบายได้<br/>ว่า การแสดง<br/>ความกตัญญูที่ดี<br/>แสดงออกให้ใคร<br/>การกระทำอย่างไร</p> | <p>1. ความหมาย<br/>ของความ<br/>กตัญญู</p> <p>2. บุคคลสำคัญที่<br/>นักเรียนควร<br/>แสดงความ<br/>กตัญญู</p> | <p>1. ครูให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันบอก<br/>ความหมายของความกตัญญู</p> <p>2. ครูสรุปความหมายของความ<br/>กตัญญู</p> <p>3. ครูโยงถึงบุคคลในปั้งที่นักเรียน<br/>การจะแสดงความกตัญญู</p> <p>4. ครูให้นักเรียนช่วยกันแสดงตัวอย่าง<br/>ว่าบิดามารดา ครูอาจารย์ และ<br/>ญาติพี่น้องได้ช่วยเหลือ ทำ<br/>ประโยชน์ให้แก่ใครอย่างไร<br/>บ้าง</p> <p>5. ครูให้นักเรียนตอบและเห็นว่า<br/>นักเรียนจะแสดงความกตัญญู<br/>กตัญญูต่อบิดามารดาครูอาจารย์<br/>และญาติพี่น้องได้อย่างไร</p> | <p>1. ภาพบุคคลใน<br/>ครอบครัว<br/>พ่อ แม่ ลูก</p> <p>2. ภาพครู</p> <p>3. ภาพญาติ<br/>พี่น้อง</p> | <p>1. สังเกตจากการตอบ<br/>คำถามของนักเรียน</p> <p>2. สังเกตจากการสรุป<br/>ของนักเรียน</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                       | เนื้อหา                                                | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | อุปกรณ์                           | ประเมินผล                                                                                                                                                                     |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.       | <p>1. เพื่อให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาที่ต่อปัญหาการศึกษาค้นคว้าและการแสดงความคิดเห็น</p> <p>2. เพื่อให้ผู้เรียนออกการกระทำของตนเองที่หมายถึงการแสดงความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหา</p> | <p>ความถูกต้องที่ต่อปัญหาการก (การแสดงความคิดเห็น)</p> | <p>1. ครูนำเข้าสู่เรื่อง โดยถามว่า ก่อนที่นักเรียนจะออกจากบ้านไปโรงเรียน นักเรียนมีการกระทำใดที่เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาที่ต่อปัญหาการศึกษาค้นคว้า</p> <p>2. ครูเล่าเรื่อง เรื่อง "ปัญหาแยกตัว" ให้ผู้เรียนฟังพร้อมทั้งให้ติดตามไปด้วย</p> <p>3. เมื่อครูเล่าจบแล้ว ให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง</p> <p>4. ครูถามผู้เรียนว่าถ้าผู้เรียนเป็นตัวละครเอก (นอกเรื่อง) ผู้เรียนจะมีการกระทำอย่างไร</p> <p>5. ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปว่าการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาการศึกษาค้นคว้าและการแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนสามารถกระทำได้อย่างไรบ้าง</p> | <p>เอกสารเรื่อง "ปัญหาแยกตัว"</p> | <p>1. สังเกตจากความตั้งใจในการฟังนิทานที่ครูเล่า</p> <p>2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน</p> <p>3. ผู้เรียนออกการกระทำที่แสดงถึงการแสดงความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหา</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                     | เนื้อหา                                                               | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | อุปกรณ์                             | ประเมินผล                                                                                                                                                                                                      |
|----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.       | <p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาการกระทำและการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนที่แสดงถึงการปฏิบัติตนที่ถูกต้องของนิทานกรรกา</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของนิทานกรรกา</p> | <p>ความกตัญญูต่อพ่อแม่</p> <p>นิทานกรรกา (การปฏิบัติตนที่ถูกต้อง)</p> | <p>1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามนักเรียนว่า นิทานกรรกาได้สอนอะไรให้นักเรียนในเรื่องใดบ้าง</p> <p>2. ครูเล่านิทานเรื่อง "บทเรียนของปาม" ให้นักเรียนฟัง</p> <p>3. เมื่อครูเล่าจบแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการกระทำของตัวละครในเรื่องว่า การไม่เชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่จะมีผลอย่างไร</p> <p>4. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองว่านักเรียนเคยปฏิบัติตามคำสั่งสอนของนิทานกรรกาหรือไม่ อย่างไร และนักเรียนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของนิทานกรรกาหรือไม่ อย่างไร จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร</p> <p>5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า ถ้านักเรียนประพฤติปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของนิทานกรรกา นักเรียนจะได้รับประโยชน์อย่างไร</p> | <p>เอกสารเรื่อง "บทเรียนของปาม"</p> | <p>1. สังเกตจากความสนใจในการฟังของนักเรียน</p> <p>2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของนิทานกรรกาและประโยชน์ของการปฏิบัติตามคำสั่งสอน</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                             | เนื้อหา                                                                             | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | อุปกรณ์                     | ประเมินผล                                                                                                                                                                              |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5.       | 1. เพื่อให้ นักเรียนทราบ และเข้าใจเกี่ยวกับ การแสดง ความ ทัศนคติที่ดีต่อ บิดามารดา ค้ำ การให้ ความช่วยเหลือ และการ แสดงออกโดยการ ตอบแทน | ความ ทัศนคติที่ดี ต่อ บิดามารดา (การให้ ความช่วยเหลือ และการ แสดงออก โดยการ ตอบแทน) | 1. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนเห็น ป.3 ช่วยเหลือ บิดามารดา ได้หรือไม่ อย่างไร<br>2. ครูเล่านิทาน เรื่อง "ผู้สำนึกผิด" ให้นักเรียนฟัง<br>3. เมื่อเล่าจบแล้ว ครูและนักเรียน ร่วมกัน แสดงความคิดเห็น ในลักษณะ สำคัญของ ตัวละครในเรื่อง<br>4. ครูถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนเป็น พญานาค นักเรียน จะมีการกระทำอย่างไร ในการให้ ความช่วยเหลือ ต่อ บิดามารดา และ แสดงออก โดยการ ตอบแทน ต่อ บิดามารดา ได้ อย่างไร<br>5. ครูและนักเรียน ร่วมกัน สรุปว่า การ แสดง ความ ทัศนคติที่ดี ต่อ บิดามารดา ด้วยการ ให้ ความช่วยเหลือ นักเรียน สามารถ ช่วย ได้ ด้วยการ การกระทำต่าง ๆ อย่างเป็น | เอกสาร เรื่อง "ผู้สำนึกผิด" | 1. สังเกตจาก ความ ตั้งใจ ในการ ฟัง นิทาน ที่ ครู เล่า<br>2. สังเกตจาก การ แสดง ความ คิด เห็น ของ นักเรียน<br>3. นักเรียน ออก การกระทำ ที่ แสดง ถึง การ ให้ ความช่วยเหลือ ต่อ บิดามารดา |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                | เนื้อหา                                             | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | อุปกรณ์                               | ประเมินผล                                                                                                                                                      |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6.       | <p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อครูอาจารย์ด้านการแสดงความคิดเห็น</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองแสดงถึงการแสดงความเคารพนับถือครูอาจารย์</p> | <p>ความกตัญญูต่อครูอาจารย์ (การแสดงความคิดเห็น)</p> | <p>1. ครูเล่านิทานเรื่อง "ไปหาครู 2 ครั้ง"</p> <p>2. เมื่อครูเล่าแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการกระทำของและนิสัยและการกระทำของครู</p> <p>3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม</p> <p>4. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบดังนี้</p> <p>4.1 เพราะเหตุใด และนิสัยจึงต้องไปหาครูถึง 2 ครั้ง</p> <p>4.2 นักเรียนสามารถนำพฤติกรรมใดของและนิสัยไปปฏิบัติในชีวิตจริงของนักเรียน</p> <p>4.3 ให้นักเรียนแยกตัวอย่างการกระทำของนักเรียนที่แสดงถึงมีวามเคารพนับถือต่อครูอาจารย์</p> <p>5. ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่เกี่ยวกับการแสดงความเคารพนับถือต่อครูอาจารย์</p> | <p>เอกสารเรื่อง "ไปหาครู 2 ครั้ง"</p> | <p>1. สังเกตจากความสนใจในการฟังของนักเรียน</p> <p>2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>3. สังเกตจากการแสดงความเคารพนับถือครูอาจารย์ของนักเรียน</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                     | เนื้อหา                                                    | กิจกรรมการเรียนรู้และการสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | อุปกรณ์                           | ประเมินผล                                                                                                                                                              |
|----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.       | <p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความรู้ความภาคภูมิใจต่อครูอาจารย์ด้วยการนำสิ่งของมาแสดง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตนเองที่แสดงถึง การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์</p> | <p>ความภาคภูมิใจต่อครูอาจารย์ (การปฏิบัติตามคำสั่งสอน)</p> | <p>1. ครูเล่านิทานเรื่อง "ท้าวทองข้าว" 2. เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการกระทำของตัวละครในเรื่อง 3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม 4. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบ ดังนี้</p> <p>4.1 ท้าวทองข้าวปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท้าวทองข้าวอย่างไรจึงรอดชีวิต</p> <p>4.2 ให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำของนักเรียนที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์</p> <p>5. ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปถึงผลดีของการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์</p> | <p>เอกสารเรื่อง "ท้าวทองข้าว"</p> | <p>1. สังเกตจากความสนใจในการฟังของนักเรียน</p> <p>2. สังเกตผลการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอน</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                               | เนื้อหา                                                                              | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | อุปกรณ์                          | ประเมินผล                                                                                                                                                                  |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 8.       | <p>1. เพื่อให้มีนักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อครูอาจารย์ช่วยการให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการขอความเห็น</p> <p>2. เพื่อให้มีนักเรียนบอกการกระทำของตนที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการขอความเห็นต่อครูอาจารย์</p> | <p>ความภาคภูมิใจต่อครูอาจารย์ (การให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการขอความเห็น)</p> | <p>1. ครูเล่านิทานเรื่อง "หัวน้ำร้อน"</p> <p>2. เมื่อครูเล่านิทานจบแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการกระทำของตัวละครในเรื่อง</p> <p>3. ครูถามนักเรียนว่า ถ้าเราเรียนเป็นจีน นักเรียนจะมีการกระทำอย่างไรในการให้ความช่วยเหลือต่อครูอาจารย์ และแสดงออกโดยการขอความเห็นต่อครูอาจารย์ได้อย่างไร</p> <p>4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่าการแสดงความคิดเห็นต่อครูอาจารย์กับการให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการขอความเห็นนักเรียนสามารถทำได้อย่างไรบ้าง</p> | <p>เอกสารเรื่อง "หัวน้ำร้อน"</p> | <p>1. สังเกตจากความรู้สึกในการพัฒนาที่ครูเล่า</p> <p>2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือต่อครูอาจารย์</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                | เนื้อหา                                                    | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | อุปกรณ์                               | ประเมินผล                                                                                                                                                                   |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 9.       | <p>1. เพื่อให้ได้เรียนรู้ทราบแล้วเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านการแสดงความคิดเห็น</p> <p>2. เพื่อให้ได้เรียนรู้บอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงความเคารพที่มีต่อผู้อื่น</p> | <p>ความภาคภูมิใจต่อผู้อื่น</p> <p>(การแสดงความคิดเห็น)</p> | <p>1. ครูถามนักเรียนว่าพฤติกรรมที่ตนเองมีใครบ้าง มีคุณลักษณะอย่างไร</p> <p>2. ครูถามนักเรียนว่า การแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่นที่ตนเองมีเรียนแสดงออกได้ด้วยวิธีการใดบ้าง</p> <p>3. ครูเล่านิทานเรื่อง "จอกไม่ได้ย่ำธนู" ให้นักเรียนฟัง</p> <p>4. เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตัวละครในเรื่อง</p> <p>5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม</p> <p>6. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความเคารพที่มีต่อผู้อื่น</p> <p>7. ครูสรุปถึงผลของการแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่น</p> | <p>เอกสารเรื่อง "จอกไม่ได้ย่ำธนู"</p> | <p>1. สังเกตจากความสนใจในการฟังนิทานของนักเรียน</p> <p>2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>3. นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความเคารพที่มีต่อผู้อื่น</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                             | เนื้อหา                                                            | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | อุปกรณ์                          | ประเมินผล                                                                                                                                                                |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 10.      | <p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ตนเองกำลังสอน</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของตนเองที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูที่สอน</p> | <p>ความดีของบุคคลที่ทำความดีที่น้อย (การปฏิบัติตนตามคำสั่งสอน)</p> | <p>1. ครูถามนักเรียนว่านักเรียนคนใดมียายบ้าง ยายชื่อใคร นักเรียนใดอาศัยอยู่กับยายบ้าง ยายเคยสอนอะไรแก่นักเรียนบ้าง</p> <p>2. ครูเล่านิทานเรื่อง "หญิงกับยาย" ให้นักเรียนฟัง</p> <p>3. เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในเรื่อง</p> <p>4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม</p> <p>5. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองว่าเคยเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูที่สอนหรือไม่</p> <p>6. ครูให้นักเรียนแสดงตัวอย่างถึงการกระทำที่แสดงได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูที่สอน</p> <p>7. ครูสรุปถึงผลของการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูที่สอน</p> | <p>เอกสารเรื่อง "หญิงกับยาย"</p> | <p>1. สังเกตจากความสนใจในการฟังของนักเรียน</p> <p>2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>3. ให้นักเรียนบอกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอน</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                        | เนื้อหา                                                                   | กิจกรรมการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | อุปกรณ์                              | ประเมินผล                                                                                                                                                                                        |
|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 11.      | <p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงความรู้สึกทางทัศนคติที่ผู้อื่นช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทน</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอกการกระทำของคนที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทนต่อผู้อื่น</p> | <p>ความทัศนคติที่ทัศนคติที่ผู้อื่นช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทน)</p> | <p>1. ครูถามนักเรียนว่า เมื่อถึงวันเกิดวันเกิดของนักเรียน นักเรียนได้ทำกิจกรรมอะไรที่ตนเองและผู้อื่น</p> <p>2. ครูเล่านิทานเรื่อง "วันเกิดของเน้ง"</p> <p>3. เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึกขึ้นในการกระทำของบุคคลในเรื่อง</p> <p>4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม</p> <p>5. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองว่าเคยช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่อย่างไรบ้าง</p> <p>6. ครูให้นักเรียนบอกการกระทำเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถกระทำเพื่อให้ความช่วยเหลือและแสดงออกโดยการตอบแทนต่อผู้อื่นได้</p> <p>7. ครูสรุปถึงความสามารถของนักเรียนที่ให้ความช่วยเหลือและแสดงออกโดยการตอบแทนต่อผู้อื่นได้ นับเป็นการแสดงความรู้สึกทางทัศนคติที่ผู้อื่นช่วยเหลือ</p> | <p>เอกสารเรื่อง "วันเกิดของเน้ง"</p> | <p>1. สังเกตจากความสนใจในการฟังของนักเรียน</p> <p>2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>3. นักเรียนบอกการกระทำที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือและการแสดงออกโดยการตอบแทนต่อผู้อื่นได้</p> |

| ครั้งที่ | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | เนื้อหา                                                                                                                                                  | กิจกรรมการ เรียนการสอน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | อุปกรณ์                                                        | ประเมินผล                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 12.      | <p>1. เพื่อให้ได้นักเรียนออก</p> <p>การกระทำของตนเองพร้อมกับการคา ครู</p> <p>ที่มอบให้การแสดง</p> <p>ความถนัดของตัว</p> <p>พร้อมกับการคา ต่อ</p> <p>ครูอาจารย์ และต่อ</p> <p>ญาติพี่น้อง โดยการ</p> <p>แสดงความเคารพ</p> <p>นับถือ การปฏิบัติ</p> <p>คำสั่งสอน การใช้</p> <p>ความช่วยเหลือ และ</p> <p>การแสดงความ</p> <p>การขอบคุณ</p> | <p>ความถนัดของตัว</p> <p>อาจารย์ ญาติพี่น้อง</p> <p>(การให้ความ</p> <p>ช่วยเหลือ การ</p> <p>แสดงความเคารพ</p> <p>นับถือ การปฏิบัติ</p> <p>คำสั่งสอน)</p> | <p>1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยนำภาพ</p> <p>แต่ละภาพของนิทานมรดก ครูอาจารย์ภาคครูอาจารย์</p> <p>ญาติพี่น้อง มาใช้ให้เรียนและให้</p> <p>นักเรียนมีลักษณะการกระทำของบุคคล</p> <p>ในแต่ละภาพที่ตนเองได้เรียน</p> <p>2. ครูให้นักเรียนบอกถึงความสำคัญของ</p> <p>บุคคลแต่ละภาพที่ตนเองได้เรียน</p> <p>3. ครูให้นักเรียนบอกถึงความสำคัญของ</p> <p>คนที่แสดงถึงการมีความถนัดของตัว</p> <p>พร้อมกับการคา ครูอาจารย์และญาติ</p> <p>พี่น้อง</p> <p>4. ครูสรุปประเด็นสำคัญของการแสดง</p> <p>ความถนัดของตัว</p> | <p>ภาพนิทานมรดก</p> <p>ภาคครูอาจารย์</p> <p>ภาคญาติพี่น้อง</p> | <p>1. สังเกตความ</p> <p>ตั้งใจในการฟัง</p> <p>นิทานที่ครูเล่า</p> <p>2. สังเกตความ</p> <p>แสดงความ</p> <p>กิริยาเห็นของ</p> <p>นักเรียน</p> <p>3. นักเรียนบอกการ</p> <p>กระทำที่แสดงถึง</p> <p>ความถนัดของตัว</p> <p>พร้อมกับการคา</p> <p>ครูอาจารย์ และ</p> <p>และญาติพี่น้องได้</p> |

ภาคผนวก ข.

แบบสำรวจความกตัญญูต่อเวที

แบบสอบถามความกตัญญูต่อเวที

และคุณภาพของแบบสอบถามความกตัญญูต่อเวที

### ตัวอย่างแบบสำรวจเบื้องต้น

ความกตัญญูต่อเวที หมายถึง การรู้จักบุญคุณ และตอบแทนผู้มีพระคุณในเมื่อมีโอกาส หรือ กำลังพอที่จะทำได้ ซึ่งนักเรียนแสดงความกตัญญูต่อเวทีได้ คือ

- การให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยทำงานบ้าน การแบ่งปันสิ่งของ
- การให้ความเคารพนับถือ ได้แก่ การกราบไหว้ การกล่าวคำขอบคุณ
- การปฏิบัติตามคำสั่งสอน ได้แก่ การตั้งใจเรียน การเชื่อฟัง

ถ้านักเรียนมีโอกาสที่จะแสดงความกตัญญูต่อรายชื่อก่อนหน้านี้ นักเรียนต้องการจะแสดงความกตัญญูต่อบุคคล หรือสถาบันใด เป็นอันดับ 1 หรืออันดับ 2

เลือกอันดับ

|           |  |
|-----------|--|
| บิดามารดา |  |
| ครู       |  |

เลือกอันดับ

|           |  |
|-----------|--|
| พี่       |  |
| บิดามารดา |  |

เลือกอันดับ

|             |  |
|-------------|--|
| ญาติพี่น้อง |  |
| บิดามารดา   |  |

เลือกอันดับ

|             |  |
|-------------|--|
| ครู         |  |
| ญาติพี่น้อง |  |

เลือกอันดับ

|        |  |
|--------|--|
| ครู    |  |
| เพื่อน |  |

เลือกอันดับ

|            |  |
|------------|--|
| ประเทศชาติ |  |
| บิดามารดา  |  |

เลือกอันดับ

|            |  |
|------------|--|
| ประเทศชาติ |  |
| ครู        |  |

เลือกอันดับ

|             |  |
|-------------|--|
| ญาติพี่น้อง |  |
| ประเทศชาติ  |  |

| เลือกอันดับ |  |
|-------------|--|
| ญาติพี่น้อง |  |
| เพื่อน      |  |

| เลือกอันดับ |  |
|-------------|--|
| เพื่อน      |  |
| ประเทศชาติ  |  |

### ตัวอย่างแบบสำรวจความกตัญญูทเวที

ความกตัญญูทเวที หมายถึง .....

.....

กระทำบ่อยครั้งอย่างไร

นักเรียนที่มีความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา มีการกระทำอย่างไร

(ก. ทำทุกวัน

ข. ทำบางครั้ง

ค. ไม่ค่อยทำ)

1. ....

ก. ข. ค.

2. ....

ก. ข. ค.

3. ....

ก. ข. ค.

นักเรียนที่ไม่มีความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดา มีการกระทำอย่างไร

1. ....

ก. ข. ค.

2. ....

ก. ข. ค.

3. ....

ก. ข. ค.

นักเรียนที่มีความกตัญญูทเวทีต่อครูอาจารย์ มีการกระทำอย่างไร

1. ....

ก. ข. ค.

2. ....

ก. ข. ค.

3. ....

ก. ข. ค.

นักเรียนที่ไม่มีความมกตัญญูตวที่ต่อครูอาจารย์ มีการกระทำอย่างไร

- |         |    |    |    |
|---------|----|----|----|
| 1. .... | ก. | ข. | ค. |
| 2. .... | ก. | ข. | ค. |
| 3. .... | ก. | ข. | ค. |

นักเรียนที่มีความมกตัญญูตวที่ต่อญาติพี่น้อง มีการกระทำอย่างไร

- |         |    |    |    |
|---------|----|----|----|
| 1. .... | ก. | ข. | ค. |
| 2. .... | ก. | ข. | ค. |
| 3. .... | ก. | ข. | ค. |

นักเรียนที่ไม่มีความมกตัญญูตวที่ต่อญาติพี่น้อง มีการกระทำอย่างไร

- |         |    |    |    |
|---------|----|----|----|
| 1. .... | ก. | ข. | ค. |
| 2. .... | ก. | ข. | ค. |
| 3. .... | ก. | ข. | ค. |







15. ขณะที่โสภากและเพื่อน ๆ กำลังเดินไปโรงเรียน ก็พบครูนั้นหนา เพื่อน ๆ ทำความเคารพครู แต่โสภาเดินเลยไปกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่ง  
ถ้านักเรียนเป็นโสภา นักเรียนจะกระทำอย่างไรโสภาหรือไม่  
ก. กระทำ ข. ไม่แน่ใจ ค. ไม่กระทำ
16. รองเท้าพละของสุนทรีขาดเป็นรูโหว่ เธอต้องการซื้อรองเท้าคู่ใหม่ แต่เธอทราบว่าพ่อแม่ มีความจำเป็นต้องใช้เงิน เธอจึงใส่รองเท้าคู่เดิมต่อไปอีก แม้ว่าจะถูกเพื่อน ๆ ล้อเลียน ก็ตาม  
ถ้านักเรียนเป็นสุนทรี นักเรียนจะกระทำอย่างไรสุนทรีหรือไม่  
ก. กระทำ ข. ไม่แน่ใจ ค. ไม่กระทำ
17. ทุกครั้งที่เสริมารับประทานอาหารที่บ้านลุงทูน เขามักจะเก็บถ้วยชามไปล้างเสมอ ๆ  
ถ้านักเรียนเป็นเสริ นักเรียนจะกระทำอย่างไรเสริหรือไม่  
ก. กระทำ ข. ไม่แน่ใจ ค. ไม่กระทำ
18. ทุก ๆ เข้า สุชาติจะบอกพ่อแม่ว่า "ผมไปโรงเรียนแล้วนะ พ่อ แม่" แทนการสวัสดี  
ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ นักเรียนจะกระทำอย่างไรสุชาติหรือไม่  
ก. กระทำ ข. ไม่แน่ใจ ค. ไม่กระทำ
19. ถนัดแลเห็นครูเสริถือของหนัก เขารีบเดินเข้าไปในห้องเรียนทันที  
ถ้านักเรียนเป็นถนัด นักเรียนจะกระทำอย่างไรถนัดหรือไม่  
ก. กระทำ ข. ไม่แน่ใจ ค. ไม่กระทำ
20. ปราณีมักกับเพื่อน ๆ จะไปเที่ยว แต่เมื่อถึงวันนัด แม่ของปราณีไม่สบาย เธอจึงไม่ไปเที่ยว เพื่ออยู่ดูแลแม่ ในวันรุ่งขึ้น ปราณีจึงถูกเพื่อนต่อว่า  
ถ้านักเรียนเป็นปราณี นักเรียนจะกระทำอย่างไรปราณีหรือไม่  
ก. กระทำ ข. ไม่แน่ใจ ค. ไม่กระทำ
21. แม่สอนเสริไว้ว่า ถ้าเดินผ่านพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ ซึ่งกำลังนั่งคุยกันอยู่ ให้ก้มหลังแล้วค่อย ๆ เดิน ผ่านไป เมื่อผู้ใหญ่มาหาแม่ที่บ้าน เขาก็เดินผ่านไปเฉย ๆ  
ก. กระทำ ข. ไม่แน่ใจ ค. ไม่กระทำ

22. สมชายชอบดูการ์ตูน แต่بابอกให้เข้านอนไม่เกิน 3 ทุ่ม สมชายอยากดูการ์ตูนมาก แต่ก็เข้านอน

ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะกระทำอย่างสมชายหรือไม่

ก. กระทำ

ข. ไม่แน่ใจ

ค. ไม่ทำ

23. นิตยาชอบดูหนัง แต่พ่อแม่ไปเที่ยวบ้านเพื่อน และสัญญาว่าจะกลับมาในเวลาเย็น แต่เธอก็มักจะกลับมาผิดเวลาเสมอ ๆ โดยอ้างข้อเหตุผลต่าง ๆ

ถ้านักเรียนเป็นนิตยา นักเรียนจะกระทำอย่างนิตยาหรือไม่

ก. กระทำ

ข. ไม่แน่ใจ

ค. ไม่ทำ

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความถูกต้องของวิธีเป็นรายข้อ

| ข้อที่ | ค่าอำนาจจำแนก t     | ข้อที่ | ค่าอำนาจจำแนก t    |
|--------|---------------------|--------|--------------------|
| 1      | 7.38 <sup>**</sup>  | 13     | 8.71 <sup>**</sup> |
| 2      | 6.40 <sup>**</sup>  | 14     | 8.03 <sup>**</sup> |
| 3      | 8.96 <sup>**</sup>  | 15     | 6.79 <sup>**</sup> |
| 4      | 5.32 <sup>**</sup>  | 16     | 2.43 <sup>*</sup>  |
| 5      | 5.21 <sup>**</sup>  | 17     | 5.21 <sup>**</sup> |
| 6      | 13.43 <sup>**</sup> | 18     | 5.08 <sup>**</sup> |
| 7      | 8.31 <sup>**</sup>  | 19     | 7.33 <sup>**</sup> |
| 8      | 11.70 <sup>**</sup> | 20     | 5.91 <sup>**</sup> |
| 9      | 7.49 <sup>**</sup>  | 21     | 5.15 <sup>**</sup> |
| 10     | 4.85 <sup>**</sup>  | 22     | 8.31 <sup>**</sup> |
| 11     | 5.54 <sup>**</sup>  | 23     | 2.94 <sup>**</sup> |
| 12     | 5.08 <sup>**</sup>  |        |                    |

<sup>\*\*</sup>มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

<sup>\*</sup>มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คุณภาพของแบบสอบถามความถูกต้องของวิธีทั้งฉบับ

| n  | $S_1^2$ | $S_t^2$ | $r_{tt}$ |
|----|---------|---------|----------|
| 23 | 12.63   | 40.20   | 0.72     |

### กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 40 คน โดยสุ่มมาจากนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามความกตัญญูทเวทีที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย แล้วสุ่มโดยการจับฉลากให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

|             |             |     |                         |      |
|-------------|-------------|-----|-------------------------|------|
| กลุ่มทดลอง  | จำนวน 20 คน | จาก | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 | 3 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 | 3 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 | 3 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/6 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/8 | 3 คน |
| กลุ่มควบคุม | จำนวน 20 คน | จาก | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 | 3 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 | 3 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/6 | 2 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 | 3 คน |
|             |             |     | ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/8 | 3 คน |